

Algimantas Lyva

ŠVAISTIKO KALAVIJAS

romanas

VILNIUS

2012

© Algimantas Lyva, 2012

© Viršelis, Kazimiera Lyvienė, 2012

Romuva - tolimas akių šešėlis, be sapno tiesa.

Akmens raštas.

TURINYS

1. Kazino	5
2. Vakarė	10
3. Aitvaras	15
4. Darbo birža.....	23
5. Misija	30
6. Mohito.....	41
7. Mėšlas	47
8. Afrobaltai	51
9. Arminas.....	56
10. Puokainių miškas	62
11. Pilies staba.....	70
12. Laima	76
13. Pica.....	80
14. Džiugo regėjimas	84
15. Spektaklis.....	87
16. Snaiperis.....	92
17. Švaistiko žirgas	100
18. Puolimas.....	108
19. Ruduo, kurio nebuvo.....	116
20. Dieveniškių kilpa	128
21. Siaubo kontūrai	134
22. Žaidimas.....	144
23. Egzekucija.....	153
24. Užtemimas	158
25. Žiurkė.....	165
26. Astronautas.....	171
27. Sugrižimas.....	176
28. Auksinis kryžius.....	180
29. Lunatikas.....	189
30. Velnio portretas	196
31. Privatus seklys	205
32. Tariama kova.....	215
33. Pragaro paštas	221
34. Zombis	225
35. Fantazijos pabaiga.....	235

aktį sostinę valdė tamsa ir kaustė žvaigždžių šaltis. Visai šalia sraunios, niekada neužšąlančios Vilnios plūduriavo tviskantis kazino „Orbita“. Svaigus neonas gundė dirbtine šviesa, sintetinė laime, dar viena galimybe pralošti santaupas, nekilnojamą turta, ramybę. Lošimo salėje liepsnojo butaforinis židiny, būriavosi margą publika: auksinis jaunimas, pražilę senukai ir ryškios aksominės plaštakės. Klatinga naktis žaisdama apvaliais rulečių žetonais, mėgavosi karčiais lošėjų atodūšiais, aklo smurto proveržiais ir piktais prakeiksmiais. Už storų neperregimų kazino langų lijo mirtinas pinigų lietus, o erdviose salėse duso dekoratyvinės gėlės. Atsitrenkusios į finansiškai neįveikiamas sienas, dužo spalvingos individualybės, menko iškilios asmenybės, skilo tvirti charakteriai. Nepakeliami kreditai ir greitos paskolos nesurenkamai išardė, suniokojo patiklių lošėjų veidus. Dar neįkeistus ir į medicinos bankus neparduotus skolininkų skeletus paslėpė tuš-

čios šokoladinių saldainių dėžutės. Skanu ragauti svetimą kančią. Aštrūs jausmų prožektoriai nušvietė striptizo sceną ir beveik pamirštą kultinę grupę „Badas“. Pusnuogės šokėjos kaitino svajones, aistras, ambicijas, tuščius siekius atsilošti. Ant ilgo, gyvatiškai išriesto baro stalo puvo amžinai alkanas triušių tortas.

Šį vakarą poetas Erdenis pralošė visas, itin sunkiai uždirbtas, santaupas. Nuskurdusiam ir gerokai prasižėrusiam poetui nepavyko išlošti stambios sumos, praturtėti, pakeisti sumautą gyvenimą. Tik dabar jis pasijuto nepataisomai vienas - nesugrąžinamai nusigrėžė draugai, paliko ir mylimoji Vakarė. Tarsi nebeliko jokios vilties, o planeta Žemė tapo netinkama gyventi. Šiąnakt violetinė prieblanda amžinai užrakino oro pilių vartus ir į „Orbitą“ išlinko kapinių šaltukas. Šaltas sienų drebulys žiauriai su-purtė minkštas lubas, bet baltame ekrane vis dar griežė stebuklinga gitara. Netilo pigiai nupirkta muzika. Nesulaukęs mėgstamo priedainio, o gal finansinio Erdenio revanšo, nuo balto ašarų sniego duso minkštas kilimas. Sustingo vaškuotas parketas, pasiilgęs *lucky man* kaubojiškų kro-

kodilo batų odos, bet salėje vis dar netilo žetonų gausmas ir suglamžytų banknotų šlamesys. Miklūs krupjė pirštai ant sienų korė blyškius nevykėlių portretus. Skausmingai aušo pelningas kazino rytas. It lunatiko užpūsta žvakė, lėtai geso pražūtinga azarto naktis, bet saldus rokenrolo aukšas vis dar liko nepaliestas. Į tolimą Las Vegasą skubėjo tušti žodžiai, tostai, pažadai.

Erdenis rūbinėje pastebėjo gražią merginą, paslaugiai padavusią seną striukę.

- Laima, čia tu? Negaliu patikėti, - vebleno apstulbęs poetas.

- Labas Erdeni, džiugu, kad šį vakarą mane pažinai...

Poetas pasijuto kaltas, kvailas ir bejėgis.

- Pralošiau visus pinigus, - teisinosi Erdenis.

- Sveikinu, – linksmai ir be jokios užuojautos šešėlio atšovė mergina.

Genamas pralaimėjimo kartėlio ir gėdos poetas net neatsisveikinęs su Laima, tarsi ungurys iš sudiržusių žvejo rankų, išsprūdo iš prakeikto kazino. Ar verta paniškai sprukti jei nesiveja nei plėšikai, nei gangsteriai?

Beverčiai gyvybei juk negresia jokie pavojai. Erdenis sustojo. Trumpam išblėso bankroto skausmas. Tarsi išsigelbėjimo ratas audringoje jūroje, galvoje sukosi klausimas: „Kas ji, mergina iš rūbinės? Paslaptinga kazino darbuotoja, o gal likimo deivė Laima? Negali būti! Turbūt klasiokė ar kursiokė?“ Poetas ieškojo atsakymo, kuris it alpinisto trosas traukė iš nevilties liūno, neleido nuskęsti savigraužos kartėlyje. Ne, šios merginos Erdenis niekada nematė, bet, kas ne keista, pažino ją iš karto ir nė kiek nedvejodamas ištarė jos vardą. Trumpam užgeso bankroto gaisras. Apako neviltsis. Tarsi neperskaityta knyga atgijo nebūta praeitis. Poetas prisiminė senus draugus, meditaciją, ryžtingas pastangas nušvisti. Gal būt, todėl ir gatvėje ir galvoje tapo keistai šviesu. Poetas įkvėpė gurkšniį gaivaus nakties oro. Nutrūko žvitri ruletės kilpa, užduso lošimų automatų smegduobės. Neverta liūdėti - dar nepraloštos miesto sankryžos, požeminės perėjos ir viadukai. Neverta nusiminti - šviečiant mėnulio pilnačiai galima išvysti posūkio rodyklę į oro pilį, į laimę, į svajonių akvatoriją. Tarsi padrašindamos nevykėlius ir valkatas ant reklamos

skydo užsidegė suktos raidės: „Neprarask vilties – už kieto greitkelio asfalto, už apylankos posūkio raitosi dulkėtas sėkmės žvyrkelis, griovyje ošia kvapios dilgėlės, o balose gieda milijonierės varlės“. Erdenis pažvelgė į dangų ir prisiekė daugiau niekada nelošti. Dabar jam grėsi tik skurdas, beprotybė ar kraupi savižudžio mirtis.

Vakarė

vaigždės prabadė žalius klevo lapus ir graužė juodą dangų. Apie audrą šnekėjo vieniši miesto medžiai. Vakarės mintys žaidė atviromis kortomis - beprasmiška gudrauti - Erdenis pralošė ne tik savo turta, bet ir jos meilę. Beviltiškai tylėjo mobilus telefonas. Prasilošęs Erdenis vengė Vakarės, nes paklydęs kiaurose gatvėse jis ieškojo tik laimingų ruletės skaičių. Drumstame poeto prote degė klaidūs pražūtis taškai.

Dailininkė jau nepajėgė tapyti šviesių saulėtekių, šiltų pastelinių peizažų, debesyse skęstančių kalvų ir upių. Reikia tapyti, antraip pasaulis praras spalvas. Visi dažai pasensta ir sudžiūsta, bet yra didelis skirtumas ar jie išdžiūsta atvirose drobėse, ar sulankstytose tūbelėse. Geronoriškai dulkėjo drobės. Suglamžytose komiksų iliustracijose žaidė prisiminimai. Vakarė nediršo atversti paskutinio troškimų puslapio, bijojo, kad jis gali būti tuščias. Virš miesto ratus suko lietus, o studijoje ant palangės džiuvo

gėlės. Aštrūs voro pirštai skynė nuvytusius žiedus. Mėnulis liepsnojančius merginos jausmus girdė užgesusiais žaibais. Be saulės degė svajonės. Vakarė į langą pamerkė įskilusias akis. Tamsus miestas skendo elektros šviesoje. Tolumoje juodavo pušų kalvos. Liūdna ir nyku. Kažkur toli gatvėmis klaidžiojo Erdenis ir bespalviai žmonės.

Nelaiminga meilė moko augti į dangų. Skaudi dąbartis visada atvira šviesioms mintims ir svajonėms. Laikuotais paveikslų rėmais bėgo prisiminimų šešėliai, gelto auksiniai portretų dantys, sausose drobėse seko sraunios upės, nes šaltos studijos sienos išgėrė visas Vakarės ašaras. Nutilo muzika. Bliuzo bangose sudegė radijo imtuvas. Atvėso arbata, atšipo dantys, atriekti nuo vakarykščio vyšnių pyrago. Sekli vienatvė – atsitrenkę į kazino uolas skendo balti svajonių burlaiviai. Laimingos meilės pusiaukelėje prakiuro likimo dugnas ir jaukią studijos rimtį užliejo sūrus vanduo. It cukrus tirpo nakties sapnai ir aistringas sielos jaudulys. Į pamirštus teptukus ir baltas drobes spoksojo bejėgės dažų tūbelės. Ritmiškai svyravo sienos. Išdžiuvusiais dažais kvėpavo elektros lemputės. Už lan-

go šviesą paslaugiai rideno mėnulis. Sėdėdama ant sofos Vakarė nejučia užmigo. Mergina minkštai grimzdo į gilų sapną ir veltui stengėsi pabusti. Ji pabandė pasikelti nuo sofos ir užgesinti sietyną. Spragtelėjo jungiklis, bet šviesa neužgeso. Vakarė pažvelgė į veidrodį ir pamatė tuščią sieną. Liūdnai pažvelgusi į savo miegantį kūną Vakarė atsi-sveikino su savimi.

- Miegok ramiai, aš tau paskambinsiu, na, o dabar man metas keliauti.

Mergina ryžtingai atvėrė duris ir išėjo į laiptinę. Vakarė pradėjo abejoti, kad ji išties sapnuoja. Gyvenimas krėtė pokštus, stebino, šokiravo. Ar verta stebėtis sapnu? Ar verta stebėtis gyvenimu? Laiptais prabėgo katė ir, visa laimė, ne juoda. Katė maldavo skubėti, greičiau palikti laiptinę ir bėgti kol dar nenugriuvo kortų namelis.

Dailininkė išbėgo į lauką. Kiemas buvo tuščias. Mergina, pamačiusi seną Erdenio „Chrysler“ į“, džiugiai pribėgo artyn. Erdenis paslaugiai atvėrė dureles. Poetas vilkėjo tamsų, puošnų kostiumą. Vakarė sutriko, ji buvo nepasiruošusi šventei.

- Važiukime į Akropolį... – dalykiškai pasiūlė Erdenis.

- Ar tau pavyko išlošti? - nustebo mergina.

- Aš žinojau laimingą skaičių.

Įsimylėjęliai apsikabino. Lietus pylė kaip iš kibiro. Automobilis plaukė asfalto upe. Gatvė tai atsiverdavo, tai vėl dingdavo. Galingas sapno alsavimas smelkėsi į automobilį. Padvelkė pamiršti vaikystės kvapai. Erdenis iš pagrindinio kelio pasuko į žvyrkelių ir sustojo ties gumbuotu ažuolu.

- Kodėl mane čia atvežei, – nustebo Vakarė, - ne-
jau pamiršai, kad man reikia naujų išėiginių drabužių?

- Šalta, - poetas languotu pledu apklojo merginą,
- dabar tau reikia pailsėti, bet prieš užmigdama paskambink namo.

Tik surinkusi telefono numerį ji suprato, kad skambina pati sau. Ir nieko nuostabaus - liūdnas gyvenimas juda sapnų, vizijų, reginių kryptimi. Tikrovės suvo-
kimas ateina tik iš vidaus. Lemtis it riešutų duoną raiko žmonių protus, bet visi miega alkani ir ištroškę.

Kažkas pakėlė ragelį.

- Vakare, ar tu mane girdi? – atsiliepė Erdenis.

- Taip, mielas, girdžiu.

- Tu dabar namie, miegi ant sofos ir kai pabusi tavo gyvenimas pasikeis. Tu būsi laiminga, - iškilmingai atsisveikino Erdenis.

Pabudusi mergina nubraukė ašarą. Lietus niekad neverkia. Vakarė stovėjo baltame lemties posūkio taške ir laukė stebuklo. Moteriška intuicija jai kuždėjo, kad Erdenis greitai sugriš, nes meilė nugali visas kliūtis. Prasmingai tylėjo sienos, laukdamos linksmų parketo žingsnių. Žvaigždėms neskirta atgaila. Nesėkmių šalikelėje sustingo ryškūs driežo kontūrai. Iki laimingo Erdenio žingsnio liko tik tuščia slibino pėda.

ralošęs didžiosios vilties pinigus Erdenis miegojo visą dieną ir pabudo tik vakare. Metas keltis, metas atsigerti alaus, paskandinti gėlą, karčia puta užpilti ašarotas akis. Pašto dėžutėje nebuvo laiškų, tik beviltiškai kaupėsi neapmokėtos sąskaitos. Greičiau į gatvę, toliau nuo mokesčių, antstolių, smalsių kaimynų. Poetas troško nuotykių ir visai nebijojo pražūtingų gatvės pažinčių, nes jau pasiekė dugną.

Dangus visados aukštesnis nei lubos. Atviras horizontas žadėjo laisvę. Apvalūs gatvės kavinių grybai išvalgiai imitavo svajonių debesis, gundė kvadratinių stalielių artumu, bet Erdenio kišenės buvo kiauros, todėl burnoje teliūskavo sausas alus. Kreiva gatve slinko alkanas ir ištroškęs poetas. Šaligatvio baloje skendo pamestas centas. Ant tolimų dangoraižių stogų degė saulėlydžio laužai, apkabinę senas plytų sienas raudėjo surūdiję lietaus vamzdžiai. Erdenis neskaičiavo stulpų, nesidairė į kelio

ženklus. Poetas neskubėjo, nes jo kelionė jau neturėjo jokio tikslo, todėl jis keliavo bet kur.

Įžūliai artėjo atsargi naktis. Ant asfalto jau krito žvaigždžių dulkės. Skardinė lietaus vamzdžio ranka plakė svaigų kokteilį. Mirksėjo elektrinė mėnulio akis. Aštrūs tvorų dantys kapojo liūdnų minčių šešėlius į beviltiškai lygias atkarpas. Erdenis gėrė žalią klevų arbatą užkasdamas sausa tvorų mediena. Kelionė prarado sunkiai apčiuopiamą prasmę. Stiprėjo pasirinkimas keliauti bet kur. Nerimas sruveno poeto pirštais, kilo aukštyn ir smelkėsi į stogo skardą. Gal būt artėjo metas keliauti stogais, rinktis karčią lunatiko dalį. Erdenis nutarė atidėti šį pavojingą eksperimentą. Dar skristi anksti, nes lengvi kioskeliai perduoda pigų alų, nuodingus bulvių traškučius - sočią be-dalio lošėjo laimę.

Poetas prisėlino prie atviro langelio ir abejingai pažvelgė į vidų. Už prekystalio darbavosi mergina iš kazino. Na, štai ir ją išmetė iš pinigų karalystės. Valio, visi žmonės nevykėliai, o turtus krauna, ko gero, tik velnio tarnai.

- Sveika Laima, paduoki butelį stipresnio alaus,

- Erdenis ištiesė paskutinę dviejų litų monetą.

- Seniems klientams nemokamai!

Poetas čiupo laimingą butelį - galės nusipirkti dar vieną alaus. Išgėręs pusę butelio jis pastebėjo šalimais stovintį keistą vyriškį.

- Į sveikata, - paragino nepažįstamasis.

- Su kuo turiu garbės, - mandagiai pasiteiravo Erdenis intuityviai jausdamas, kad jį užkalbino svarbus ir įtakingas asmuo.

- Esi įžvalgus, mane tai džiugina, vadink mane Aitvaru...

- Aitvaru? – krūptelėjo poetas.

- Tu neapsirikai, - keistai šyptelėjo pašnekovas.

Stojo ilga, nejauki tylą, kurią nutraukė pardavėja:

- Gal dar po butelį... firmos sąskaita?

- Laimute, man kol kas nereikia tavo pagalbos, moku aš! – išdidžiai atšovė Aitvaras.

Mergina truputį išizeidė, bet greitai atlėgo:

- Bet tavo draugui Erdeniui, alaus butelaitis būtų ne pro šalį.

- Gal būt, - dalykiškai neprieštaravo Aitvaras, - štai ir mes susipažinom.

Nauja pažintis neatrodė įtartina, buvo netgi naujinga, įdomi. Poetas nė kiek neabejojo, kad susipažino su eruditu, gal būt su literatūros profesoriumi dėl likimo išdaigų nugrimzdusiu į gatvės dugną. Naujasis draugas tarsi skaitė Erdenio mintis, leisdamas išvengti netaktiškų klausimų.

- Neabejoju, jūs kietas intelektualas, turbūt neįžeisiu paklausęs – gal esate ekstrasensas, aiškiaregys?

Aitvaras atrodė sužavėtas, nes ilgai ir garsiai juokėsi, atkreipdamas abejingų praeivių dėmesį.

- Erdeni, nesikuklink, taikykit aukščiau!

Poetas tylėjo, nes suprato, kad klausinėti apie ypatingus naujojo bičiulio sugebėjimus yra nemandagu, gal būt net ir užgaulu.

- Muzikoje pauzė yra svarbi ir reikšminga, kai skamba laiku, bet jei visą laiką tylėsi, vargu ar tau pavyks išgirsti švarų garsą, - padaršino Aitvaras.

Erdenis apstulbo. Nepažįstamojo žodžiai smogė

tiesiai į galvą, poetas tarsi išblaivėjo, atsidūrė kosmose, tuštumoje, jo logiškas mąstymas sužlugo, atrofavo ir sąmonę užliejo nuostaba, tyra džiaugsmo banga,

- Aš tau parodžiau suvokimo erdvę, pasistenk niekada nenukrypti į šalį, - paaiškino paslaptینگasis pašnekovas.

Atsakymas ir iš kojų verčiantis komentaras pranoکو visus Erdenio lūkesčius. Poetas suprato, kad svarbiausi gyvenimo įvykiai vyksta jau dabar ir praradęs dėmesingumą, nukrypęs į šalį, atitrūkęs nuo tiesaus, betarpiško suvokimo jis prarastų pagrindinę erdvę, vienintelę realybės sferą, galimybę gyventi be klaidų.

- Ačiū... Jūs tikrai ypatingas žmogus, gal būt dar susitiksiame. – sutriko Erdenis.

- Gali neabejoti, žaibas – tai reali oro pilies ataka, - padrašino Aitvaras.

Poetas mandagiai atsisveikinęs su Laima ir Aitvaru, ryžtingai pasuko namo, širdyje pabudo ryžtas kovoti, nepasiduoti. Aitvaras žiūrėjo įkandin tarsi laukdamas, kada jaunuolis atsigręš. Pagaliau Erdenio siluetas ištirpo

migloje ir Aitvaras liko vienas. Pro šalį praskriejo džipas.

„Žiauru pakliūti po ratais. Skuba automobiliai, bet laikas priemiestyje nepajuda nė per colį. Oras pakankamai gairvus, bet kvėpuoti sunku. Metas ir man grįžti namo“.

Nespėjo Aitvaras pakilti į kitas erdves, kai atsidarė džipo durelės. Šalia išdygo Juodasis laiškanešys. Demonas nešė siuntinuką ir skubėjo, gal būt, todėl niekinančiai pastūmė Aitvarą iš kelio, bet laiškanešio ranka tarsi atsitrenkė į sieną.

- Sveikas padugne... Pavargai kūrendamas katilus ir virdamas smalą, reikia sportuoti, rūpintis sveikata, nes pakratęs kanopas ir pats atsidursi pragare! – juokėsi Aitvaras.

- Užsičiaupk mitologine atgyvena, esi niekas, - sušnypštė Juodasis Laiškanešys.

- Tai tu esi niekas, viduramžių blogietis, tamsus žmonijos prietaras, kvailys, - juokėsi Aitvaras, - o aš esu amžinas ir tikras, nes esu Gamtos dalis.

- Kažkodėl stokoji populiarumo, esi atstumtas, nepripažintas, - šaipėsi demonas.

- Daugiau nedrįsk stoti man skersai kelio, suriesiu į ožio ragą! – pagrasino Aitvaras.

- Nutilk, tamsuoli, aš esu eruditas, žinau pagonių legendas. Kai aš turėsiu Švaistiko kalaviją tu manęs neįveiksi, nes dangiškas ginklas nukaltas iš žvaigždžių plieno, užgrūdintas kivių giesmių. Kalavijo savininkas gali užkariauti visą pasaulį ir niekas negali jo įveikti, nei žmogus, nei pusdievis, nei tu purvinas kaimietis, - itin niekinančiai pagrasino pragaro kurjeris.

Aitvarui grėšė rimtas pavojus, ir jis ne juokais išsigando:

- Niekše, negausi tu švento kalavijo!

- Mes dar pakariausim! – šėtoniškai nusikvatojo Juodasis laiškanėšys ir it gyvatė įsliuogė į juodą džipą.

Suriaumojo prakeiktas variklis, pakvipo nuodinga smala. Kietame asfalte išdrožę padangų žymes nuriedėjo pikti džipo ratai. Pragaro paštas dirbo be išėiginių. Juodasis laiškanėšys blogiukams gabeno titulus, diplomus, paskyrimus į aukštas pareigas, pražūtingus laiškelių, mirtinus siuntinukus, o atgal į pragarą, nemokamai, kartono dėžėse išsiųsdavo lavonus.

Dabar Aitvaras įgijo svarią priežastį ir aukštesniųjų jėgų leidimą negrįžti į mitologinę erdvę, o veikti jis pats negalėjo - žemėje kovoti ir nugalėti blogį turi žmogus. Kandidatas buvo ne kas kitas, o visų pamirštas Erdenis. Poetas vėl taps kariu - šviesos vyčiu.

Darbo birža

o skandalingo fiasko Kultūros ministerijoje, kancleris Evaristas išvengė teismo ir, galingų draugų pastūmėtas, nuriedėjo ne į šalikelės griovį, bet į minkštą Darbo biržos skyriaus vedėjo kėdę. Naujos pareigos slėgė buvusį kultūros oligarchą. Evaristas jautėsi sutryptas ir pažemintas, todėl nedvejodamas, vardan buvusios didybės ir įtakos, paaukotų savo sielą, sąžinę ir protą bet kam, net ir pačiam velniui. Deja, pasiūla pranoko paklausą, todėl buvęs Kultūros ministerijos kancleris merdėjo kukliame kabinete, praradęs bet kokią viltį iškilti į elito paviršių.

Šiandieną į darbą Evaristas atslinko piktas ir pagiringas. Išgėręs butelį „Borjomi“ vedėjas rūgščiai atsiraugė. Sušlamėjo nenuplėšti sienų tapetai, sulinko dekoratyvinė palmė. Tamsa užklojo stalą. Kabinete nelauktai sutemo, bet Evaristas neatkreipė jokio dėmesio į šias anomalijas. Kai sugriauta karjera ar gali rūpėti gamta? Kankinamas abstinencijos vedėjas drebančiais pirštais spragtelėjo tor-

šero mygtuką. Melsva šviesa, it kapinių migla, užliejo kuklų Evaristo kabinetą. Sugirgždėjo gerai suteptos durys. Į išsigandusią patalpą įslinko tamsi žmogysta.

„Vėl įkyrus interesantas, lenda darbo ištroškę inteligentai, neduoda ramybės, bet aš moku greitai tvarkytis su nekviestais prašalaičiais“ – maždaug taip pamąstęs, Evaristas rūsčiai suriko:

- Netrukdykite dirbti! Eikite pas savo tarpininką, jis jums suras nekvalifikuotą darbelį arba sumokės bedarbio pašalpą... Dinkite iš akių!

- Apsirikai kancleri, tai aš esu tavo Tarpininkas ir atvykau pasiūlyti tau pelningą darbelį. Šis laiškas patvirtins mano žodžius.

Laiškininkas ant stalo padėjo juodą voką. Pagaliau pasibaigė nuobodžios dienos. Buvęs kancleris skubiai atplėšė voką. Tuščia, jokio laiškelių, nė menkausio popierėlio, patvirtinančio išsvajotas kanclerio pareigas.

- Aukštas pareigas teks užsidirbti, - tarsi pagrasi-
no Juodasis laiškanešys.

Plačia, tingia Evaristo nugara prabėgo legionas

skruzdėlių, sutraškėjo plombuoti dantys, pasišiaušė dailiai sušukuoti plaukai, kaklaraištis pavirto šilkinė pakaruoklio virve, dingo sunkios pagirios.

- Nenoriu griauti kultūros, galabyti nevykėlių menininkų, noriu rimtesnio darbo, - išstėnėjo Evaristas.

- Nurimk, kancleri, aš šįkart atėjau su dalykiniu pasiūlymu, - ramiai paaiškino Juodasis Laiškanešys, - atėjo metas pasitarnauti tautai ir susigrąžinti įtaigų visagalio kultūros mecenato įvaizdį.

Evaristas sukľuso, jis mėgo bendrauti su nedorais, piktų kėslų turinčiais žmonėmis, mafija ir gangsteriais:

- Aš pasirengęs išklaudyti Jūsų pasiūlymą.

- Tavo senas priešas Erdenis išsiruošė į ekspediciją ieškoti Vinkšnynės piliakalnio. Pasak senų legendų ten dunkso paslėpta kunigaikščio Švaistiko pilis, sklidina neišpasakytų lobių... galėsi paimti visus turtus.

- Atleiskite man už atvirumą, bet aš netikiu Jūsų filantropiniais siekiais, - abejojo Evaristas.

- Man turtų nereikia. Aš noriu gauti Švaistiko kավiją.

- Ir kam jis Jums reikalingas? – nusistebėjo Evaristas.

- Aš kolekcininkas, renku senus daiktus, - kreivai iškošė Juodasis laiškanėšys, - pasak senos aisčių legendos, Švaistiko kalaviją gali surasti tik ypatingas žmogus, apdovanotas didelėmis galiomis...

- Pagonių pasakos, - niekinančiai kostelėjo Evaristas.

- Tik nemanyk, kad aš žaviuosi Biblijos siužetais, - kreivai šyptelėjo Juodasis laiškanėšys.

Kraujas sustingo Evaristo gyslose, bet paniška baimė greitai atlėjo. Svarbūs tik pinigai, visa kita tik paistalai ir sentimentai.

- Manyčiau šiam vaidmeniui labiausiai tiks senas tavo pažįstamas, poetas Erdenis, - pasiūlė pašto kurjeris.

Evaristas iš nuostabos atsilošė.

- Paskambink kolegai Žadvainui, tegul jis suranda Vakarę, - įsakė demonas.

- Nesuprantu, kam Jums reikalinga išlepusi mergiotė, - nepaliovė stebėtis Evaristas

- Ji bus masalas Erdeniui.

Evaristas sutriko, jo optimizmas blėso. Juodasis laiškanėšys puikiai perpratėš buvusio kanclerio dvejones, nusviedė ant stalo lagaminą ir lėtai, beveik teatrališkai jį atidarė. Lagaminas buvo pilnas banknotų.

- Milijonas eurų, pradžia... norėčiau, kad niekada nesvarstytum mano poelgių, tu privalai man akiai paklusti, tik tada gausi pinigų ir valdžią.

- Leiskite paklausti, kaip Jus vadinti? – apsalė buvęs kultūros kancleris.

- Gali vadinti mane Šeimininku arba Mesiru, - itin noriai paaiškino demonas.

Du niekšai sukirto rankas. Švelniai pakvipo siera, bet ši aštrų kvapą greitai nuslopino mėtų aromatas. Ant nedidelio stalelio nežinia iš kur atsirado dvi plačios taurės, bet ar verta stebėtis kai šypsosi velniška sėkmė. Verta tik gerti, pagirioti ir džiaugtis.

- Mohito, Ernesto Hemingvėjaus dievinamas kokteilis! – triumfavo demonas.

- Mesire, manyčiau, kad po lemtingo šūvio garus rašytojas dabar tarnauja Jums.

- Puikus požiūris, bet užtikrinu mūsų sandėris tavęs niekuo neįpareigoja... gali bet kada atsisakyti mano paslaugų ir saugiai grimzti į visuomenės dugną.

- Į sveikata, - nė kiek nesuabejojęs savo nedoru pasirinkimu Evaristas pakėlė taurę.

- Dabar tu vėl kancleris, tuoj pat paliki šį darbą, - šaltai atsisveikino demonas.

Evaristas kaip ir daugelis jo kolegų manė, kad jis viso labo tik kūnas ir nieko daugiau. Bejėgė buvo net eksperimentinė medicina – niekas negalėjo pakeisti užkietėjusio biurokrato požiūrių. Tai kas, kad Evaristas pasidavė velniui, fantastinei, blogi nešančiai būtybei. Nėra pavojaus, nes nėra jokios sielos, tegul po mirties nelabasis pasiima pūvantį skeletą, nereikės brangiai kainuojančių laidotuvių.

„Gyvename tik vieną kartą“ – pusbalsiu pakartojimo mėgstamą frazę buvęs kultūros kancleris.

Gerai būtų, jei mirtis padėtų riebę ir juodą tašką. Blogiukams būtų žymiai smagiau. Deja, nėra *Exitus Letalis*, vakuumo, kuriame amžiams pradingsta žmogus. Mir-

ties aktą gaubia didinga paslaptis. Nepaisant šio svarbaus fakto, svaigi euforijos banga užliejo vienkartinį ir jau gerokai padėvėtą nomenklatūrininko kūną. Velnio popierėliai, lengvos gerovės taukais aptekusius smegenis, veikė it sunkusis narkotikas. Nepagydoma priklausomybė atsiranda iš pirmo karto. Ant seno stalo dygo svaigi žemuogių pievelė. Aptemusi vaizduotė piešė šviesų rytojų. Aukso spindesys deformavo išeiginį Evaristo veidą ir plėšrų žvilgsnį nudažė duobėta godumo spalva. Kandidatas į kanclerius dar kurį laiką lūkuriavo savo kabinete, bet pažvelgęs į pinigus ryžtingai čiupo lagaminą ir paliko Darbo biržą. Amžinai.

Misija.

Erdenis pabudo naktį išpiltas šalto prakaito. Sapnavo, kad sunkiai vejasi keleivinį traukinį, niekaip negalėdamas užlipti ant laiptelių, bet visai nelauktai Aitvaras atidarė duris, ištiesė pagalbos ranką ir padėjo įlipti į vagoną. Sunku miegoti, kai gyvenimas virsta sapnu, o sapnas tikrove. Poetas išlipo iš lovos ir užkaitė virdulį ir kai pušų ošimu prašneko vanduo, užplikė kvepiančią žolę. Lubose ganydamas slibino akis poetas paniro į mėnulio porcelianą. Erdenis gėrė arbatą, karčią pelėdų miglą. Kambaryje alpo mieguistos dulkės. Ramu - iki sienos tik vienas nevilties žingsnis. Juoda šešėlio nugara bėgo musė. Poetas tarsi sustingo, sustojo, užstrigo spąstuose ir jau nežinojo ko laukti, ko tikėtis. Už lango riogsojo akla siena. Erdenis išgėrė arbatos stiklą, bet nepasiekė gaivaus vandens. Liepsnojo degančių šukių sklidina širdis, į debesis riedėjo kiauras žvilgsnis, bet eiti nebuvo kur. Poetas geso kaip sena kapinių žvakė. It šaltas smilkalų kvapas dangumi

slydo pilnatis - blyškus svajonės veidas, gilus akių veidrodis. Erdenis regėjo sidabrinis debesis, beribę minčių padangę. Šviesa buvo čia pat, visai arti, beveik pasiekiamo. Bet surištos poeto rankos negalėjo pasukti atgal smėlio laikrodžio rodyklių. Baisu gyventi žemėje, kai negali pasiekti dangaus, pagauti krentančių langų. Į atviras Erdenio akis byrėjo balta lubų kreida, apnuogindama naują betono sluoksnį. Ilgiau gyventi tikrai neteks - užteks nakties ir trumpo sapno. Tolimas mėnulis nesukūrė savito pasaulio, kitos minčių erdvės. Beveik jau baigėsi naktis liko tik pusė liūdno miesto. Senus draugus pagrobė namai, neišaušus poetas išvyko į tuščią miestą gerti šalto alaus.

Žemos kalvos pušų replėmis spaudė monolitinius namus. Trūko vietos šuoliui. Šiurpu ir šalta buvo Erdenio širdyje ir gatvėje. Paryčiais atlėgo plėšri naktis, aptingo agresyvi tamsa. Šalia apleistos gamyklos šoko šiukšlini dirvonai. Į tamsią praeitį skriejo drumstos poeto mintys. Be dūmų smilko aštri metalinė žolė. Atsargiai rūdijo armatūros strypai, sulinkę varžtai, skardinės dėžės, kiauros padangos, viela. Į tolį saugiai driekėsi sunkūs betono namai.

Ankstyvi šunys minavo veją, todėl apleistose vaikų aikštelėse visada būdavo tuščia. Smėlio dėžėje drąsiai kapstėsi tik varnos. Šiukšlėms vergavo automobilių prispaustas asfaltas.

Visai nelauktai apleisti namai ūgtelėjo, atsitiesė, nusišypsojo debesims, ryškiai mėnulio pilnačiai, aukštiesiems žibintams. Erdenis pajuto, kad jis kažkokiu neperprantamu būdu įveikė priemiesčio skurdą, vidine gerumo šviesa nudažė aptriušusius fasadus, skaidriu žvilgsniu surinko negrabiai numestas šiukšles. Gyvenimas juntamai keitėsi. Nuo neapčiuopiamos laimės linko kojos, svyro galva, girgždėjo kiauri batai. Netrikdomai aušo atviras plytų rytas. Poetas kvėpavo bundančiais sienų dažais. Skruostą pjovė stiklinė ašara, aštri nelaukto džiaugsmo šukė. Besižvalgydamas į debesų kalnus Erdenis pamiršo, kad eina vargana žeme. Susvyravo šaligatvio plytelės. Poetą stumtelėjo kreivas turėklų kraštas, bet nuožulni pakalnės plokštuma pagavo jo nugarą. Sveikas ir nesulūžęs Erdenis nukrito ant vejų krašto.

- Kelkis debesų poete, užtenka voliotis ant šaltos

žemės, tavo vargai baigėsi, - ragino nežinia iš kur išdygęs Aitvaras, - daugiau tu negriūsi, kris nuožmūs priešai nublokšti tavo pergalingo kirčio.

Plastinės operacijos išvengusi gatvė liko paprasta ir nerenovuota, todėl meistras ir mokinys neskubėdami pasiekė tūlą metalinį kioskelį. Ir kaip tik laiku. Laima atrakinėjo metalines dureles, rengėsi ilgai darbo dienai.

- Vyrai, padėkite man atkelti sunkias metalines langines.

Aitvaras galantiškai nusilenkė, žvilgsniu liepdamas Erdeniui pakartoti jo meistrišką gestą. Kai langinės buvo atvertos ir kioskas paruoštas prekiauti, Aitvaras pataikūniškai it lapinas prabilo:

- Laimute, būk gerutė, padėk šiam bedaliui vaikiniui surasti savo laimę. Likimo raktai juk tavo rankose...

- Atstok, nenervink manęs, nepakenčiu, kai maldauja, o kai įsakinėja - aš pasiuntu.

- Bent jau patark ką man daryti, - gudravo Aitvaras.

- Ko lendi į akis? Pampiršai, kad valdai turtus, gali ir pats padėti vargšams, nubausti gobšuolius, - atkirto Laima.

- Neprieštarauju... bet pinigai be laimės yra niekas, - abejojo Aitvaras.

- Tai sugalvok ką nors, tu gudrus, išradingas, o aš būsiu lojali ir netrukdysiu tavo kilniems siekiams.

- Ačiū, žinau, esi nepermaldaujama deivė, padaryk man išimtį, - beveik maldavo Aitvaras.

- Ne! – užsiplieskė Laima.

- Būsiu piktas! – siuto Aitvaras.

- Būk koks esi, - nusijuokė Laima, - atlik tau paskirtą darbą, o aš visada būsiu šalia...

- Nuoširdžiai ačiū, - karčiai padėkojo Aitvaras, - nuo tuščių kalbų išdžiuvo gerklė, norėčiau dvi skardines giros.

Aitvaras gaiviu gėrimu pavaišino Erdenį.

- Atleisk, bet aš tikrai nesuprantu, ko jūs kimbate prie vargšės mergaitės, - stebėjosi poetas.

- Dėl tavęs stengiuosi, - kilniaširdiškai atrėžė Aitvaras, - bet tu teigus, beprasmiška ir kvaila ginčitis su moterimis, jos vis tiek viską padarys savaip. Kvaila būtų reketuoti likimo deivei, susprogdinti jos kioskelį, grasinti...

- Nejaugi ši mergina yra Laima? – apstulbo Erdenis

- Taip ji ir Fortūna ir Tichė... – sumykė Aitvaras.

Poetą stebino kaip primityviai, beveik banaliai rutuliojasi nepaprasti gyvenimo įvykiai, praradę bet koki mitologinį iškilumą. Erdenis pagaliau surado savęs vertą draugiją. Su Aitvaru ir Laima buvo įdomu, nepaprasta bendrauti - jie buvo neįtikėtini, sukrečiantys pašnekovai. Snobų ir intelektualų pasaulis niekino autsaiđerį Erdenį. Poetas buvo jautrus it barometras, todėl bendraudamas su sausais ar išpuikusiais žmonėmis jautėsi tarsi išsunktas. Veltui eikvodamas gyvastį ir energiją Erdenis silpo, todėl ir ritosi į bedugnę. Nesėkmės poeto galvoje pramušė astralinę skylę, jis tapo nervingas, lengvai pažeidžiamas, neatsparus psichologinei manipuliacijai. Gamta mėgsta pušiausvirą, todėl Erdenis įgijo, o gal aktyvavo jau turimus, bet paslėptus ypatingus ekstrasenso sugebėjimus, kurių anksčiau nesuvokė ir pats. Spontaniškai jis gydė ir guodė žmones, todėl kasdien prarasdavo dar daugiau energijos. Iš nevilties, o gal iš menko savo galimybių pažinimo, po-

etas ieškojo atokvėpio alkoholyje. Po trumpos euforijos jis grimzdo dar į gilesnį depresijos liūną. Tik turėdamas didžiulį energetinį pranašumą jis galėjo tapti savimi. Dabar atėjo metas kompensuoti visas Erdenio netektis ir jo vaikišką širdį apsaugoti šarvais.

- Aitvarai, jūs valdote turtus ir kartais padedate doriems žmonėms, - atsargiai zondavo Erdenis.

- Žinau, kur tu lenki, bet pasikeitė laikai ir mano galios jau suspenduotos, bet aš galiu tave apsaugoti nuo piktų niekšelių, mintančių tavo energija. Aš duosiu tau ugningus šarvus.

Aitvaras nusivilko savo lengvą vasarinę striukę ir ištiesė Erdeniui. Poetas bandė spyriotis, bet Aitvaras aprenė sutrikusį Erdenį apsauginiais šarvais. Aitvaro striukė ištirpo, tarsi jos ir nebuvo. Atlėgo įtampa, dingo nerimas, besiblaškančią širdį užliejo ramybės banga.

- Poete, dabar tu saugus, nusiramink ir pažvelk kas vyksta. Išpuikusių žmonių galvoje betvarkė, chaosas. Šventu kažkodėl tampa paveikslas, pastatas, knyga, bet ne miškas, ne ežeras ar upė... Nepamiršk, Gamta – yra švento-

vė, bet ne žmonių sukurti žaisliukai. Augant industriniam progresui neišvengiamai auga cinizmas ir nihilizmas, ir kai Gamta negerbiama ar niekinama, neišvengiamai artėja pražūtis.

- Ar gali pasaulį išgelbėti aisčių tikėjimas?

- Dar neatėjo metas. Senoji baltų religija dabar yra ilgame, nepalenkiamame atsiskyrimo, bet artimoje ateityje jos įtaka žmonių protams vis augs, stiprės, - paaiškino Aitvaras, - bet grįžkime į pokalbio pradžią - mes susitikome ne pagerti alaus ar taukšti niekus. Ar pameni Švaistiko legendą?

- Be abejo, žinau, mano močiutė mokėjo užkalbėti nuo gyvatės įkandimo: „Jojo šventas Švaistikas per lygų lauką, per žalią girią. Jo žirgas koja gyvatę pamynė, per vidurį sutrynė...

- Puiku, žinau septynis šio užkalbėjimo variantus, nereikia man ilgai aiškinti. Taigi, buvęs kultūros oligarchas Evaristas nori surasti stebuklingą Švaistiko kalaviją ir užvaldyti pasaulį.

- Išprotėjo kancleris, - nusijuokė Erdenis.

- Evaristas tik marionetė, jį valdo Juodasis laiškanėšys, iš pragaro ištrūkęs velnias. Naujas jo verslas – tai pragaro paštas, bet jam vis maža, užsigeidė niekšas abso-
liučios valdžios.

Erdenis ne juokais pašiurpo, džiuvo gerklė, norė-
josi alaus.

- Turiu aukštesnių jėgų leidimą veikti. Tavęs lau-
kia ypatinga misija, stulbinantis nuotykis, - itin noriai gy-
rėsi Aitvaras.

- Jei situacija tokia grėsminga, kodėl Laima sle-
pia kortas?

- Likimas virs anekdotu, jei bus papasakotas bet
kam. Net aš nežinau likimo vingių, galiu pasakyti tik tiek
– tavęs laukia sunki ir atsakinga misija. Tu praversi Vėjo
vartus.

Nieko daugiau nepaaiškinęs Aitvaras nuvedė su-
trikusį Erdenį iki naktinio klubo „Mohito“

- Gal ankstoka linksmintis? – nustebė Erdenis.

- Lygiai 19 valandą nusileisk laiptais į apačią ir
eik prie baro, - nekreipdamas jokio dėmesio į ironiją, da-

lykiškai paaiškino Aitvaras.

- Ir ką aš turėsiu bare daryti, kabinti merginas, lakti kokteilius?

- Tavęs lauks staigmena, - paslaptinai šyptelėjo Aitvaras, - na, o dabar neverta ilgai prie klubo stoviniuoti, dingstam iš čia.

- Dingstam, tai dingstam, bet leiskite paklausti kaip aš eisiu į naktinį klubą be cento kišenėje?

- Pinigų tau neprireiks.

- Ir vis dėlto aš nelinkęs šliaužti į „Mohito“ kiauromis džinsų kišenėmis.

Aitvaras paniuro ir ilgokai tylėjo, staiga jis atgijo, pasitempė, tarsi ištiesė sparnus, jo akys šelmiškai blizgėjo:

- Nenusimink poete, išėitis jau rasta. Pažvelk, ar matai kas eina?

Erdenis išblyško, pamatęs seną priešą. Tiesiai prieš juos slinko Evaristas nešdamas solidų lagaminą.

- Pasislėpk už spaudos kiosko ir lauk manęs, - liepė Aitvaras.

Poetas pasislėpė už stiklo sienos, kad galėtų ne-

pastebimas stebėti linksmą spektaklį. Aitvaras praėjo pro šalį net neužkalbinęs Evaristo, štai ir viskas, nebuvo jokio cirko, išdaigos ar pokšto. Erdenis nusivylė Aitvaru, gal ir visos jo kalbos yra niekai, tuščios blevyzgos. Tarsi norėdamas paneigti nepagrįstas poeto abejones, kaip ir visuomet netikėtai ir nelauktai išdygo Aitvaras:

- Nedrįski abejoti manimi, štai tavo premija!

Erdenis apstulbęs paėmė banknotų pluoštą. Eurai. Supakuoti banke. Lygiai dešimt tūkstančių. Nuostabu.

- Pailsėk, atsipalaiduok ir lygiai 19 valandą ateik į klubą, - tėviškai priminęs Aitvaras greitai ištirpo gatvės minioje.

Poetas liko vienas, nelauktai praturtėjęs, įkvėptas nuotykiams ir kovai. Grįžęs namo jis tarsi atsisveikino su liūdna praeitimi: gražino visas skolas, dosniai atsilygino kaimynams, apmokėjo buto sąskaitą už pusę metų, be to nusipirko mobilų telefoną. Gal, prireiks.

Praradusi Erdenį Vakarė užsisklendė savyje, tarsi suakmenėjo negalėdama į ateitį žengti nė vieno šviesaus žingsnelio. Pasaulis neteko spalvų, juodai baltame ekrane riogsojo pabodęs miestas, į neviltį vingiavo siauros purvinos gatvelės, nuo šiukšlių duso šaligatviai, bejėgėse vitrinose šypsojosi senos kaukės. Išbluko draugių ir draugų veidai. Gyvenimas tarsi mirė. Gelbėjo tik miegas ir sapnai, sugrąžindami prarastą laimę atgal. Vakare Vakarę pažadino nelauktas skambutis.

- Labas Vakare, užteks liūdėti namie, gedulas baigėsi, - iš tolimo laido galo suokė Žadvainas, - nereikia gailėtis girtuoklio Erdenio, jis nevertas tavo užuojautos ir meilės.

- Erdenis – ne padugnė, jis poetas.

- Gal būt ir buvo tokiu, bet pažvelk kuo jis tapo dabar! Pampiršk nevykėlį Erdenį, atvažiuok į mano naują klubą „Mohito“, bus linksma ir smagu.

- Gerai, bet aš nepažadu...

- Iki greito! – nudžiugo Žadvainas.

Vakarė abejingai padėjo ragelį. Kaip gerai, kad Žadvainas nežino jos mobilaus telefono numerio. Miegai išlakstė. Ar verta važiuoti pas Žadvainą? Mergina pajuto nerimą, bet ji nepajėgė likti namie, be to ir nebuvo kito pasirinkimo, verkiant reikėjo važiuoti į klubą prasiblaškyti, surasti naujų draugų.

Melsvai apšviesti laipteliai paslaugiai vedė į linksmybių dugną, į šviesia viltimi užkastą salę. Už staus posūkio atsivėrė uždara salės erdvė. Vakarę pasitiko elektrinis Hemingvėjaus portretas ir plastmasinė mulatė ištiesusi neono kokteilį. Ant pakylės šoko pusnuogės merginos, šėlo auksinis jaunimas. Linksma. Vakarė pasijuto laisva, ji visai netroško susitikti su verslininku Žadvainu. Neklystanti nuojauta kuždėjo – tuoj ateis Erdenis – pakylėtas, aistringas, tikras aksominio požemio skaldas. Prieblandos zona merginai žadėjo triuškinantį nuotykį ir ne vieną.

Labai nudžiugo Žadvainas vaizdo kamerų moni-

toriuje pamatęs Vakarę. Valio, jis nesugrąžinamai nugalėjo snobą Erdenį! Deja, džiaugtis teko neilgai. Didžiam savo nepasitenkinimui, verslininkas ekrane pastebėjo siena ro-pojantį didžiulį vorą. Reikia skubiai pašalinti nuodingą vabzdį, negalima gąsdinti klientų. Žadvainas nutarė pats susidoroti su nekviestu svečiu, Vakarė palauks, metas pasibranginti ir jam, tegul žino savo vietą išlepusi mergiotė. Verslininkas reikliai patikrino pistoleto dėtuve. Šoviniai yra. Puiku, tuoj jis Vakarei padovanos brangų suvenyrą – plėšrų vorą ir niekas jo nesustabdys, nei poltergeistas, nei žalias ateivis, nei prasigėręs Erdenis.

Vakarė prie baro užsakė silpną kokteilį ir jau po pirmojo gurkšnelio pradėjo nuobodžiauti. Kur dingo kerėpla Žadvainas. Damos nelaukia. Kraujas užvirė merginos gyslose – dabar ji troško sutrypti, pažeminti stuobrį Žadvainą.

- Erdeni, kur tu, kaip aš tavęs pasiilgau, - apsi-
verkė skaudžiai įžeista gražuolė.

- Dar ne viskas prarasta... – kažkas sušnypštė už
nugaros.

Pasigirdo tylus sprogimas, tarsi adata pradūrė vaikišką oro balioną. Tai Juodasis laiškanešys skubiai transformavosi iš voro į universiteto studentą. Apstulbusi Vakarė atsigręžė, šalia stovėjo aukštas, liesas, akiniuotas jaunuolis, tipiškas moksluikas.

- Aš tiriu paranormalius reiškinius. - prisistatė ilgšis.

- Stebiu skraidančias lėkštes, kamuolinius žaibus, - ironizavo Vakarė.

- Vilkatus, vampyrus, - reikšmingai papildė nepažįstamasis.

Vakarė sukľuso, jaunuolis, matyt, gotas, ekstra-sensas, verta jį išklaudyti.

- Esu istorijos studentas, - tęsė moksluikas, - tu greitai iš dailios panelės pavirsi pikta, bjauria ragana, todėl jau dabar vengi žmonių, daug miegi, regi keistus sapnus. Jei netiki, pažvelk į veidrodį.

Vakarė pamaiviškai šyptelėjo ir veidrodinėje baro sienoje pamatė tik savo liūdną veidą

- Tai turbūt kažkoks kvailas pokštas, - nepatikėjo Vakarė.

- Ne, tai inkubacinio periodo pradžia. Negrižtami kūno pokyčiai bus pastebimi kiek vėliau, - pragaro studentas manieringai nusilenkė ir dingo šėlstančioje minioje.

Vakarė skubiai iš rankinuko ištraukė veidrodėlį ir pradėjo tyrinėti save. Jokių pakitimų, neverta klausytis išprotėjusio goto pliurpalų. Mergina krūptelėjo kažkas švelniai palietė jos ranką. Kas išdrįso kabinėtis? Didžiausiai nuostabai ir džiaugsmui mergina pamatė Erdenį. Poetas švytėjo, jis buvo pakilęs iš skurdo, išbridęs iš girtuoklyščių liūno.

- Erdeni, ar tu sugrįžai? – iš laimės pravirko Vakarė.

- Atrodo, kad niekada nebuvau išvykęs, - džiūgavo poetas.

Erdenis užsakė du firminius koktelius ir beveik nenustebo, kad prie baro darbuojasi Laima. Lemtis audė nematomą tinklą, beribėje Visatoje gaudantį ne tik pilkus žmogučius, bet ir salotinius ateivius. Niekas negali iš lemties rankų išsprūsti, nes už tinklo ribų nieko nėra - tik vakuumas ir nebūtis.

Nesuradęs voro, Žadvainas nutarė užkalbinti Va-

karę, pasipuikuoti, pasigirti verslu. Bet jo džiaugsmą užtemdė nežinia iš kur išdygęs Erdenis. Žaibiškai atmetęs fantastišką Erdenio ir voro tapatumą, Žadvainas nutarė pamokyti įžūlų svečią.

- Nešdinkis iš mano baro!

Pažvelgęs Erdeniui į akis Žadvainas sustingo, bet verslininką išgąsdino ne poeto žvilgsnis. Didžiulis voras ropojo siena. Nespėjęs blaiviai įvertinti situacijos, Žadvainas nualpo. Prislinkęs artyn, voras bejėgei aukai įkando tiesiai į kaklą.

ik užrakinęs savo buto duris, Evaristas išdrįso atverti lagaminą. Dvokas užgniaužė kvapą, kancleris skubiai uždarė dangtį ir svyruodamas įvirto į svetainę. Jo akys paniškai blaškėsi ieškodamos nežinia ko, gal aukso luitų, spindinčių smaragdų, o gal ir pernykščio sniego. Pagaliau Evaristas pamatė savo nelaimių kaltininką ir piktai sviedė lagaminą ant stalo.

- Malonėkite pažvelgti!

Juodasis laiškanėšys smalsiai atvėrė dangtį. Lagamino viduje riogsojo šviežia arklio mėšlo krūva.

- Na, ir pokštininkas tas Aitvaras. Tamsuolis, bet dedasi estetu ir tau, kaip kiaulei pridrėbė prasto ėdalo. Ryk, gurmane, - net susiriesdamas kvatojo demonas.

- Neverskite kaltės kitiems, tai Jūs man davėte šį lagaminą. Mes sukirtome rankomis, maniau Jūs garbingas žmogus, - duso Evaristas.

- Nurimk, tuoj atgausi savo mėšlinus pinigus!

– vis dar juokėsi pragaro kurjeris.

Pagaliau nenoriai įveikęs pikta juoko priepuolį, Juodasis laiškanėšys uždarė mėšliną dangtį, stuktelėjo kairiosios rankos nykščio nagu ir atsainiai pastūmė lagaminą.

- Štai ir viskas, pinigai pervesti į tavo sąskaitą.

Kancleris pasišlykštėdamas pakėlė dangtį. Lagaminas buvo pilnas banknotų. Evaristas skubiai ištraukė eurų paketą ir lėtai perbraukė per kraštą norėdamas įsitikinti, kad jo rankose ne „lėlė“. Judri banknotų animacija nuramino kanclerį.

- Nunešk pinigus į banką, paversk eurus į žmonių prakaitą, ašaras ir kraują, ir netrukus turėsi solidžias palūkanas. Turtėsi ir dirbti nieko nereikės. Be to, šis milijonas tik avansas, nepamiršk, kad dirbi man.

- Mesire, kas tas Aitvaras? - smalsavo bankroto išvengęs Evaristas.

- Mulkis, kaimietis, barbaras, - paniekinamai at-
rėžė demonas.

- Na, o dabar malonėkite paaiškinti, kaip atsidūrėte mano namuose?

- Tai tu, niekingas kancleri, man paaiškink ar išeidamas į darbą duris užrakinai raktu, o gal užkalei vinimis, - pajutęs ironiją pyktelėjo Juodasis laiškanėšys.

Evaristas pasijuto gulintis medinėje dėžėje visiškai nuogas.

- Nenoriu mirti, bijau karsto, duobės... – vebleno pakraupęs kancleris.

- Nurimk, atvykau paguosti, atitaisyti finansinę skriaudą, - lediniu balsu atrėžė Juodasis laiškanėšys, - manau, laikas pamiršti laidotuvių pramogas ir kibti į darbą.

Sutraškėjo odinis fotelis, demonas atsilošė ir užsimerkė, jo rankoje ruseno cigaras, skleisdamas aitrų smalos kvapą. Juodąjį laiškanėšį erzino Evaristo godumas, kancleris niekaip negalėjo atsiplėšti nuo laimės lagamino: džiugiai vartydamas eurų pluošteliu regėjo palmes, gražuoles, jachtas...

- Pakaks žaisti! Įsakau suburti mobilią ir gerai ginkluotą komandą.

- Ar tiks Žadvaino gauja? – džiūgavo Evaristas.

- Skambink banditams, tegul nedelsdami skuo-

džia pas tave, - įsakė demonas.

- Mesire, mano butas ne viešbutis ir ne štabas.

- Jei delsi, neteksi namų, o tavo draugeliai – galvų, - poetiškai pagrasinęs Juodasis laiškanėšys pabrėžtinai įžūliai užgesino cigarą į poliruotą riešutmedžio stalą.

Evaristas itin kruopščiai uždaręs lagaminą ir įmetęs jį į didžiulį seifą, griebė mobilų telefoną ir pradėjo nervingai spaudyti klavišus ir kai blogiečių evakuacija buvo baigta, klusniai it šuo pažvelgė į šeimininką. Juodasis laiškanėšys klastingai pamerkė dešinę akį ir per kairę ausį išpūtė gailų sieros dūmą:

- Karai visada prasideda linksmai: pokštais, žaidimais, manevrais. Aš irgi moku juokauti ir turiu juodą humoro jausmą.

Afrobaltai

oro įkastas Žadvainas nukrito ant parketo ir nors „Mohito“ klube kilo kuklus sąmyšis, bet muzika netilo ir jaunimas šoko. Tai kas, kad naktinio klubo savininkas voliojasi ant grindų. Kaltų nėra, nes agresyvų vorą pastebėjo tik Vakarė ir Erdenis. Ir nors Žadvainas buvo užkietėjęs blogiukas, vis dėlto reikėjo pasirūpinti auka. Poetas prisiminė, kad šiandien nusipirko mobilų telefoną. Pirmas skambutis į greitąją pagalbą. Argi ne gražu? Nuostabu, ypač kai gelbsti savo priešą. Po kilnaus gesto šviesos kariui tereikėjo atverti švininius debesų langus ir išeiti į laisvę. Deja, patiklūs jaunuoliai sunkiais betono laipteliais pakilo ne į svajonių miestą, bet nusileido į bedugnę, prarają, į laiko plyšį, į oro duobę, iškastą Juodojo laiškanešio. Erdenis ir Vakarė sunkiai atpažino Didžiąją senamiesčio gatvę. Pažįstamus namus pakeitė lazerinė holograma, identiška senamiesčio vizija, šviesi, bet netikra.

- Ir kas gi krečia tokius pokštus? Gal kaltas esu

aš, nes nenorėjau, nemokėjau džiaugtis paprastu gyvenimu, skirtu tik man. Išdidžiai pamynęs savo dalią norėjau pakilti virš debesų. Atrodė prasta būti tik žmogumi, siekiau kažko daugiau, panirau į metafiziką, meditaciją, ieškojau švaraus garso, nušvitimo ir štai akivaizdūs paklydimų rezultatai.

Nežinia kur būtų Erdenį nuvedusios niūrios mintys, jei nežinia iš kur (kaip visada iš ten pat!) išdygęs Aitvaras. Jo veidas buvo juodas it anglis.

- Neverta stebėtis, nesu spalva tik bespalvis atspalvis lietaus, galiu būti afrobaltas ir neatsilikti nuo gyvenimo. Aš bet kokiomis aplinkybėmis tarnauju tautai, - išdidžiai paaiškino Aitvaras.

- Jumis tikiu, nes gražiai ir taisyklingai šnekate lietuviškai, - nudžiugo Vakarė.

- Negaliu pakęsti rasistų ir okupantų, manote, kad juodukai negali būti lietuviais, - įsižeidė Aitvaras.

Tik dabar Erdenis atsitokėjo nuo šoko ir pradėjo juoktis, nes praeiviai buvo juodi, rudi... Visi spalvoti, nė vieno balto. Akropolio aikštėje mitingavo be-darbiai reikalaudami vergovės, be aido aidėjo svetima

kalba. Erdenis pajuto ant nugaros užrašytą keiksmazodį.

- Tauta atgijo, pagausėjo, tapo galinga, išdidi,

- porino Aitvaras.

- Nejaugi neliko ne vieno balto? – nustebo Vakarė.

- Dar liko, bet jų nedaug, todėl jie privalo nešioti Gedimino stulpus, - dalykiškai paaiškino Aitvaras ir prisegė jaunuoliams dailius ženkliukus, - grynas auksas, visada nešiokite juos, nes Lietuvos priešai yra balti ir kova dėl laisvės nesiliauja nei dieną, nei naktį.

- Įdomu, kaip išliko lietuvių kalba? – nepaliovė stebėtis Vakarė.

- Dėkokite kalbininkams ir geltonkasėms lietuviutėms. Emigracijos bangos, valdžios savivalė ir verslininkų godumas visiškai nustekeno Lietuvą ir šalis atsigavo tik tada, kai iš Afrikos atvyko gelbėjimo misija. Atvykėlius suvienijo lietuvių kalba ir kultūra.

- Netikiu tuo ką matau! Ne, tai ne aš! Noriu į šiukšlių dėžę išmesti savo popierinį veidą. Esu ne namie ir nors esu skurdžius, bet iš varnų paveldėjau kiaurą stogą, čerpių batus. Esu laisvas, nes dangus neriboja mano alka-

no žvilgsnio, - pritrėkštas reginio poetas prabilo eilėmis.

- Taip, įspėjai, šis reginys tik iliuzija, piktas velnio pokštas, todėl nustok smerkti save. Pasibaigė paradų ir linksmybių metas, reikia ruoštis rimtai kovai, - patikslino Aitvaras.

- Bet kaip mums kovoti su Juodoju laiškanešiu, kai jėgos nelygios, - abejojo Erdenis.

- Būk kauku, mano padėjėju, na, o Vakarė gali tapti ragana arba laume. Damoms teisė rinktis.

- Noriu būti raganaite... visada norėjau, - apsidžiaugė Vakarė, - bet tikrai nenoriu, kad Erdenis pavirstų nykštuku su raudona kepure, o aš sena žiežula.

- Kaukai yra mano pagalbininkai, jų išvaizda įvairi, Erdenis išliks toks pats, tik įgys naujų galių, o tu, Vakare, tapsi jauna ir dailia raganaite, išmanysi burtus, pažinsi gydomąsias žoleles, padėsi sergantiems žmonėms.

Aitvaras ant jaunuolių galvų užbėrė stebuklingų gintaro dulkių. Silpo Juodojo laiškanešio burtai. Slibino nagai smogė į atvirą dangų ir debesų lange iškirto aketę žaibams. Į saulę atsigrėžė dangus, speigu nušvito miesto

vienatvė, budo apsnūdę kaminai. Nebeliko piktų velnio žaislų.

- Su vaiduokliais gersiu saldų vyną, piešiu žvairus debesis, šaligatvių langus, varnų ausis, žlibą rudens spalvą, vasarą gaudysiu snaiges, - džiūgavo raganaitė Vakarė.

Aplink Erdenio ir Vakarės sapną šoko laumių žirgai.

Arminas

rašytojas Arminas darbavosi vaikų knygelių redaktoriumi, nugrimzdęs į komiksų pasaulį, jis skeptiškai reagavo į Erdenio skambutį. Ne, rašytojas tikrai nepamiršo seno draugo, kartais, pagautas šelmiškos nuotaikos, jis paversdavo Erdenį komikso herojumi, bet prabėgusios dienos kvailiojo praeityje, o dabar reikėjo rūpintis šeima, tai kas, kad įkyriai beldžiasi degradavęs draugas, ar verta bendrauti, kokia iš jo nauda - tik vargas ir rūpesčiai. Pagaliau Erdeniui pavyko susitarti dėl vizito. Arminas sutiko priimti seną draugą, tiesa, tik trumpam. Armino kambarys nustebino Erdenį. Ant pilkų sienų kabojo rašytojo tėvo nutapyti paveikslai, keli modernūs draugų darbai. Šalia baltos sekcijos riogsojo supakuotų knygų kalnai, prie lango liūdėjo garso aparatūra, senos kolonėlės, didžiulis stalas, televizorius, kompiuteris. Kampe nuo smalsių žvilgsnių slapstėsi plati kompaktinių plokštelių lentyna. Visai šalia metaliniame narvelyje blaškėsi išsigandusi žiurkė. Poetas

pastebėjo, kaip pragariškai blykstelėjo graužiko akys. Erdenis nė kiek neabejojo, kad žiurkė išsiverš iš metalinio narvo ir suvaidins neabejotinai svarbų vaidmenį Juodojo laiškanešio spektaklyje. Sutrikęs poetas suklupo netyčia užmynęs automobilį, nes ant rudo kilimo voliojosi vaikiški žaisliukai: krokodilai, meškiukai, lėlės...

- Mano kabinete mėgsta žaisti dukrelė Aistė, - paaiškino Arminas.

Erdenis linktelėjo galva ir sukluso, neįprastai tyliai skambėjo muzika, kurios įėjęs į kambarį jis net neišgirdo.

- Arminai, kiek tavo kolekcijoje diskų?

- Gal kokie aštuoni šimtai.

- Reikia tūkstančio!

Pritariamai sumurkė ant stiprintuvo snūduriuojanti katė. Daugiau kompaktinių plokštelių - daugiau muzikos, daugiau šilumos, kurią dosniai spinduliavo stiprintuvo grotelės.

- Deja, manęs jau nedžiugina kolekcija, tariama dvasios atrama. Muzika – ne gyvenimo priešnuodis, todėl nėra jokio tikslo rinkti plokšteles. Anksčiau buvo zen me-

ditacija, kūryba... dabar jau viskas apkarto...

- Netikiu, kad tu praradai gyvenimo skonį.

- Aš dirbu, išlaikau šeimą, gyvenu, ir tiek, be jokių ypatingų tikslų, - ironiškai atšovė rašytojas.

- Ir be vilties?

Arminas pradėjo nervingai juoktis.

- Žinau, kaltas Evaristas, tai jis ne tik parūpino tau pelningą darbelį, bet ir apkrėtė nihilizmo bacila, – pastebėjo Erdenis, - tu kasdien prarandi save, tolsti nuo kūrybos, meditacijos, gamtos.

- Kai man buvo sunku, visi aukštai pakylėti draugai spruko į krūmus. Evaristas vienintelis ištiesė man pagalbos ranką, - karčiai pastebėjo rašytojas.

- Iš pradžių revolverį, paskui ranką, - ironizavo poetas.

- Neprieštarauju, buvo linksma, kvailiojome visi, dabar atėjo metas suaugti.

- Arminai, nustok gudrauti. Neieškok vidurdienį vakaro. Esi dar jaunas.

- Nenoriu kalbėti apie savo amžių, daug rašiau,

kentėjau, vargau. Biologinę gyvenimo trukmę rodo susidėvėjimo koeficientas ir, pavyzdžiui, jei prievartinio įkalinimo metus reikia dauginti iš trijų ar keturių, tai mano amžių – bent jau iš dviejų, todėl priskiriu save prie senosios kartos menininkų...

- Arminai, praradęs vaikišką širdį tapsi netikru, suklastotu žmogumi, neteksi didžiausio turto - nuoširdaus paprastumo. Pažvelk į pasaulį tyromis vaiko akimis. Atėjo laikas mesti pelningus darbelius ir gelbėti pasaulį.

- Erdeni, esi ir visada buvai panašus į komiksų herojų, pažadu įamžinti tavo vardą naujoje vaikiškoje knygutėje... – atlaidžiai šyptelėjo Arminas.

Rašytojas neabejojo, kad jo senas draugas turėjo daug komikso herojaus bruožų, todėl spalvotose vaikiškų knygelių iliustracijose Erdenis keliavo į Tibetą medituoti ir semtis išminties, kovojo su gangsteriais Čikagoje, apleistuose majų miestuose ieškojo paslėptų lobių. Dabar nesuaprasas ir neįvertintas poetas atnešė naują, beprotišką idėją.

- Reikia bet kokia kaina sutrukdyti Juodajam laiškanėsiui pagrobti Švaistiko kalaviją, stebuklingas ginklas

jokiu būdu negali patekti į demono rankas, - vienu sakiniu Erdenis atskleidė savo kortas, - dabar aš noriu tau nuosekliai viską papasakoti, išdėstyti...

- Nesivargink, Erdeni, taupyk jėgas kovai, matau, vėl esi trasoje, skrendi, leki praradęs sveiką protą, - kvatojo Arminas, - džiugu, kad nepasenai, išlikai savimi, vis dar esi kupinas beprotiškų idėjų, bet nepamiršk, esi basas ir be sparnų, tavęs laukia sunkusis piktavimas, neišsiskleidęs parašius ir laisvas kritimas...

Poetas nė kiek neišžižėdė, tik pabaigai pasakė:

- Greitai teks patikėti mano žodžiais.

Arminas paslaugiai atvėrė duris, vizitas baigtas. Džiugu, kad Erdenis jį pralinksmino, išblaškė, atėjo ne pini-gų skolinti, ne verkšlenti, bet šiandienai pakaks beprotybių.

Poetas išėjo liūdnas, nesuprastas, neradęs bendros kalbos. Po prisiminimų velėna dvėsė sliėkų apgraužta pra-eitis. Arminas jau netikėjo nei legendomis, nei relikvijomis, nei šventomis knygomis, praradęs aiškaus suvokimo erdvę, paskendo rūpesčiuose, buityje.

Mistika ir meditacija jo praktiškam protui tapo

sunkia našta, beverčiu pramanu. Arminas it pašautas pakūstis sklendė žemai, nors prieš audrą jau drebėjo kruvina žemė. Erdenis greitai pamiršo šį pokalbį, nes nė kiek neabejojo, kad Arminas atsibus, atsitokės iš snaudulio. Bet ar verta pasikliauti senu draugu? Galbūt geriau nepažįstamu gatvės praeiviu.

Puokainių miškas

Laiko verpetai suplėšo praeities drobes į skutelius, todėl slapčiausios žinios glūdi suvokimo erdvėje ir laukia savo valandos.

- Esame šiuolaikiniai žmonės, todėl remsimės tik faktais, kurių, deja, turime nedaug, - apgailėstavo Aitvaras.

- Jei tiksliau, tai žinių apie Švaistiko kalaviją nėra. Yra tik legendos, - patikslino Erdenis.

Tarsi atsakydamas į repliką, Aitvaras išdidžiai ant stalo numetė didžiulį senovinį lagaminą. Vakarė atsargiai pakėlė dangtį. Viduje gulėjo tik mažytė kompiuterio atmintinė ir viskas. Jaunuoliai sutriko, na, o Aitvaras, regis, triumfavo.

- Nufotografavau šiek tiek senienų, kurių dar niekas nematė: runų lenteles, senus žemėlapius, akmenų raštus, ginklus, papuošalus... Po apžiūros ši informacija bus automatiškai sunaikinta ir niekas nesugebės jos atkurti.

- Ir kodėl? – nustebo Vakarė.

- Bijai, kad duomenys nepatektų į Juodojo laiška-
nešio letenas? – nusijuokė Erdenis.

- Nenoriu, kad jie patektų ir į archeologų rankas, -
nuliūdo Aitvaras, - relikvijas saugau ateities kartoms. Žiū-
rėkite, gėrėkitės - tai viskas kas liko iš praeities.

- Gal būt negaiškime laiko ir keliaukime, - pa-
siūlė Erdenis.

- Neskubėkite, net patyrę vedliai kartais vengia
eiti į slaptas vietas, anomalias teritorijas, kol nebūna pak-
kviesti. Aš negaliu rizikuoti jūsų gyvybe net vardan Švais-
tiko kalavijo, - paaiškino Aitvaras, - neverta plaukti į ne-
žinią per daug toli. Arbatos stiklinėje pakanka gelmės nu-
skęsti cukraus gabaliukui. Pavojinga nerti į gilius vandenį,
kai į nugarą beldžia aštrūs lydekų dantys. Anomaliuose zo-
nose, mokslinių tyrinėjimų nuokalnėse jūs nieko nesuži-
nosite, tik patirsite keistus išgyvenimus, prasilenkiančius
su sveiku protu.

Erdenis į nešiojamą kompiuterį įdėjo Aitvaro
atneštą atmintinę ir ekrane pamatė šimtus medinių runų
knygų, žvaigždynų atlasus, keistus oro ir vandens laivus,

romuvas, alkas, pilis, dievų ir didvyrių veidus iškaltus akmenyje, išdrožtus medyje ar gintare.

- Nevarkite, nebandykite šifruoti paslaptinių raštų, aisčių simbolių galiu perskaityti tik aš... Svajokite, medituokite, pažvelkite į šiuos artefaktus širdimi, ne protu, tuomet jums gal būt pavyks pastebėti miglotą nuorodą į Vinkšnynės piliakalnį ir jo paslaptis, - neįprastai jausmingai porino Aitvaras.

- Kodėl jūs nenorite mums padėti? – nustebo Erdenis.

- Todėl, kad jūs niekada nebuvote niekur išvykę ir esate dievų namuose. Visos paslaptys guli ant jūsų ištiestų rankų, reikia tik prisiminti, - aiškino Aitvaras, - na, o dabar užteks plepėti, paliksiu jus vienus, skriskite vaikučiai į didingą praeitį.

Kai Aitvaras išėjo, jaunuoliai susižvalgė.

- Moteriška intuicija man kužda, kad Aitvaras tiki, kad tave ir Švaistiko kalaviją sieja kažkoks mistinis ryšys. Matyt, todėl jis mums padeda ir saugo, nes nori pažadinti buvusių gyvenimų prisiminimus, sąjmonės gelmių patirtis, kosmines nuojautas... nežinau.

- Tu teisi, Aitvaras – ne bailys ir ne apgavikas. Vardan aukšto tikslo jis pasiryžęs bet kam. Jei prireiktų, tai nuskraidintų mus į siaubo bedugnes ar rojiškų pagundų slėnius. Bet kur. Aitvaras įveiktų visas kliūtis.

Po iškalbingo vizito Aitvaras ilgai nesirodė. Erdenis blaškėsi kambaryje tarsi laukinis tigras narve. Ir kai trupančiame sienų tinke pradėjo ryškėti vyno dėmės, primindamos pamirštų veidų salas, kai nuo įtampos šalčio sustirę vorai nuo sienos atplėšė seną knygų spintą, matyt, ieškodami pamestų termometrų ar septynmylių šlepečių, poeto kantrybė trūko. „Metas veikti. Nenoriu sudžiūti namie, pavirsti musės skeletu ir muilo burbulais sugražinti varnoms skolas. Nenoriu tuščiais alaus buteliais įstiklinti parketo dantis.“ – nusikeikė Erdenis.

Reikėjo staigiai ir netikėtai imtis iniciatyvos, nes tamsa jau spendė spąstus. Prieš audrą visada ateina gūdi, slegianti ramybė. Negalima apsigauti pražūtinga tyła. Pavojaus nuojauta agresyviai stiprėjo. Jau susiklijavo visi kalendoriaus lapai ir laikrodžių rodyklės iš lėto pradėjo suktis atgal. Gerosios ir taip pat blogosios jėgos, matyt,

kitaip skaičiavo laiką, todėl poetas nedelsdamas paliko jaukius namus, į kuriuos bet kada galėjo įsiveržti Evaristo sėbrai. Erdenis prisiminė, kad Latvijoje, tarp Aucės ir Duobelės esančiame Puokainių miške yra anomali zona, kurią fiksuoja net palydovai. Ten kažkada buvo baltų religijos centras. Kartu su drauge Vakare, poetas turistiniu autobusu iškeliavo į šventąsias Latvijos vietas.

Išlipę iš autobuso Erdenis ir Vakarė trumpam atitrūko nuo ekskursijos ir vieni įžengė į mišką. Kvepėjo pušimis, žole ir kažkokiomis nematytomis gėlėmis, o šakoti takai dvelkė rūku ir velėna. Miškas švelniai svaigino. Į šalį nuplaukė liūdno mintys. Tolimos paparčių salos skandino kankorėžius. Smėlyje snaudė driežas, slėpynių žaidė laumių žirgai, žalčiai gaudė ažuolų žaibus, gelto purios liepos, dobilų seklumoje dūzgė bičių laivai. Siūbavo šakotos pušys, gaudydamos aštrias spyglių kepures.

Šventame Puokainių miške, sakralioje baltų šventovės erdvėje poetas pajuto jėgų antplūdį ir palaimą. Aukštos eglės gėrė pilkus debesis, žemesnius nei prarastas aisčių dangus.

- Tai šventa žemė, kurioje teka akmenų upės ir ratu sukasi debesys. Deja, aš nežinau kur ieškoti Švaistiko kalavijo, todėl laikiu dievų pagalbos.

Tik šviesa gali atverti paslapties vartus ir pakviesti karį į paslėptą Vinkšnynės piliakalnį. Švelniai ir vos juntamai sudrebėjo žemė.

- Patikėkite vaikučiai, atvykote ne veltui. Erdeni, tau reikia rasti savo akmenį, – patarė nežinia iš kur išdygęs Aitvaras.

Erdeniui į akį krito kampuotas akmuo, išmargintas keistais raštais.

- Tai žalčio akmuo, jis išvalo mintis, pašalina prakeikimus ir nuodus. Paliesk akmenį! Sakyk, ką jauti?

- Akmuo šiltas. Jaučiu kaip jis spurda, tarsi gyvas, tarsi akmenyje plaktų širdis, - nudžiugo Erdenis.

Aitvaras parodė akmenyje krivio iškaltą žaltį.

- Patikėkite, Aitvare, aš nepaliauju žavėtis jumis, nežinau su kuo galėčiau jus palyginti, gal su išmintinguoju slibinu, ar geradariu drakonu, - stebėjosi Vakarė.

- Ačiū, raganaite, už gražius ir teisingus žodžius,

- susigraudino Aitvaras, - jei būčiau graikas ar egiptietis, apie mane kalbėtų visas pasaulis, deja, mes lietuviai esame nepelnytai užmiršti.

- Bet nepasidavę, neasimiliuoti, nesunaikinti...
– degė Vakarė.

Aitvaras atvėrė burną, tarsi norėdamas pasakyti, kažką reikšmingo ir slapto, bet, deja, sutriko, nuleido rankas ir užsimerkė, pagaliau atgavęs minčių pusiausvirą ir dvasios ramybę švelniai prabilo:

- Dabar žingsniuokime į kalno aikštelę, ši viena atvira jūsų geroms mintims ir kilniems siekiams. Paprašykite, ko tik norite.

Kai Erdenis tyliai meldėsi, prašydamas Laimos malonės, jis pajuto, kad po kojomis dreba žemė. Jaunuolis susvyravo.

- Ši kalva ypatinga, ji tuščiavidurė, - noriai paaiškino Aitvaras.

- Kas paslėpta viduje? – paklausė Vakarė.

- Nusiramink, raganaite, turtų nėra, ten dvasios lobiai, - linksmi pridūrė mokytojas.

Akmenų salose giedoja pienės, į dangų stiebėsi auksinės maldos, lobių ieškojo margi drugiai. Artėjo audra. Vakarė paprašė dievų malonės, nes troško visada būti kartu su Erdeniu. Debesys paslėpė dangų, miške lietaus pjūčiai pabudo pavargę žaibai. Prie skardžio noko sidabro pašvaistė. Šakotos pušys laukė auštrinio. Akmenų upės ginė oro bangas, aižėjo šaknų pakrantė, gaudė miškas. Atbildėjo žaibu kaustytas lietus.

Pilies staba

grįžęs iš Puokainių miško, Erdenis tris dienas iš namų nekėlė kojos. Poetas nugrimzdo į gilią meditaciją, nes norėjo surasti slaptą nuorodą, kasdienybės tamsoje išvysti nematomą posūkio tašką, užčiuopti nors ploną siūlelį jungiantį dabartį su Švaistiko legenda.

Apkurto pamesta diena. Kambaryje riogsojo tuščia kėdė, skraidė dulkės. Senas laikrodys skaičiavo sekundes ir nejudėjo iš vietos.

„Gal būt nereikia niekur keliauti, reikia tik grįžti namo. Visi atsakymai glūdi manyje. Surasiu Vinkšnynės piliakalnį sapne, o pabudęs žinosiu kelią į Švaistiko pilį.“ – sumąstė poetas ir atsisėdęs ant kilimo sukryžiavo kojas.

Gėlėmis, ugnimi pakvipo sienų tyla. Kambaryje neliko dulkių. Tirpo žemas lubų dangus. Ant grindų krito baltos snaigės. Akyse tapo šviesu. Tolo rūpesčiai, artėjo siena. Kiaura jausmų audra atvėrė užmūrytus langus. Balta tinko spalva tapo skaidri. Anapus sienos Erdenis atmerkė

akis ir išvydo miegantį slėnį. Upės delne tirpo šalta migla. Mėnulio prielaukoje rymojo saulės akmenys. Baltas rūkas surinko suskaldytus aukuro akmenis ir nupiešė aisčių šventyklą, kurios niekas nestatė. Švilpė vėjas. Pušies šešėlis galando aštrų mėnulio diską. Pamaldžiai sulinko aukšta žolė. Debesų ratas atgrėžė medinę lapų saulę. Nušvito tamūs miško takeliai. Artėjo nepasiekiamą Vinkšnynės erdvė.

Už baltų debesų spindėjo sidabrinė Švaistiko pilis. Strėlių žaibais kvėpavo oras. Poetas pajuto nuožmų plieno dvelksmą. Slėptis nebuvo kur. Į naują dėlionę skilo atviras veidas. Melsva ugnele prašneko atšalusios laužavietės. Erdenis bundančias žarijas apklojo sausomis samanomis, žole. Į dangų šovė ugnis. Linksmi spragsėjo sausos eglių šakos, kankorėžiai. Tolumoje, virš skaidraus laužo liepsnojo smaila bokšto kepuraitė. Skambėjo du mėnuliai, du tauro ragai.

Poetas išgirdo skardų kalenimą. Prie laužo nutūpė didžiulis gandras.

- Laba diena, ko ieškote jaunuoli? – mandagiai pasiteiravo paukštis.

- Vinkšnynės piliakalnio ir Švaistiko pilies, - nė kiek nesutriko Erdenis.

Paukštis suplasnojo sparnais, pakėlė snapą ir iškalenęs ilgą ir, ko gero, neiššifruojamą garsų tiradą, ilgai mąstė žirgliodamas pirmyn ir atgal. Pagaliau po ilgų dvejonių aukšto pilotažo meistras prabilo:

- Pažįstu Lietuvos žemę kaip savo sparnus, bet niekada nemačiau nei Vinkšnynės piliakalnio, nei Švaistiko pilies... Pastatyk man aukštą, neprieinamą lizdą ir aš pasistengsiu tau padėti.

Poetas noriai sutiko, bet kokia informacija ar užuomina buvo aukso vertės. Šalia laužo gulėjo aukštas pušies kamienas, lygus, be šakų, sveikas ir nesupuovęs. Tiks lizdui. Erdenis sukaupė visas jėgas, pakėlė nuo žemės stulpą ir išmeigė į duobę. Beliko tik sustiprinti akmenimis ir užkasti duobę žeme. Nebuvo kastuvo, bet gandras atnešė surūdijusį kryžiuočio šalną. Gerai, kad ne kaukolę – puikiai tiks kasti žemę ir smėlį. Pagaliau darbas buvo baigtas ir aukštas pušies stulpas it burlaivio stiebas išdidžiai pažvelgė į dangų. Laimingas gandras džiugiai kaleno snapu.

- Atnešk seną vežimo ratą, - šūktelėjo poetas.

Gandras išibėgėjo ir it lėktuvas pakilo į orą. Neprailgo laukti. Prie stulpo sugrįžo du gandrai. Snapuose jie parskraidino medinį ratą. Puiku, geriau nesugalvosi. Erdenis kaip cirko akrobatas mikliai išliuogė į stiebo viršūnę ir pririšo ratą lanksčiomis šaknimis ir karklų vytelėmis. Darbas buvo baigtas. Gandrai dėmesingai patikrino naują lizdą ir buvo labai patenkinti.

- Aš turiu ypatingą akmenuką, talismaną, kuris tau padės surasti Vinkšnynės piliakalnį, - dalykiškai paaiškino, gandras iš vidinės švarko kišenės ištraukė piniginę, - štai žalias smaragdą, jis stebuklingas.

Poetas sutriko, jis nelaukė tokios brangios dovanos. Gandras draugiškai ištiesė sparną:

- Paspausk man ranką ir mes būsime draugais.

Bičiuliai sukirto rankomis. Gandrai pakilo į orą ir apskrieję garbės ratą pasislėpė miške. Metas keliauti. Vėjas ginė prie upės pievą. Į dangų skrido gėlių žiedai, medžių lapai. Nejausdami granitinio svorio plaukė debesų kalnai, slėpynių žaidė oro uolos, auksu spindėjo vaivo-

rykštės vartai. Už minties horizonto slėpėsi tylos pasaulis ir išsvajota ramybė.

Prie baltos pilies sienos slibinai pūtė miglas, ugnies upe brido paklydę žaibai. Vinkšnynės piliakalnių riedėjo amžina aušra. Prie pilies vartų ant apsnigto ugnies tako snaudė pavargę vanagai. Rasotas dangus iškėlė baltas debesų bures, švito pilki pilies kuorai. It vilkas staugė Švaistiko kalavijas. Virpėjo bokšto skarda, gaudė akmeninės sienos.

Erdenis nepajėgė įžengti į Švaistiko pilį. Už tamsaus bokšto paskendo svajinga upė, į užmarštį nuplaukė šviesios poeto mintys. Iškilmių menėje liko užburtas kalavijas. Poetas tik vieną kartą pažvelgė į šviesą, bet Vinkšnynės dangus akyse liko amžinai.

Erdenio meditaciją nutraukė Aitvaras. Mokytojas atlaidžiai šypsojosi:

- Žvelgi į tamsą! Atsigrežk! Tavo sąmonėje, tavo pabudusiame prote yra sielos aidas, žaibo ugnis ir šviesa! Tu medituoji, nes ieškai naujų patirčių. Kai matai reginius ar vizijas, įdomios patirtys užvaldo tave ir tu net nepastebi,

kad prarandi suvokimo erdvę... Pagalvok, kas svarbesnis išgyvenimas ar suvokėjas? Didžiausios palaimos ar stulbinančio reginio patirtis bus bevertė, jei tu prarasi suvokimo erdvę. Svarbu visą laiką būti savyje, išlikti suvokimo erdvėje, nenukrypti į šalį, akiai nepasinerti į jokią išgyvenimą. Erdeni, tu privalai pažinti savo protą, bet ne išgyvenimus, atsirandančius ir išnykstančius suvokimo erdvėje.

- Vadinasi meditacija neturi jokios prasmės, - nusistebėjo poetas.

- Tikroji meditacija – tai, sutelkus protą, visą laiką išlikti suvokimo erdvėje ir niekada nenukrypti į šalį. Nepamiršk, visi meditaciniai išgyvenimai yra beverčiai.

- Tai ką gi man daryti? – pyktelėjo Erdenis.

- Kartoju dar kartą - pažinti savo protą.

Laima.

Aitvaras nesnaudė, jis taip pat ruošėsi strateginiam šuoliui ir siekė įgyti visišką jėgų persvarą, todėl ankstų rytą atvedė Vakarę ir Erdenį prie ežerais apsupto Salos piliakalnio, dunksančio tarp Obelių ir Dusetų.

- Yra keli piliakalniai pavadinti Vinkšnynės vardu, bet aš manau, kad būtent čia yra senasis Vinkšnynės piliakalnis, kuriame, pasak legendų, paslėpta kunigaikščio Švaistiko pilis, paskutinė baltų civilizacijos atrama. Užburta Švaistiko pilis yra nepasiekiamą, tikslios jos buvimo vietos nežino niekas, net ir aš. Dabar yra vienintelė reali galimybė praskleisti paslapties šydą.

- Šalia piliakalnio turi augti šventi vinkšnos medžiai, - patikslino Vakarė.

- Teisingai, bet palaiminti medžiai buvo iškirsti. Tik viena Dusetos vinkšna vis dar auga prie Sartų ežero, - susigraudino Aitvaras, - nepamiršk, aš esu bejėgis ir negaliu tau nieko patarti – į Švaistiko valdas gali įžengti tik išrinktasis,

šviesos vytis ir daugiau niekas. Tikiuosi, kad tau pavyks.

- Aš pasiruošęs, - apsisprendė Erdenis.

Erdenis paspaudė Aitvarui ranką ir apkabino Vakarę. Metas keliauti į nežinią. Pamiškėje tirpo tiršta migla ir aukštos debesų bangos į upės pakrantę išmetė sušlapusią saulę. Į apsnūdusią pievą riedėjo vėlyvas rytas. Akyti smėlio kristalų spinduliai žadino miegančią žolę. Bet piliakalnio viršuje vis dar kabėjo rūko tiltas, oro gelmė panirusi į paslapties sieną.

Erdenis stovėjo prie pat nežinomybės slenksčio. Kreiva pušies šaka į nugarą įkalė sausą šešėlį. Atšalo vėjas. Ir visai nelauktai tiesiai iš sidabrinio mėnulio kibiro prapliupo lietus. Poetas rieškučiomis gaudė dangišką vandenį. Švelnūs ledo rutuliukai slydo delnais, krito ant pievos ir skambėdami it varpeliai riedėjo į pakalnę. Erdenis nedelsdamas užkopė ant rūko tilto, jis nenorėjo sudužti įkritęs į oro duobę. Girgždėjo ledinės tilto lentos, braškėjo turėklų stulpai. Sunku įbauginti šviesos karį - tegul ledo žvyras virs ta lietumi, o tiltas pavirsta plonu raganos siūlu suvyniotu į paslankų kamuolį, dabar jau niekas nebesustabdys Erdenio.

Švystelėjo žaibas. Poetas nedvejodamas užsidėjo apsauginę lietaus kaukę. Reikėjo saugoti veidą ir akis, nes sprogti ruošėsi dangus. Debesyse ugninės varnos lesė šaltas žarijų kulkas. Ant žemės krito apakusios žvaigždės. Užminuoti Erdenio žingsniai pažadino kamuolinius žaibus, kurie lindo iš ledinių tilto lentų ir it bitės apsupo šviesos karį ratu. Laikas sustoti ir laukti baigties. Kai tik poetas sustojo iš rūko išplaukė moters siluetas, tai buvo deivė Laima.

- Erdeni, šventos misijos nėra, tau nepaskirta jokia užduotis, - tarė lemties valdovė, - todėl nėra jokio pagrindo jaudintis – niekas nesuras Švaistiko kalavijo, nes dar neatėjo paskirtas laikas. Vinkšnynės piliakalnis slepiasi šventoje migloje, o Švaistiko kalavijas kabo centrinėje pilies menėje ant rytinės Aušros sienos ir laukia kada jį paims Ateities karžygio ranka.

- Atleiskite, - žemai nusilenkė Erdenis, - pasakykite, bet kam reikalingas šis spektaklis?

- Daug klausinėji! – pyktelėjo Laima.

Erdenis pagarbiai nusilenkė dar kartą. Likimo deivė truputį atlyžo ir pažvelgusi į prašalaitį palankiu žvilgsniu prabilo:

- Žmonės sureikšmino save. Erdeni, tau reikia aukšto tikslo, žūt būtinės kovos, lemiamo mūšio... Visi tikslai vienodi, nėra nei aukštų, nei žemų siekių. Dovanoju tau ypatingą užduotį – nuvargink, užkamuok, pribaik Juodąjį laiškanešį ir jo gaują beprasmiškomis Švaistiko kalavijo paieškoms, nubausk velnio tarnus. Pamatęs savo siekių kvailumą, nedorėliai bus pažeminti, o jų vadas gėdingai spruks atgal į pragarą, nepesęs nieko.

Poetas nusilenkė tris kartus.

- Suteikiu tau galią tobulai vaidinti šviesos karį... bet niekada nepamiršk, tu neturi niekam atskleisti šios paslapties.

- Ir Aitvarui? – netyčia išsprūdo Erdeniui.

Deivė Laima nusijuokė, jai, matyt, patiko šis klausimas:

- Aitvaras garbėtroška ir išpuikėlis, jam negalima patikėti jokių paslapčių...

Deivės kontūrai ėmė tirpti sidabriniam rūke, poetas suprato, kad pokalbis baigtas.

Pica

irš miesto tvenkėsi juodi debesys, pri-
brendo laikas mirtinai kovai. Juodasis laiškanešys ruošėsi
Aitvaro komandai suduoti mirtiną smūgį. Į strateginį po-
sėdį Evaristo viloje buvo pakviesti tik vadai: gangsteris
Džiugas ir verslininkas Žadvainas. Svečiai susėdo prie
kvadratinio stalo. Keturias erdvės kryptis užgrobė blogis.
Kažkas paskambino į duris. Kas galėjo ateiti? Nekviestas
penktojo tamsos laiptelio legatas? Vaiduoklis? Poltergeis-
tas? Deja, teko nusivilti, už durų laukė restorano uniforma
vilkintis berniukas, dar visai vaikas.

- Pica, keturios porcijos už 66 litus ir 6 centus,
- žemiausiu bosu dudeną pasiuntinys.

Juodasis laiškanešys sumokėjo tiek, kiek ir pa-
prašė picų išvežiotojas ir nė cento daugiau:

- Arbatpinigių nebus! – perspėjo demonas.

Jaunuolis nusiminė:

- Nors vieną centą Šeimininke.
- Eik šalin, kol neužpykau, - tūžo demonas.

Picų išvežiotojas išblyško, žemai nusilenkė ir skubiai pasišalino.

- Įdomu, kas užsakė picą? – susidomėjo kancleris.

Svečiai gūžtelėjo pečiais. Džiugas nustebęs, picų išvežiotojai iš tolo kvėpėdavo prieskoniais, jų drabužiai būdavo persunkti skaniais kvapais, bet nuo šio jaunuolio dvelkė tik kapinių šaltukas. Taigi, niekas picos neužsakė kaip ir dviejų viskio butelių, kurie tarsi nuodingi grybai išdygo ant stalo. Evaristas nesutriko ir mandagiai pakvietė svečius vaišintis. Džiugas nedrąsiai atkando picos kraštelį ir vos neapsivėmė, pajutęs mėšlo skonį.

- Nejaugi neskanu? – klastingai pasiteiravo Juodasis laiškanešys, - modernus valgis ne tik skatina apetitą, bet ir kelia siaubą. Pažvelk kaip kerta kolegės, net ausys linksi.

Džiugas netikėjo savo akimis, matydamas kaip sėbrai šveičia supuvusią picą, bet nenorėdamas ižėisti posėdžio dalyvių, tyliai išspjovė lavono kąšnelį į baltą servetėlę ir niekam nematant numetė po stalą.

- Ačiū, aš sotus, be to pusryčiaudamas truputį apsinuodijau žuvimi, - diplomatiškai teisinosi Džiugas, - mielai išgerčiau viskio.

- Puiku, - nudžiugo demonas ir pripylė pilną stiklinę, - į sveikatą ir iki dugno!

Džiugas sumetė, kad dabar išsisukti tikrai nepavyks, todėl vyriškai suvertė tamsaus gėrimo stiklinę. Gangsteriui teko gerti ir pilstuką kaukolinį ir kitoki šlamštą, bet šis velniškas viskis pranoko bet kokias baimes. Užsidegė gerklė, o skrandyje sprogo atominė bomba. Tik dabar gangsteris pagaliau suprato, kas kapinėse dengia vaišių stalus. Džiugas suakmenėjo, tarsi giljotinos laukiantis aristokratas.

- Atleiskite ponai, man metas, turiu neatidėliotinų reikalų, - mandagiai sumykė svečias.

- Kur skubi, mergos palauks, - šaipėsi Evaristas.

- Man tikrai metas, - dar kvailiau vebleno nuožmus gangsteris.

Velnio gauja kvatojo, o Džiugui iš baimės šiaušėsi plaukai. Gangsteris suprato, kad nepavyks saugiai išeiti pro duris, todėl nutarė šokti pro langą. Antras aukštas, turėtų pavykti. Delsti buvo pavojinga, nes Žadvainas pakilo nuo stalo ir agresyviai artėjo.

- Niam, niam, niam, - darkėsi Žadvainas.

Džiugas ne juokais pašiurpo pamatęs, kad jo senas draugelis išprotėjo. Žadvaino akys spindėjo krauju, o pražioti nasrai - auksiniais dantimis. Štai kokią kainą reikia sumokėti už pavogtą turtą. Nuodingas voro įkandimas Mohito klube, pavertė perspektyvų verslininką žmogėdra, kanibalu – neliko jokių abejonių. Džiugas metėsi prie lango, bet Žadvainas buvo greitesnis, jo auksinės iltys giliai įsmigo į kairę gangsterio ranką. Kraupiai surikęs Džiugas nubloškė žmogėdrą į šalį ir išmušęs stiklą šoko pro langą. Gangsteris pakankamai saugiai nukrito ant šviežiai nukirptos vejos, bet skausmas buvo neišpasakytas. Voro nuodai apnuodijo ir gangsterį, todėl jis raitėsi kaip sliekas. Visa laimė Džiugo kažkas jau laukė. Stambus vyriškis jį žaibiškai įgrūdo į automobilį. Tik dabar gangsteris pažino Erdenį.

- Ačiū seni, niekada nepamiršiu, - prisiekė Džiugas ir nualpo.

Privačioje klinikoje ligonį pasitiko Aitvaras, vilkintis žalią chirurgo chalatą.

Džiugo regėjimas

Žiugas gulėjo tuščioje palatoje. Voro nuodai it sunkusis narkotikas iš gangsterio galvos šlavė praities šiukšles, žadino snaudžiančią gangsterio sąžinę. Nualpęs Džiugas regėjo keistas haliucinacijas.

Kai laivas priplaukė visai arti salos, kapitonas Džiugas liepė nuleisti visas bures ir su galingais žiūronais ilgai tyrinėjo pakrantę, pats nežinodamas ko ieško ir ką nori pamatyti. Pagaliau pastebėjęs merginą, mojančią jam ranka, įsakė įgulai skubiai nuleisti valtį. Išlipęs į krantą kapitonas nustebo – mergina buvo ne čiabuvė, bet europietė, baltoji. Puiku, teks pabūti džentelmenu ir užkariauti jos širdį. Apsalęs nuo šios minties Džiugas mandagiai pasiveikino ir prisistatė.

- Labas pirate, esu deivė Laima ir dovanuju tau laimingą ranką.

Kapitonas pažvelgė į kairę ranką ir iš nuostabos suriko – plaštakos vietoje buvo surūdijęs geležinis kablys.

Iš baimės Džiugas pabudo. Aukštos pakrantės palmės pavirto baltomis palatos lubomis, bet ligonis vis dar kliedėjo:

- Laimute, gražink man ranką, nenoriu būti kapitonu Kabliu!

- Tvardykitės jaunuoli, žaizda nepavojinga, greitai sugis, aš suleidau vakciną, nuodai jau beveik neutralizuoti, tuoj būsi sveikas kaip ridikas, - ramino Džiugą chirurgas Aitvaras.

Gangsteris dar kartą pažvelgė į kairę ranką ir su palengvėjimu atsiduso. Surūdijusio kablio nebuvo. Ligonis pajudino pirštus ir pajutęs sveikstančios rankos jėgą sugniaužė kumštį. Dabar jo smūgio neatlaikys niekas, gal, išties, deivė Laima jį apdovanojo nežemiška galia. Bet už kokius nuopelnus ir kodėl? Džiugas suprato, kad nuo šios dienos jo gyvenimas neatpažįstamai pasikeitė ir neapsiriko.

- Jau antrą kartą susimoviau susidėjęs su niekšu Evaristu, - atgailavo buvęs gangsteris - Neliūdėk, trečias kartas nemeluoja, - guodė chirurgas, - atėjo palankus metas amžinai atsikratyti kriminalinės praeities.

- Daktare, jūs pageidaujate, kad aš kovočiau jūsų pusėje?

- Norėčiau, kad tu aplankytum Arminą, dabar rašytojui reikia tavo pagalbos.

Džiugas paniuro, prisiminęs kaip kadais kancelerio užsiundytas bandė nugalaboti Arminą.

- Situacija neatpažįstamai pasikeitė, dabar tu teigiamas personažas, ne vieną kartą nukentėjęs nuo Evaristo savivalės ir smurto. Įkalbėk Arminą prisidėti prie Erdenio operacijos.

- Supratau, - liūdnokai pažadėjo Džiugas.

- Na, o jeigu už šią svarbią paslaugą sumokėčiau honorarą, pavyzdžiui dvidešimt tūkstančių litų. Kiek pamenu, esu filantropas, kartais remiu dorus žmones.

- Filantrupas... – abejojo gangsteris prisiminęs sunkią vaikystę, žlugusį versliuką ir neišvengiamą skurdą.

Aitvaras į palaimintą Džiugo leteną įgrūdo pluoštą banknotų. Gangsteris sveiku pirštu perbraukė paketo kraštą ir įsitikinęs, kad Aitvaras jo nemausto pagyvėjo:

- Pažadu, surasiu Arminą, pasistengsiu jį įtikinti... na, o jei reikės mano pagalbos aš visada pasiruošęs.

- Darbo ir pinigų tau netrūks, - užtikrino Aitvaras.

Spektaklis

Ne tik teatre žiūrovai pasiilgsta scenos tiesos. Taisyklinga parterio kėdžių rikiuotė ir tamsūs ložių blindažai neutralizuoja titulus, pareigas ir banko sąskaitas. Bet koks gyvenimo spektaklis yra vertas prožektorių šviesos ir dekoracijų dėmesio. Ypač, kai orkestro duobė griežia rimtą klasikinę muziką. Niūriai žiovauja pamiršti klasikų veidai, alkani melomanų dantys graužia aukštą dramblio kaulą. Ramu. Jokio popso. Uždaroje teatro erdvėje palubių vorai išgaudė estradines muses.

„Pamirštos operos“ kavinėje Erdenis ir Vakarė, kaip buvo sutarta, laukė Aitvaro. Pagaliau jis pasirodė ir net nepasisveikinęs krito į riogsantį priešais krėslą. Aitvaras visada pradėdavo kalbą pirmas ir šios tvarkos niekam nebuvo galima laužyti. Nuobodžiauti ilgai neteko, išgėręs stiklą klevų sulos Aitvaras prabilo pamėgtu akademiko tonu:

- Vaikučiai, gyventi bus laisviau, jei bėgsite į pakalnę, tamsoje palikę sudegusius vaiduoklių namus. Kai

pilkas dangus debesimis išplaus jūsų veidus ir žvilgsnį pasmaugs dulkėti žvyrkeliai, kai viesulas aukštyn kojom apvers žemę - viduje nušvis šviesa ir jūs aiškiai suvoksite, kad jums negresia jokie pavojai. Jūs aiškiai patirsite, kad viskas ką mąstote, matote ir jaučiate tėra tik iliuzija, šviesos žaismas beribėje suvokimo erdvėje. Dabar aš - Aitvaras, o tu - kaukas, o Vakarė - jauna raganaitė, tarsi viskas paprasta ir aišku. Bet taip nėra. Žmonės, išgąsdinti miražo riaumojimo, negali suprasti kas iš tikro vyksta, todėl kuria pasakas apie Juodąjį laiškanešį, jo sėbrus ir Švaistiko kalaviją. Žmonės, nežinodami savo tikrosios prigimties, pučia miglas ir šneka niekus.

Aitvaras atsiduso:

- Taigi, bet koks mūsų veiksmas tėra tik iliuzija, miražas. Įstabus šviesos žaismas tuštumoje yra vienintelė realybė, kurią mes turime. Esu mokytojas, bet negaliu jums visko metodiškai paaiškinti, nes aiškaus suvokimo erdvę reikia patirti patiems ir niekada nuo jos nenukrypti į šalį. Tik tuomet jūs būsite laisvi. Ar jūs sugebėsite tai padaryti?

- Turbūt ne, - palingavo galvą Erdenis.

- Todėl jums teks pasikliauti tik manimi. Visada besąlygiškai klausykite mano patarimų, kad ir kokie keisti jie būtų, - užbaigė paskaitą Aitvaras.

- Aitvare, esate ne tik kuklus, bet labai išvalgus ir išmintingas, - nudžiugo Vakarė, - nežinau, kaip mes gyventume be jūsų pagalbos.

- Ačiū, raganaite, - sušilo Aitvaras.

Nors Aitvaro paskaita ir padarė Erdeniui didžiulį įspūdį, bet visai nepakeitė jo planų. Visai nesvarbu koks yra pasaulis ir kokie esame mes. Filosofijos nepakanka, reikia kažko daugiau, jei nori nugalėti blogį. Po lemtingo susitikimo su Laima, Erdeniui sugrįžo jėgos, dabar jis jau nebuvo nei Aitvaro, nei Evaristo, nei Juodojo laiškanėsio žaisliukas. Erdenis vėl pajuto savo vertę, sugrįžo polėkis, humoras ir fantazija. Aitvaras greitai pastebėjo kiek įtartiną Erdenio optimizmą ir ne juokais susirūpino:

- Atrodai apsvaigęs, nenorėčiau, kad metęs gerti „užkristum“ ant narkotikų.

- Būkite ramus, nenuvažiuosiu ratais, nepaskėsiu žolėje, neužlipsiu ant adatos. Turiu kilnų tikslą, mylimą

mergina, kietą mokytoją – tai ko man liūdėti?

- Privalai neprarasti budrumo, pavojus tyko kiekviename žingsnyje, - nuogaštavo Aitvaras.

Erdenis pažvelgė į Aitvarą lediniu žvilgsniu.

- Dabar žymiai geriau, būk tokiu, nepraskysk.

- Ir jokio humoro jausmo? – šyptelėjo Erdenis.

- Jaučiu, kad kažką nuo manęs slepi... – vėl su nerimo Aitvaras.

- Ar įmanoma nuo jūsų *kažką* nuslėpti?

- Tas tiesa, - lengviau atsiduso mokytojas.

Erdenis nepaliovė stebėtis Aitvaru, labai keista ir prieštaringa būtybe. Aitvaras tikrai buvo ne žmogus, o tobula beribės arogancijos ir beatodairiško gerumo simetrija. Tarsi patvirtindamas Erdenio išvadas, Aitvaras vėl „įkrito“ į oro duobę, jo žvilgsnis klaidžiojo vidiniais labirintais, o veide liko tik stiklinės akys, gąsdinanti tuštuma, bedugnė.

- Aitvaras medituoja, - labai tyliai ištarė Vakarė.

- Skrajoja padebesiais, - pritarė Erdenis, - aukštai sklendžia ugnies paukštis, oro slibinas, sidabrinis debesų šešėlis...

- Plinka švininė mėnulio galva, debesyse šoka

juodi saulės unguriai, su lietumi barasi šerkšno šešėliai. Krušoje gaudau žuvis. Skyla pirmasis ledas – glaistas balų akims, - pratęsęs Erdenio mintį atsimerkė Aitvaras, - mažiau apie pribloškiantį mūsų komandos manevrą, naujas pinkles Evaristo gaujai.

Ką bekalbėtų ir beplanuotų Aitvaras, Erdenis buvo visų paieškų, visų žygių iniciatorius, dabar jis valdė situaciją, nes taip lėmė deivė Laima. Net ir Aitvaras neįtarė, kad Erdenis yra šio įstabaus spektaklio ir režisierius, ir scenaristas. Klausydamas Aitvaro kalbų, poetas laukė kada užplūs naujos mintys, o debesyse iškils aukšti miestai, patvins rausvos saulės upės, nušvis aukšti, snieguoti kalnai.

Erdenį nustojo smaugti prarastas gyvenimas, kai likimas pasisuko itin aštriu kampu. Buvo baisu, bet linksma. Nuo bejausmio dangaus atšoko liūdnas veidas, o rankos nuo kieto asfalto surinko sudužusių svajų šukes. Rampos šviesa sklido iš vidaus. Į kampuotus dekoracijų veidus pūtė apvalus prožektorių vėjas. Dūzgė pašėlusios mintys. „Kliedėk!“ - suriko baltos lubos. Scenos tyla atsiliepė žaibo aidu. Dabar jau nereikės, palinkus prie įkvėpimo laužo, maldauti auksinių žarijų.

Šnaperis

radėti įtikinamas Švaistiko kalavijo paieškas reikėjo pačioje kvailiausioje ir tuo pačiu pavojingiausioje vietoje. Geriausiai šiai akcijai tiko Evaristo vila, riogsanti Antakalnio pakraštyje. Nereikėtų baimintis nei policijos, nei žiniasklaidos dėmesio. Tankus miškas nepermatomu skydu dengė pompastišką kotedžą nuo smalsių akių. Evaristas itin kruopščiai slėpė aistrą senienoms ir, dirbdamas Kultūros ministerijos kancleriu, grobė kultūros vertybes be jokios sistemos ar kolekcinės atrankos. Uždaroje, požeminėje pilies galerijoje duso unikalūs gintaro gabalai, merdėjo kalavijai, durklai, kovos kirviai, rūdijo papuošalai, šarvai, sviediniai ir kiti vertingi niekučiai. Visi eksponatai buvo surinkti tik Lietuvoje ir visai ne todėl, kad Evaristas buvo patriotas ar etnografas – godus kancleris gailėjo pinigų eksponatams iš užsienio.

Saugu slėptis gerai matomoje vietoje, todėl Erdenis nedvejodamas pasirinko Gedimino prospekte esančią

lauko kavinę. Buvo vidudienis. Padangėje kabojo balionas ir beveik nejudėjo iš vietos. Erdenį sekino vasaros karštis, bet trauktis ar bėgti nebuvo kur. Neegzistuojančio tramvajaus bėgiai žaidė nematomas stoteles, o po didžiuliais drobiniais grybais posėdžiavo karo taryba – Aitvaras, Vakarė ir Erdenis. Paskubomis išgėręs stiklą stiprios arbatos, Erdenis ant apvalaus stalo patiesė turistinį Vilniaus miesto žemėlapi.

- Esame čia, - bakstelėjo pirštu į žemėlapi Erdenis, - o Evaristo vila yra Antakalnio miškelyje. Vieta graži, nuošali, tinkama šturmui.

- Gal užpulkime naktį, bus saugiau, - pasiūlė Vakarė.

- Galima pulti bet kada, nemanau, kad Evaristas miegos ir nepabus, kai mes įsiveršime į rūsį, - patikslino poetas, - visais atvejais priešą reikės neutralizuoti, aišku ne mirtinai...

Aitvaras, tarsi, visai nesiklausė Erdenio pranešimo, bet atidžiai stebėjo kitoje prospekto pusėje stovintį namą ir pamatęs trečio aukšto lange Evaristą spoksantį pro žiūronus sušuko:

- Snaiperis!

Poetas numetė ant stalo 100 litų banknotą ir visi nubėgo gaudyti šaulio. Kartais skubėti neverta, nes kritinėmis gyvenimo akimirkomis laikas krečia pokštus. Kol Erdenio komanda pasiekė kitą Gedimino prospekto pusę prabėgo keli metų laikai, gal ir daugiau. Nežinia iš kur atskubėjo taškuotas, taukuotas ruduo. Varnos pašlavė šaligatvius, be ratų nuo kavinės stalelio atriedėjo sunkus, neišgertas butelis alaus. Erdeniui pagailo savęs atriekto per pusę:

„Siekiau dangaus, nuoskaudomis lopiau debesis, o dabar tikrai neišsvengsiu smūgio į tuščią makaulę ir skausmo neprisidengs alaus puta, lengvas cigaretės dūmas“.

Ledas užvirino kanalizacijos šulinius. Niekur nepaspruks Evaristo šutvė. Krentančiais varvekliais pergalės himnus giedojo stogai, prospekte tapo saugu, nes į pagalbą atskubėjo karalienė žiema.

Į biuro salę įėjo Aitvaras, vilkintis policininko uniformą (Erdeniui daugiau patiktų, jei mokytojas vilkėtų suodina kaminkrėčio kombinezoną) ir pamatęs prie krėslų pririštus darbuotojus, skubiai prisistatė:

- Leitenantas Aitvaras, pareigūnė Vakarė ir detektyvas Erdenis.

Nedelsdamas nė akimirkos Aitvaras atkimšo darbuotojų burnas ir atrišo juos nuo krėslų, tiksliau – nupjovė lipnias juosteles, kuriomis jie buvo supančioti ir pririšti prie krėslų.

- Pasakokite, kas nutiko! – reikliai komandavo karininkas.

Vakarė, beveik teatrališkai, iš rankinuko išsitraukė bloknotę ir rašiklį, o Erdenis slampinėjo ir žvalgėsi, vaidindamas patyrusį ekspertą. Tiesiog mirk iš juoko.

- Mus mušė ir gąsdino, - verkšleno jaunutė biuro darbuotoja, matyt studentė.

- Kiek buvo užpuolikų ir kaip jie atrodė? – tardė Aitvaras.

- Buvo trys. Vienas - aukštas, stambus ir baisus, kaip velnias, kitas - žemesnis, storas, tipiškas inteligentas psichopatas, na, o trečiasis – tai jau tikras banditas, niekšas, padugnė... Tai jis trenkė man į akį, - klusniai raportavo skyriaus vadovas.

Ant palangės Erdenis pastebėjo snaiperio šautuvą su optiniu taikikliu. Aitvaras paėmė ginklą, atidžiai apžiūrėjo palangę, žvilgtelėjo pro langą, ir, matyt, dėl efekto, pabrėžtinai raiškiai, davęs kažkokį visiškai nesuprantamą ženklą Erdeniui, atkišo skyriaus vedėjui popieriaus lapą išmargintą raidėmis ir įvairių spalvų anspaudais:

- Tai slapta antiteroristinė operacija, pasirašykite, kad niekada niekam nepasakosite apie šį įvykį.

Skyriaus vedėjas atidžiai perskaitė dokumentą (Erdenis noriai atiduotų savo piniginę, kad tik galėtų sužinoti, ką ten prikūrė gudragalvis Aitvaras) ir pagarbiai pasirašė, liepdamas pasirašyti ir darbuotojams.

- O kas kompensuos nuostolius, - pragydo į solidų blanką pažvelgusi studentė.

- Dėkokite Dievui, tiksliau mūsų specialiosioms pajėgoms, laiku užkirtusiam smurtui kelią.

Aitvaras teatrališkai atidavė pagarbą ir pamojo draugams. Laiptinėse ir gatvėje knibždėjo begalė kaukėtų ir iki dantų ginkluotų vyrų.

- Tai būtinas muliažas, akių dūmimas, viskas turi

atrodyti labai įtakingam, kai mes dingsime iš įvykio vietos, išvažiuos ir šie butaforiniai kareivėliai. Metų laikai jau aplenkė įprastą laiko tėkmę. Prasidėjo kaukolės atodrėkis ir neišbrendama proto sumaištis, todėl lietus vis kitaip nuspalvindavo sienas. Metas ir mums keisti aprangą, - paaiškino Aitvaras.

Gedimino prospektu žingsniavo trys suodini, bet frakuoti darbininkai.

- Ir kodėl mes kaminkrėčiai? – stebėjosi Vakarė.

- Paklausk Erdenio, - nusijuokė Aitvaras.

Švystelėjo puiki proga pasiūlyti dar vieną beprotišką idėją ir poetas nesnaudė:

- Manau, šių kostiumų mums greitai prireiks. Kol kas atidėkime kanclerio vilos šturmą.

- Nejaugi Švaistiko kalavijas paslėptas kamine? – nusijuokė Vakarė.

- Ne kamine, bet, gal būt, smegduobėje, - patikslino Aitvaras, - Likėnų sanatorijos teritorijoje trykšta Smardonės šaltinis. Pro siaurą šaltinio angą prasibrauti į gelmes dar nepavyko nė vienam speleologui. Požemiai ne

mano stichija, todėl nersite vieni. Aš parūpinsiu narų aprangą ir visą reikiamą įrangą.

Erdenis pasigailėjo leptelėjęs kvailystę, bet trauktis jau nebuvo kur.

- Erdeni, nejaugi, tu išsigandai? - pasipiktino Vakarė.

- Moterys, skirtingai nei vyrai, arba bijo visko, arba nebijo nieko, - nusijuokė Aitvaras, - būkite ramūs, mes visą laiką palaikysime ryšį. Aš ginsiu jūsų užnugarį, nes nė kiek neabejoju, kad Juodasis laiškanėšys jau seka mūsų pėdomis.

O tuo pačiu metu, nenusisekus pasikėsinimui, įvyko dar vienas, ne mažiau reikšmingas ir įspūdingas pokalbis.

- Turėjai puikią progą ir viską sugadinai! – suriko Juodasis laiškanėšys.

- Aš nespėjau net gerai nusitaikyti, mus kažkaip suuodė... – teisinosi Žadvainas.

Demonas suraukė antakius. Iš baimės verslininkas pradėjo drebėti. Bet kada galėjo prasidėti epilepsijos priepuolis. Laikinai užblokuoti voro nuodai vėl buvo aktyvuoti. Artėjo priešmirtinės konvulsijos.

- Gal tu sergi?- šaipėsi demonas.

- Aš sveikas šeimininke? – teisinosi Žadvainas.

- Girdėjau, kad tau įkando skorpionas? – tardė
Juodasis laiškanešys.

- Ne, tik voras...

- Manau, tau reikia pasigydyti, man reikalingi
sveiki darbuotojai. Šiandien vyksi į Likėnų sanatoriją.

Žadvainas džiūgavo išnešęs sveiką kailį. Greičiau
į sanatoriją ir kuo toliau nuo konvulsijų, nuodų, pavojų.
Metas pailsėti, pasidžiaugti gyvenimu.

- Jokių mergų ir alkoholio, stebėsi aplinką ir pra-
neši man kas vyksta, - nukirto demonas.

Svaistiko žirgas

Ir vis dėlto grįžkime prie mūsų herojų, kurie ką tik atvyko į garsiąją Likėnų sanatoriją, ne gydytis, ne atgauti prarastų jėgų, bet nerti į paslaptingas Smardonės šaltinio gelmes. Erdenis ir Vakarė vilkėjo šiltus narų kostiumus (šaltinio vanduo buvo tik 8 laipsniai šilumos pagal Celsijų), turėjo povandeninius prožektorius, radijo stoteles, stebėjimo kameras, harpūnus ir aštrius peilius. Aitvaras nešiojamo kompiuterio ekrane galėjo matyti visus narų judesius.

- Neiširtose gelmėse pavojai tykoja kiekviename peleko moste. Ypač pavojinga požemių ugnis, deganti net vandenyje. Smegduobę galėčiau pavadinti atvėsusia aukštakrosne, dar niekas neištyrė požemių paslapčių ir neaptiko erdvinių takų, - postringavo Aitvaras.

- Ar neliksime pamiršti, jei paklysimė? – nuogąstavo Vakarė.

- Vienintelis ir tikras pavojus pamiršti savo tikrą-

ją prigimtį, būti apkerėtam miražo. Būkite ramūs, jūs nepaklysite, nes smegduobėje nerasite nei kerinčio uolienu grožio, nei paslėpto lobio. Nebus kada užsimiršti. Gelmėje nepalikta vietos nei poezijai, nei romantikai. Duobėje slypi tik paslaptis ir nieko daugiau. Aš būsiu šalia ir jus ištrauksiu, net jei norėsite ten pasilikti, - paslaptینگai paaiškino Aitvaras.

Erdenį persmelkė bloga nuojauta, kad Aitvaras tik apsimeta naivuoliu, nes jau seniai žino, kad kalavijo paieškos tėra tik žaidimas, skirtas suklaidinti ir apmulkinti Juodąjį laiškanešį. Aitvaras jiems padeda tik todėl, kad nori su velniu suvesti senas sąskaitas. Be to, Aitvaras didelis garbėtroška, norintis suspindėti savo erudicija ir galia, todėl jam reikia patiklios auditorijos.

Smalsuolių būrelis stebėjo ir stebėjosi, kaip jaunuoliai ruošiasi nerti į Smardonės gelmes. Nebuvo tik Juodojo laiškanešio, Evaristo ir Žadvaino. Blogiukai, sanatorijos palatoje piratiškai prisijungę prie Aitvaro kompiuterio, viską matė ir girdėjo kiekvieną ekspedicijos dalyvių žodį.

- Šaltinio angą aš laikinai praplatau, jūs lengvai

pralysite, - dalykiškai aiškino Aitvaras.

Erdenis paniro pirmas, paskui jį sekė Vakarė. Šaltinio anga buvo labai siaura, bet pralysti buvo galima. Kokius 6 metrus jie nėrė ilgu siauru koridoriumi, po to anga tapo platesnė. Jaunuoliai plaukė žemyn gal dar 20 metrų kol, pagaliau, pasiekė salę. Matomumas buvo prastas. Vandens tėkmės beveik nebuvo. Vandeni drumstė nuo salės lubų krintantys maži uolienos gabaliukai - tarsi snigo, o tai trukdė orientuotis po žeme. Erdenis ir Vakare plaukė greta, nes bijojo pasimesti. Ir ne be reikalo. Povandeninė salė buvo didžiulė, gal 30 metrų ilgio ir panašaus pločio. Apiplaukę patalpą ratu narai nerado kitos angos. Erdenis jau norėjo grįžti atgal, tačiau salės viduryje pastebėjo didžiulį plokščią akmenį, ant kurio gulėjo milžiniškas skeletas - gal driežo, gal dinozauro.

- Slibinas! – nudžiugo Vakarė.

- Dabar suprantu kodėl šio šaltinio vanduo ypatingas ir turi gydomųjų galių, - stebėjosi Erdenis.

Bet didžiausias atradimas buvo aptriušęs balnas, riogsantis ant slibino kupros.

- Kunigaikščio Švaistiko žirgas, - šūktelėjo Vakarė.

- Nerėk taip garsiai, suplėšysi man ausis, - suburbėjo Erdenis.

- Suradote žirgą, sveikinu! Dabar ieškokite kalavijo, - nudžiugo Aitvaras, atidžiai sekantis jaunuolių paieškas, - įjunkite erdvinį skenerį, aš patikrinsiu ar šioje patalpoje yra metalo.

Skeneris aiškia nubrėžė Slibino salės kontūrus, bet vandens erdvėje neaptiko jokių geležies pėdsakų. Įkvėptas sėkmės Erdenis nutarė apžiūrėti patalpą atidžiau, gal čia kalavijo ir nėra, bet paieškoti verta. Erdenis atsargiai stuktelėjo sieną. Nukrito plonas uolienos sluoksnis, po kuriuo slėpėsi akmeninė siena. Ne monolitinė, bet suręsta iš taisyklingų, kruopščiai nušlifuočių plokščių. Neliuko jokių abejonių - ši patalpa ne gamtos kūrinys. Kiek gi dar paslapčių slypi Lietuvos žemelėje? Istorijos klastotojai rašo naujas knygas, o pageltę lapai plukdo iškirstus miškus į melo bibliotekas. Lūžta sunkios lentynos. Skaitytojų nėra. Virš tamsių bibliotekų stogų vėjas gano varnas. Baltose debesų pilyse spindi saulėti džiaugsmo bokštai. Gam-

ta neturi paslapčių, nieko neslepia dangus.

Slibino salėje, akmeniniai luitai spindėjo nepajudinama laime. Lengva nušvitimo akimirka atsargiai palietė Erdenio veidą. Tiesa saugi. Neužsidegs nei plaukai, nei drabužiai. Požemyje nėra jokio atstumo iki saulės. Paslèptame danguje spalvos kūrè aiškias mintis, o coliniai nematomo mėnulio spinduliai apšvietė mąstymo spragas. Vakarę ir Erdenį švelniai apakino iš užmaršties sugrižusios legendos.

Paslaptinga sienos atodanga kaitino vaizduotę. Dusliai skambėjo pamirštos runos. Į paslaptingą salę sutilpo tolimas aiščių pasaulis. Sienų raštas atvėrė pamirštą dangų. Beliko tik prisiminti, kad tikėjimo simbolis – gamta.

Erdenis kaip niekad aiškiai suvokė, kad neverta nusiminti. Niekas neprarasta. Garbinga praeitis nežuvo. Daiktai nepalietė dvasios, o protėvių mirtys buvo tik raginimas gyventi. Runų raštas užpildė bespalvę proto dykumą žalia šventos girios spalva.

Kai tik monitoriaus ekrane Juodasis laiškanėšys pamatė slibino skeletą, ir ant jo nugaros pakankamai gerai išsilaikiusi raitelio balną, sušuko:

- Taip ir maniau, Švaistiko kalavijas ne legenda, ne fikcija... žirgą suradome – dabar ieškosime kalavijo. Nepamirškite, kai stebime priešų veiksmus auga apetitas ir agresija, todėl mūsų lauke jūs turite man besąlygiškai paklusti. Už bet kokią savivalę - Linčo teismas. Ar supratote?

Pagrasinęs sėbrams, demonas mėgavosi būsima pergale. Pajutęs nežabotą energijos perteklių, bet nenorėdamas galabuti savo tarnų (jie dar bus naudingi!) pradėjo šokti čėčiotką. Drebėjo senas palatos parketas. Sumaniai užmaskuota kanopa suteikė ugingam, atpalaiduojančiam šokiui velnišką skambesį. Pakalikai susigūžė iš baimės. Deja, pragariška čėčiotka buvo bejėgė pažaboti Juodojo laiškanėsio instinktus. Gyvatės kanda, nepaisydamos gresiančio pavojaus savo gyvybei. Svarbu išleisti nuodus, nes tik tada ateina palengvėjimas. Demonas suakmenėjo, tik vis dar truputį virpėjo kairės kojos kanopa. Velnias išsižiojo ir iškišo ilgą liežuvį, kuris pavirto šnypščiančia gyvate. Juodasis laiškanėšys išspjovė nuodingą šliužą ant palatos grindų.

- Šliaužk, pasinerk į Smardonės šaltinį ir įgelk Vakarei. Erdenio neliesk, nes jis man dar reikalingas.

„Tai kas, kad šefas it snarglį išspjovė gyvatę. Tegul iš nosies ištraukia dramblių, tai ne mano reikalas, - racionaliai svarstė Evaristas, - yra baisu tik iš elito viršūnių nusiristi į apačią, gyventi menkavertį prasčioko gyvenimą.

Aiškiai paranormalūs įvykiai nuo suakmenėjusios kanclerio kaktos atšokdavo kaip sausi žirniai. Kuo ilgiau jis bendravo su velniu, tuo mažiau stebėjosi mokslo ignoruojamais reiškiniais. Evaristas nebuvo nei ateistas, nei nihilistas, jo pasaulėžiūra buvo tarsi reklaminis video klipas, kurio vienintelė jungiamoji ašis buvo pinigai ir lengvas pelnas.

Aitvaras pastebėjęs nuodingą šliužą, nedelsdamas nė akimirkos, perspėjo Erdenį:

- Saugok Vakare, Juodasis laiškanėšys pasiuntė gyvatę!

Erdenis truputį išsigando ir skubiai į harpūno smaigalį įstatė platų žeberklą – bus lengviau pataikyti. Stiprybė – tai ne aklas tikėjimas sėkme. Aišku poetas galėjo prašauti pro šalį, bet tai ne pretekstas nusivilti ir trauktis iš mūšio lauko, nes bet koks atkirtis blogiui yra pergale. Erdenis Vakarei apie pavojų net neužsiminė. Pavojaus

akimirką nereikia skatinti panikos, kelti sumaištį. Poetas tik pakvietė merginą priplaukti arčiau. Nuodingas šliužas greitai artėjo prie narų. Aitvaras monitoriaus ekrane taip pat sekė kiekvieną gyvatės judesį.

- Erdeni, kas nutiko? – išsigando Vakarė.

- Būk šalia, dairykis į šalis!

Ilgai laukti nereikėjo, todėl įtampa neišsekino narų.

- Erdeni, gyvatė tau už nugaros, šalia drakono griaučių! – sušuko Aitvaras.

Poetas skubiai atsigrėžė ir šovė, bet, deja, nepataikė. Žeberklo dantys kliudė drakono skeletą. Blykstelėjo žaibas. Išsigandusi gyvatė metėsi atgal. Jaunuoliai iš nuostabos sustingo. Atgijo slibinas. Ant sparnuoto žirgo jojo kunigaikštis Švaistikas, jo rankoje blizgėjo stebuklingas kalavijas. Nuodingas šliužas iš baimės suakmenėjo. Vizija buvo įspūdinga, bet trumpa. Užgeso šviesa ir subyrėjo seni slibino kaulai, o iš puošnaus odinio balno liko tik skuteliai. Dravenis aštriu naro durklu nupjovė suakmenėjusiam šliužui galvą. Atsarga gėdos nedaro. Dabar jau galima nerti į paviršių.

Puolimas

ekoracijų debesys tapo slidūs ir ant scenos laiptelių galėjo sudužti Erdenio sukurti žaislai. Nuo absurdiškų planų kaito priemiesčio miškas, kotedžai ir upė, degė seni televizoriai ir radijo imtuvai, dilo bevielio interneto dantys. Jei spektaklio scena yra nuobodė ir neįtikinama, veiksmas turi skubėti į pilną absurda. Dvejonių dugnas pilnas kartaus pralaimėjimo dumblo, todėl jokių būdu negalima įstrigti siužeto brastos pusiaukelėje. Reikėjo nedelsiant veikti. Priešas slepiasi tvirtovėje ir jaučiasi saugus, todėl blogio citadelė turi būti apgulta ir paimita šturmu. Aitvaras kategoriškai atmetė Evaristo vilos šturmo planą, bet poetas drąsiai brido prieš protingų argumentų srovę.

- Viloje Švaistiko kalavijo nėra, - tikino Aitvaras, - žinau, kad Evaristas slepia didžiulę senienų kolekciją, bet aš abejoju, kad stebuklingas ginklas dulka kanclerio lentynoje.

- Negalime atmesti šios galimybės. Turime būti

tikri. Reikia nedelsiant pulti vilą, kad Juodasis laiškanešys mūsų neaplenktų, - nepasidavė Erdenis.

- Nori spektaklio?

- Noriu būti tikras.

- Gerai, tuoj įsitikinsi, - nusijuokė Aitvaras, - bet pažadėk nesikarščiuoti ir truputį palaukti, patikėk, pamatysi ne mažiau įspūdingą reginį.

Poetas linktelėjo galva, kvailai rizikuoti nebuvo jokios prasmės. Ir neapsiriko. Lėmties vėjas sumaišė dieną su naktimi. Dulsva migla užklojo Evaristo slėnį ir kankorėžių kompasai atgrėžė pušis į šiaurę. Oru šuoliavo eglių kavalerija. Miškas šoko karo šoki, nepalikdamas smalsiam žvilgsniui nė menkiausios properšos. Niekas negalėjo patekti į magišką ratą. Aklina rūko siena užtvėrė visus takus. Aštrūs spygliai šienavo bėgančią žolę ir šlavė kritusius lapus. Dangus ginė paklydusius debesis toliau už miesto, toliau nuo mūšio lauko. Pagaliau nuo upės atskrido žuvėdros, lėktuvai, neperšaunamais sidabro šarvais. Naikintuvai puolė varnų lizdus. Aksominis varnas nutarė nesivelti į mūšį ir įsakė gelbėti varniukus. Juoda eskadrilė giedoda-

ma taikos ir laisvės himnus nuskrido į šalį. Dabar Evaristas neteko ir varnų paramos. Beliko pasikliauti tik aklais kurmiai, iškasusiais aplink vilą gilius apkasų griovius. Bet ir pozicinis karas greitai neteko prasmės. Būstą šturmuo nesustabdomi skruzdėlių legionai. Išsigandę kurmiai pasislėpė giliose šachtose ir nepasiekiamuose tuneliuose.

O tuo metu kai Erdenio kariuomenė apsupo vilą, slegiamas blogos nuojautos ir kvailų įtarimų, Evaristas nusileido į rūsį. Ten stovėjo Juodasis laiškanešys atidžiai apžiūrinėjantis surūdijusių kalavijų ir durklų ekspoziciją.

- Jaučiu kaire kanopa, kad nuo manęs kažką slepi.

- Mano kolekcijoje nėra užburto Švaistiko kalavijo, tik paprasti, bet autentiški ginklai, - tikino Evaristas.

- Malonėk paaiškinti, kodėl Erdenis ruošiasi šturmuoti tavo pagrindinį muziejų. Kodėl nepraneši, kad renki senus ginklus?

- Nespėjau, - teisinosi Evaristas.

- Žinai, man visai nerūpi tavo sumauta kolekcija. Jei čia nėra Švaistiko kalavijo – tavo ekspozicija bevertė, - tūžo demonas, - yra tik vienas būdas patikrinti tiesą

– padegti tavo vilą. Jei dar nenusibodo gyventi, greičiau nešdinkis.

- Kur aš gyvensiu, - verkė Evaristas.

- Nuostoliai bus kompensuoti. Ministras patvirtino tavo kandidatūrą. Tu vėl visagalis kancleris, - Juodasis laiškanešys ištiesė popieriaus lapą, - štai įsakymo kopija, skaityk!

Kaip skęstantis šiaudo, griebėsi popierėlio Evaristas ir, mestelėjęs godų žvilgsnį, apsalo iš laimės:

„Reikia sprukti, ministerijoje greitai atsigriebsiu. Velnio p seną kotedžą!“

Šviežiai iškeptas kancleris griebė kelis, didžiausius gintaro gabalus ir spruko iš namų, žinodamas, kad demonas nejuokauja – pačirškins kaip viščiuką ir praris.

Vila greitai suliepsnojo ir sudegė stebėtinai ramiai, net ugniagesiai neatvažiavo. Liko tik pamatai ir rusenanti pelenų krūva.

- Aš buvau teisus, Švaistiko kalavijo čia tikrai nebuvo, užburtas ginklas apsaugotų namus nuo ugnies.

Evaristas sentimentalai pravirko, gal antrą kartą gyvenime: pirmą, kai pametė piniginę ir dabar, kai sudegė

namai. Juodasis laiškanešys trenkė kancleriui į veidą:

- Dėkok šeiminkui, gyvulį.

Evaristas krito ant kelių.

- Gyvenk, mėšle, kol neatėjo tavo eilė, - nuspjovė
demonas.

Verta priminti, kad šis graudus vaizdelis pralinks-
mino Aitvarą.

- Šaunuolis, Erdeni, retai kam pavyksta pralinks-
minti mane. Užsidirbai tašką, sveikinu, - kvatojo Aitvaras.

Nuo dulkių apsvaigusios varnos ant vilos griuvė-
sių piešė dinozaurų piramides, ant susprogusių plytų links-
mai šoko akmens skalda ir lankstūs elektros laidai.

Sudegus vilai galima sėsti į automobilį ir važiuoti
bet kur. Monotoniška asfalto gyvatė žada nuotykius, ga-
limybę atsipalaiduoti, užsimiršti. Evaristo nė kiek nepa-
guodė prabangus butas Gedimino prospekte, nes be vilos
valdininkas yra niekas, nevykėlis, menkysta. Matyt, todėl
kancleriui buvo koku, it šuniui pabrukus uodegą, sugrižti
namo. Jis paskambino Žadvainui ir liepė kartu su ginkluo-
tais „Mohito“ klubo apsaugininkais skubiai prisistatyti į

stichinės nelaimės vietą. Netoliese riogsantis naujutėlaitis „Lexus‘as“ liko sveikas. Mašinytė tik truputį apdulkėjo, bet, visa laimė, neiškepė gaisre. Evaristas įsliuogė į automobilį ir nejučia paleido muziką, kurios visai neketino klausytis. Kancleris sugriežė dantimis, skaudžiai suklibėjo šviežio kraujo ištroškusios iltys. Neverta likti be dantų. Evaristas automatiškai it robotas garsino muziką tol, kol rankenėlę atsuko iki pat ribos. Sunku pasakyti kiek kancleris riogsojo triukšmo kameroje, jis atsitokėjo tik tada, kai skausmas ausyse tapo nepakeliamas. Kumščio smūgiu Evaristas išjungė imtuvą. Kokia graži tyla! Deja, kancleris negalėjo pasimėgauti ramybe. Už lango stovėjo Žadvainas ir kažką žiopčiojo. Evaristas atvėrė duris.

- Kalbėk, užteks maivytis!

Žadvainas kvilamai vaipėsi ir žiopčiojo it žuvis ištraukta iš vandens.

- Kriuksėk, kiaule!

Kancleris smogė klounui į nosį. Verslininkas nuvirto ant žemės ir rėkė be jokio garso. Tik dabar Evaristas suprato, kad jis apkurto. Pribėgo apsaugos vyrukai.

- Pakelkite slunkių, - įsakė kancleris.

Žaliukai mikliai pastatė verslininką ant kojų.

- Važiukite, paskui mane, - tarė Evaristas.

Kancleris nutarė lakstyti po miestą tol, kol sugriš klausia. Greitus kelius tiesia gyvenimo klaidos. Asfaltas švytėjo kurčia benzino spektro spalva. Automobilio ratai riedėjo kaip kurčios grybų kepurės. Evaristas sąmoningai kirto sankryžą per raudoną šviesą. Velniop šviesoforą! Tvarkos nėra ir nebus! Tegyvuoja mobili terapija!

Parako mieste tvyrojo smogas. Tino smalkėmis infekuoti pastatai. Į Evaristo džipą nesutilpo siaura gatvė. Sprogo priekinis stiklas. Skaudi tik pirmoji smūgio aki-mirka. Oro pagalvė išgirdo pagalbos šauksmą. Automatiškai, be jokio gailesčio išsipūtė pagalbos parašius. Galva liko sveika, jos nepasiekė metalas. Po švelnaus smūgio sugrižo alkana klausia. Pagaliau kancleris atsitokėjo. Automobilio svetainė dvokė alkoholiu, neplautomis kojineėmis, supuvusiais pinigais.

„Netekau vilos ir automobilio, na ir kas? Esu kancleris ir turiu milijoną eurų!“ – sumetė Evaristas.

Šalia sustojo Žadvaino automobilis.

- Lipk greičiau, vairavai ne tu, tavo mašinytė pavogta, - mokė naktinio klubo savininkas.

- Dingstam iš čia, - pritarė kancleris, - vežk mane namo. Noriu pailsėti.

Vilos gaisras sumaišė Evaristui protą. Akis užliejo paranojos banga. Ugnis pakirto tikėjimą pinigais. Reikia skubiai patikrinti Juodojo laiškanešio lagaminą.

Pagaliau kancleris įslinko į savo kabinetą ir atsainiai nuspyrė purvinus batus. Kruvini parketo dantys kandžiojo pėdas. Stikliniai langai užmerkė akis. Iš baimės bare drebėjo krištolinės taurės. Evaristas skubiai atvėrė sunkias seifo duris. Valio! Lagamine ilsėjosi rojaus banknotai ir laukė savo valandos. Mėnulio jūrose nuskendo girta vaizduotė, todėl kancleris neišgirdo, kaip į jo prakaituotą kaktą beldžia vaiduoklis.

Ruduo, kurio nebuvo

o imitacinio Evaristo pilies šturmo Erdenis nežinojo ko griebtis. Miestą vis dar valdė Juodasis laiškanėšys. Verkiant reikėjo naujos intrigos, pagaulaus įtikinamo veiksmo. Automatiškai sukėsi sieninio laikrodžio rodyklė, slinko pavargę skaičiai, kurie nieko nematavo, tik svėrė sunkias poeto mintis. Erdenį erzino tuščia veiksmo eiga. Namuose švietė saulė ir skraidė dulkės. Tolo šviesios susikaupimo valandos, kai užkariaujama dangaus erdvė ir patiriama tai, ko nėra.

Kambaryje beviltiškai džiūvo senas stalas, skilo brangi riešutmedžio inkrustacija. Degė seni Erdenio batai. Kur dabar važiuoti? Kur keliauti? Už kampo - kitas kampas, stati siena, baltos lubos. Aklavietė. Padrąsinančiai girgždėjo senas parketas, siūlydamas lipti ant stogo ir surūdijusiu laistytuvu palaistyti svajonių gėles. Poetas užmerkė akis - į begalybę nusidriekė bejėgės valandos. Dabar jau nesvarbu, ką pasiūlys neperprantamas likimas.

Įdieniojus į svečius atėjo Vakarė ir Aitvaras, tačiau poetas dar neturėjo jokio veiklos plano.

- Aitvarai, ar pameni, kai mes bėgome į kitą prospekto pusę, it akimirksnis pralėkė keli metų laikai? – visai nelauktai paklausė Vakarė.

- Pamenu... nebuvo kitos išeitis - į mus nusitaikė snaiperis, - patikslino Aitvaras.

- Norėčiau, pamatyti rudenį, kurio nebuvo, - mandagiai paprašė mergina.

Erdenis pastebėjo, kad Aitvarui labai patiko Vakarės prašymas, bet mokytojas suraukė kaktą ir apsimetė supykęs:

- Nesąmonė! Manyčiau, mums reikia surasti Vinkšnynės piliakalnį.

- Skrendu į rudenį, kurio nebuvo, ieškoti pilies ir kalavijo, - pradėjo eiliuoti pralinks mėjęs poetas.

- Vinkšnynės poetinis ruduo? Paradokso šuolis. Geležinė fleita be skylių. Norite, kad aš vienu gurkšniu išgerčiau ežerą? Manau, pakaks mažo tvenkinio: švaraus ir be žuvų! – išsidavė Aitvaras, - gerai, tebūnie jūsų viršus,

patys prisiprašėte. Jūs iškeliausite į rudenį, kurio niekada nebuvo, kuris egzistuoja tik jūsų suvokimo erdvėje. Netrukus atsidursite galimame, potencialiame laike, taimerinėje kilpoje, erdvės spąstuose. Būkite budrūs ir atsargūs! Erdvėnį, ar nepametei gandro smaragdo?

- Ne, visada nešioju su savimi.

- Puiku, jei pakliūsite į bėdą, o tuo aš nė kiek neabejoju, mesk akmenėlį į orą ir aš ištrauksiu jus iš laiko duobės, - paaiškino Aitvaras, - perkėlimo portalu gali būti vandens ar vėjo malūnas. Vyksime į Kupiškį, ten yra apleistas ir jau seniai nenaudojamas malūnas.

Ankstyvą rytą į dangų leidosi žvaigždės. Po lietaus džiuvo akmeninis takas. Girgždėjo odiniai Aitvaro batai. Svyravo akmeninė pilnatis. Visų pamirštas laiko malūnas slėpėsi tarp tankių medžių. Atvėrę išdaužtą langą keleiviai prasmuko į vidų. Malūne buvo didžiausia netvarka: riogsojo girkos, voliojosi medinės sijos, sulūžę laiptai, dantračiai, svirtys.

- Malūnas neveikia, - nusiminė Vakarė.

- Pats matau, - pyktelėjo Aitvaras, - bet mes at-

vykome ne grūdų malti. Perkėlimo portalui malūno įranga neturi jokios reikšmės – svarbi tik vieta ir nusiteikimas. Ar jūs pasiruošę laiko kelionei?

Nelaukdamas atsakymo Aitvaras paspaudė sienoje žalsvą akmenuką. Senas malūnas atgijo. Linksmi sukosi girkos, auksu spindėjo medinė įranga. Aitvaras užsimerkęs kartojo burtažodžius:

- Elektrinė pilnatis dengia rugiagėlių stalus, danguje spindi ilga Paukščių tako uodega. Diena veja dieną. Naktis gena naktį. Banguoja tuščia laiko upė. Į skaidrią laiko sieną beldžiasi tyla, gėlių liepsna ir dangaus žydrinė. Per miegančius keleivių veidus žingsniuoja padangių sapnai.

Nesuvokiama laiko tėkmė pažadino apgaulingą rudens ramybę, ilgesnę nei gyvenimas, tamsesnę nei šviesa. Miražas užtrenkė laiko vartus. Į nebūtį pasitraukė dabartis. Virš skardinio Kupiškio bažnyčios stogo plaukė du mėnuliai. Aikštelėje stovėjo senas, prieš pusmetį praloštas „Chrysler“ is.

- Kur keliausime, - paklausė Vakarė.

- Į Vilnių, - nudžiugo Erdenis.

Gyvatiškai raitėsi, vingiavo šlapias asfaltas. Iš vakarų sidabrinis vėjas pūtė miglas. Automobilis pjo vė rudens balas pusiau. Smagu išstrukti iš siaubo pasaulio ir mėgautis sentimentaliu rudeniū. Pavojai liko toli. Galima svajoti, nes sapnai dabar tikri, o diena niekada nepasibaigs, nes dar neprasidėjo. Akimirka gali dovanoti amžinybės palaimą, tik reikia priprasti prie įvykių kaleidoskopo. Poeto žvilgsnis pavijo greitai tolstantį horizontą.

- Benzino bakas buvo beveik tuščias, - nemiegan-
tį vairuotoją pažadino Vakarė.

Už medinio sandėlio Erdenis pastebėjo degalinę. Prie kuro kolonėlės stovėjo automobilis. Vairuotojas miegojo. Tai buvo Žadvainas, ne kas kitas. Erdenis atsargiai papurtė miegalių už peties.

- Atleiskite, - sumurmėjo Erdenis.

- Atleidžiu, nepykstu, aš geras... – apsisverkė ver-
slininkas.

- Norėčiau užsipilti benzino.

- Neprieštarauju. Tuoj nuvažiuosiu į šalį ir ne-
trukdysiu, - Žadvainas didžiule nosine nusišluostė ašaras,

- aš visada norėjau būti doras žmogus, gyventi teisingai, bet man kažkodėl nepavyko.

- Negraukite savęs, dar ne viskas prarasta, - guodė Žadvainą Vakarė.

- Deja, mano gyvenimas prabėgo tuščiai, pavėlavau tapti filantropu. Dabar visą naktinio klubo pelną skiriu labdarai, tik nežinau ar to pakaks, kad išpirkčiau sunkią kalnę.

Erdenį apniko įtarimai ir jis nutarė iškvosti Žadvainą, užkietėjusį niekšą ir apgaviką. Poetas abejojo verslininko nuoširdumu, nors jo elgesys nebuvo panašus į vaidybą.

- Kaip gyvena kancleris Evaristas?

- Jis vienuolis, bet ne kancleris, - nustebo Žadvainas.

- O ką gi veikia Juodasis laiškanešys? - smalsavo Vakarė.

- Visų pirma ne Juodasis, o Baltasis laiškanešys, - pagarbiai pastebėjo verslininkas, - nedera taip šnekėti apie Angelą...

Erdenis ir Vakarė nutilo priblokšti Žadvaino atsakymų.

- Už benziną jums mokėti nereikės, aš padengsiu visas išlaidas, - pažadėjo verslininkas.

- Kur jūs važiuojate, - įsidrąsino paklausti Vakarė.

- Į Vilnių, šventykloje klausytis koncerto, vargonuos maestro Džiugas.

Erdenis ir Vakarė neišlaikė ir prapliupo kvatoti. Žadvainas itin keistai pažiūrėjo į jaunuolius ir, netaręs nė žodžio, skubiai nuvažiavo.

Negalima užstrigti pasakų erdvėje: kiaurose tvorų lentose stringa tik supuvę obuoliai. Balzganas girių rūkas rideno tolimą vaikystės vėją, o dilgėlių dalgiai kirto atšipusius grybų dantis. Neverta laukiniame sode ieškoti sidabrinių kankorėžių, dvejoti ir gręžtis atgal, nes iškritę pieniniai dantys greitai užaugs ažuolais ir rėksmingos balų varlės užsidės lelijų šarvus. Vertėjo nedelsti, nes nostalgiski mėnuliai jau galando aštrius smilgų peilius, o kurmiai surūdijusiais kastuvais po automobilio ratais kasė duobes. Tegul kitoje erdvėje kovoja kiti kariai. Erdenis užsimojo sviesti Gandro akmenį į orą, bet jį vėl apniko abejonės.

„O gal kito šanso nebus? Ar verta pasitraukti nie-

ko nesužinojus, neperpratus lemties kaprizų? Galbūt verta Vinkšnynės piliakalnio paieškoti tolimoje, gandrų neišbraidytoje erdvėje?“ – tyliai pamąstęs poetas garsiai prabilo, - Vakare, nejaugi tu nenori išgirsti, kaip muzikuoja maestro gangsteris.

Kelionė buvo ypatingai trumpa. Iš karto už posūkio atsivėrė Vilniaus panorama. Gerai pažįstama, bet visiškai svetima. Kartais galima pravažiuoti didelį miestą ir nieko neprisiminti, neišsidėmėti nei gatvių, nei namų. Taip ir atsitiko mūsų keliautojams. Neįsivaizduojamai tiksliai jie privažiavo prie pat baltos šventyklos ir neskubėdami įžengė į vidų. Ir kaip tik lauku. Jaunuoliai salės gale surado dvi laisvas vietas. Kai tik jie atsisėdo ant sunkaus medinio suolo, į salę įžengė maestro Džiugas ir Baltasis laiškanešys.

- Aš esu Angelas, klausykite mano muzikos ir būkite angelais.

Džiugas ir Baltasis laiškanešys nusilenkė publikai. Nebuvo jokių aplodismentų, jokio dėmesio. Žiūrovai sėdėjo abejingi, nugrimzdę į save. Tik dabar Erdenis apsi-

dairė. Salė buvo visiškai tuščia. Ant sienų - nei paveikslų, nei freskų. Šalia maestro Džiugo prisėdo Angelas, jis turėjo verti natų lapus, perjungti registrus, valdyti prožektorius.

Gaudžiantis garsas sklido ne iš vargonų vamzdžių, bet iš sienų, iš pasvirusių kolonų, iš medinių grindų. Pasikeitus muzikos ritmui, galingi prožektoriai perdažydavo šventyklos vidų vis kita spalva. Erdenis atsargiai pabeldė į sieną, ji buvo tuščiavidurė. Už tinko sluoksniu, matyt, slėpėsi dar neatrasti harmonijos lobiai. Tiesiai į akis, ryškiais garsų taškais, plykstelėjo prožektorius. Poetas pajuto, kad į jo kūną skverbiasi aštrios adatėlės. Spalvų akupunktūra. Lūžtantis spektro srautas skleidė palaimą.

Džiugas muzikavo itin manieringai ir išraiškiai. Kiekvienas maestro gestas buvo palydimas garsų ataka. Muzika skatino ramų žvalumą ir nė kiek nemigdė, bet vargonininkas nė per colį nepriartėjo prie garsų bedugnės, neįveikė partitūros barjero. Vakarė, nekreipdama jokio dėmesio į pretenzingą muziką, stebėjo spalvų kaleidoskopą.

- Šalta, - tylia ištarė poetas.

- Ir netgi labai...

Koncertui trūko laisvės, improvizacijos, spontaniškumo, jausmingo svaigulio, ar dar kažko svarbaus, reikšmingo.

- Manau, šiai muzikai trūksta dvasingumo. Erdeni, eime iš čia, man pabodo svetimas ruduo, - paragino Vakarė.

Deja, pasprukti nepavyko. Prie Vakarės ir Erdenio nelauktai prislinko Baltasis laiškanešys ir oriai nusilenkė.

- Atleiskite, kad sutrukdysiu, pas mus retai apsilanko svečiai, nes kitų kraštų nėra. Malonu matyti naujus veidus. Leiskite prisistatysiu...

- Nevarkite, aš žinau jūsų vardą, - kreivai šyptelėjo poetas.

Angelas atrodė sutrikęs, jo veidas išblyško.

- Norėčiau žinoti jūsų vardus? – ryžtingai pasiteiravo Baltasis laiškanešys.

- Čia Vakarė, o aš esu Erdenis.

- Legendos byloja tiesą, pildosi senos pranašystės, - iškilmingai tarė Angelas, - gal jūs turite žalią smaragdą, pavadintą Gandro akmeniu?

- Taip turime, - naiviai patvirtino Vakarė.

- Atiduokite akmenį man.

- Atleiskite, negalime, šis akmuo tai bilietas į mūsų pasaulį, be jo mes negrišime namo, - mandagiai ir tuo pačiu griežtai atmetė pasiūlymą Erdenis.

- Jūsų misija sugražinti smaragdą.

- Kam jums reikalingas Gandro akmuo? - smalsavo Vakarė.

- Šis akmuo pakeis mūsų pasaulį, mes pažinsime ne tik šviesiąją gyvenimo pusę, bet ir visagalę tamsą.

- Nė kiek neabejoju, todėl negausite akmens, - ironizavo poetas.

Baltasis laiškanėšys pravirko kaip mažas vaikas. Vakarė susigraudino ir pradėjo abejoti.

- Gal žinote kur yra Vinkšnynės piliakalnis?

- Pas mus nėra piliakalnių, - žliumbė Angelas.

- Gal turite Švaistiko kalaviją? - klausinėjo mergina.

- Pas mus nėra nei pilių, nei kalavijų, nei jokių ginklų... atiduokite man akmenėlių, - pasikūkčiodamas meldė Baltasis laiškanėšys.

- Apseisi be žaisliuko, nenoriu, kad būtum blogas
berniukas, - piktokai atkirto Erdenis.

Jaunuoliai išėjo į lauką. Metas keliauti namo. Er-
denis iš piniginės ištraukė gandro smaragdą ir, atsisveikinęs
su stebuklingu akmenėliu, iš visos jėgos sviedė jį į dangų.

Dieveniškųjų kilpa

Štrūs stogai prabadė debesis, blizgėjo viny, šaltos žvaigždžių akys. Vilniuje dar nesibaigė naktis, dar ne vėlu tarnauti šviesai. Džiugu iš pavojingų klajonių sugrįžti namo. Kai išvykstame toli, namai nelieka vieni. Už sienų gyvena šaltos grindys, riešutmedžio baldai, seni batai. Pasvirusioje spintoje kabo nuogi rūbai, šaltą langų vandenį geria medinės grindys. Nelieka jokių buitinių rūpesčių. Ryte nereikia išjungti elektros lempučių, seife užrakinti pusryčių.

Dar neišaušus Erdenis ir jo svajonių komanda sugrįžo namo. Sidabrinė dviejų mėnulių našta jau neslėgė poeto pečių, norėjosi suskaičiuoti visas dangaus žvaigždes, debesų laiptais užkopti į varpinės bokštą ir ištiesinti kreivus senamiesčio stogus. Užlipęs betono laiptais, poetas išgirdo kaip dusliai kvėpuoja sienos, kaip linksmai girgžda atrakinamos buto duris. Metas atverti neužmūrytus langus, prisiminti, kad jau sugrįžai namo.

Aitvarui patiko kambario (jis buvo tik vienas) interjeras: jokių baldų – tik sofa, dvi legendinės akustinės kolonėlės 35AS, stiprintuvas, grotuvas, kompaktinių plokštelių krūva. Ir viskas. Ant sienos kabėjo didžiulis žemėlapis - vaikystės kelionių gidas. Erdenis pakvietė Vakarę ir Aitvarą prie žemėlapio arčiau.

- Pažvelkite į Dieveniškių kilpą. Kodėl ši sala atiteko Lietuvai, kodėl jos neprarijo godus kaimynas?

- Tikrai įdomu, aš niekada apie tai nemaščiau, - susidomėjo Vakarė.

- Ši žemė šventa, gal būt ją saugo ir gina kunigaikštis Švaistikas, todėl labiausiai tikėtina, kad Vinkšnynės piliakalnis yra būtent čia...

Aitvaras ilgai vaikščiojo pasieniais ir mąstė. Pagaliau jis atsitokėjo ir prabilo, kaip visada keistais, beveik poetiškais žodžiais:

- Kai graužia nekviestas gyvenimas, apkarsta ilgos debesų kopėčios. Tušti minčių atstumai, negelbsti žingsniai nuo lango iki sienos. Sunku išmesti blyškias svajones. Sudvejosime nors akimirką ir ramybę it skaudantį

dantį išlups Juodasis laiškanešys, panoręs atgailauti pragare... Ilgas kelias į miglotą Vinkšnynės pusę. Bežvaigždę dieną klaidžiojam nepažinę dangaus. Į tiesai atviras akis beldžia kapaviečių dulkės, vidun skverbiasi blyški šviesa. Saugokime laisvės ritmą, alsuokime atvirais langais. Mes dar galime švytėti tamsoje, pagauti mėnulio žvilgsnį, pagerbti tylą skambančią tik kartą... Nežinau, ką jums patarti, gal būt Erdenis teisus, o gal ir ne, bet pabandyti manau verta.

- Erdeni, ar dar turi savo seną „Chrysler“į“? - paklausė Vakarė.

- Pralošiau... – paniuro Erdenis.

- Nurimkite, bus ir automobilis, ir teisės, ir techninis pasas. Filantropas Žadvainas jums padovanojo savo mašinytę ir dar nemokamai pripylė pilną baką benzino, - nusijuokė Aitvaras.

Į tolimą kelionę reikia išvykti dar neišaušus, nes naktis ankstyvam rytui dovanoja skaidrią valandą, sklidiną energijos. Gatvėje vis dar snaudė atkampūs klevo lapai, į ryto rūką įklimpę namai. Aitvaras drąsiai prislinko prie naujo „Chrysler“io“ ir lengvai atidarė dureles. Tylėjo

signalizacija, miegojo pilkas šaligatvis ir juodas gatvės asfaltas. Šalto vėjo gūsis sukaustė sužvarbusias Erdenio rankas. Poetui pasirodė, kad už automobilio durų riogsojo duobė. Spektaklis prasidėjo! Neverta sprukti iš pasvirusio balkono į saugų vestibulį. Suflerio budelėje knarkė Juodasis laiškanešys, sapnuodamas kartuves, nuodų injekcijas, elektros kėdes.

- Ar čia Žadvaino mašinytė? – smalsavo Vakarė.

- O kieno gi daugiau? Verslininkas ją kilniaširdiškai padovanojo kelionei, štai, Erdeni, dokumentai, važiuokite drąsiai.

- O jūs? – nustebo Erdenis.

- Aš keliausiu savo keliais, būkite ramūs, susitiksime Dieveniškių kilpoje.

Lijo žaibais, kruša, aštriais ledokšnių batais. Stingo išgaląsti klevų lapai. Skausmu plūdo subintuoti debesy. Lietus spalvino bukas koncertų afišas. Lūžo tvoros, užmiestyje gastroliavo vėjas. Purvinus balų šokius šoko lietus. Griežė kelio ženklai ir duobės. Į saugų dangų beviltiškai stiebėsi suodini barakai ir suktos tvoros. Pagaliau iš-

bluko migloti miesto kontūrai. Neįtikinama kelionė ištaisė Erdenio gyvenimo klaidas ir bundančiame danguje uždegė dar vieną laimės žvaigždę.

Siauras kelias į Dieveniškių kilpą, į šventą erdvę svetimoje žemėje ir nors sienos kirsti nereikia, bet pasienio postas yra. Pareigūnas sustabdė „Chrysler‘į“. Erdenis lengvai pažino Juodąjį laiškanešį vilkintį pasieniečio uniformą.

- Dokumentus! Ką vežate?- atgrasiai paklausė demonas.

- Nieko, mes turistai, - paaiškino Vakarė.

- Atidarykite bagažinę!

Pamatęs pailgą į lagaminą panašų kalavijo dėklą, butaforinis pareigūnas tapo įtartinais mandagus.

- Ką vežate lagamine?

- Jis tuščias.

- Malonėkite atidaryti...

Įsitikinęs, kad kalavijo nėra Juodasis laiškanešys nenurimo:

- Kokia šio ypatingo lagamino paskirtis?

- Universali, - pajuokavo Erdenis.

- Beveik dieviška, - demono akys blykstelėjo
rausva halogeno šviesa.

Geltonos varnos nupiešė raudoną ratą. Į mišką
nubėgo pavargusi saulė. Bejėgė tamsa, nes visada laimi
žmogus, nublokštas į laiko bedugnę.

Siaubo kontūrai

varistas giliai stalčiuje slėpė Lietuvos topografinį žemėlapi ir, gal būt, tik todėl, kad maža šalis atrodė nusikalstamai didelė. Jeigu būtų vėl atplėšti Klaipėdos ir Vilniaus kraštai, kultūros kancleris pasijustų žymiai geriau.

- Kancleri, man skubiai reikia Lietuvos atlaso, - griežtai pareikalavo Juodasis laiškanėšys.

Nuslopinęs paranojinius instinktus, Evaristas paslaugiai ant tuščio darbo stalo išskleidė didžiulį sulankstomą žemėlapi.

- Kaip gražu, - bevardžiu pirštu apvesdamas Lietuvos kontūrus ironiškai žavėjosi velnias, - ar tau neatrodo, kad ši vargana šalis yra kiek didoka? Gal nori Lietuvą sumažinti iki Dieveniškių kilpos dydžio?

Tik didžiulių pastangų dėka kancleris sugebėjo nuslopinti džiugų pritarimo riksmą. Ir nors Evaristas buvo suktas ir atsargus, bet pragaro kurjeris it pigų bulvaro skaitalą su pasimėgavimu skenavo kanclerio mintis.

- Gal nori pagonius uždaryti butelyje? – švelniai paklausė Juodasis laiškanėšys.

- O kas man iš to? – nevykusiai pėdas mėtė kultūros vadas.

- Pasitenkinimas, kaifas, satisfakcija!

Nelauktai demonas aštriu durklu smogė į Evaristo rodomąjį pirštą gulintį tiesiai ant Vilniaus miesto ir kruvinu rašikliu apvedė Dieveniškių kilpą. Kancleris, nesugražinamai praradęs arogancijos likučius, inkštė kaip šunytis, tikėdamasis skausmingo kirčio į pilvą, į širdį, bet kur. Nekreipdamas jokio dėmesio į Evaristo skausmą, Juodasis laiškanėšys įsakė:

- Erdenis jau išvyko į dievų pamirštą žemę. Tučtuojau surask Žadvainą, paimk tris ginkluotus vyrukus ir keliauk į Norviliškių dvarą. Ten bus mano nauja rezidencija.

- O kas gyvens Naujoje Lietuvoje, - pamiršęs skausmą smalsavo kancleris.

- Dieveniškių kilpa priglaus man ištikimus žmones... Surenk tamsaus garso festivalį, palinksmink išrinktuosius.

Lakuotas kabineto parketas sugėrė slidų pragaro

šventumą. Kaulėta dabartis sulaužė išpuoselėtas Evaristo rankas. Kancleris jau negalėjo būti šiek tiek doresniu žmogui. Langai užmerkė pagarbos akis ir gimtos sienos tapo svetimos. Paaukuotuose rėmuose išbluko nostalgiška senelio šypsena. Auksinės žarnos suvirškino protą – liko tik kaukolė pilna banknotų.

Skaudėjo aprištą pirštą, bet Evaristui vis tiek teko vairuoti savo naująjį „Lexus‘ą“, nes Žadvaino „Chrysler‘is“ paslaptinai dingo. Gal kažkas pagrobė, o gal suktas verslininkas pats paslėpė savo automobilį į saugią vietelę. Tariamus operacijos vadus lydėjo trys ginkluoti naktinio klubo „Mohito“ saugos vyrukai. Vos tik ekspedicijos dalyviai išvažiavo iš Vilniau, Žadvainas pradėjo sielotis dėl dingusio automobilio. Verksmingi verslininko paistalai pralaužė kanclerio kantrybės ledą:

- Užteks inkšti, nepamiršk važiuojame tiesiai į velnio kilpą. Tavo mašinytę nušvilpė Erdenis ir dabar su Vakare laksto Dieveniškių žvyrkeliais.

- Nudėsiu poetą! – šūktelejo Žadvainas ir ilgam užsičiaupė.

Evaristas pagarsino radijo imtuvą. Mirties ekspresas skriejo tiesiai į pražūtį. Juodo repo zigzagai pasėmė pilną saują keiksmų. Šilkinė kilpa skaudžiai veržė kaklą. Kancleris atpalaidavo kaklaraiščio mazgą. Stuktelėjo į vilkduobę atsitrenkęs priekinis ratas. Stiklinė smūgio banga neskaudžiai šešėliu perpjovė Evaristo veidą pusiau. Bet kurią akimirką galėjo užsidegti automobilio laidai ir kanclerio nervai. Teisingam mąstymui trūko simetriško kaukolės pjūvio.

Norviliškių dvare Evaristas nerado nė vieno žmogaus, didžioji salė buvo tuščia. Koridoriuje šiurpiai aidėjo apsaugos vyrų geležiniai žingsniai.

„Nejaugi visus velnio tarnus Juodasis laiškanešys jau išsiuntė paštu į pragarą“ – tyliai kraupo Evaristas ir nejučia garsiai suriko, - šėtone, dabar atėjo mano eilė! Nudėk mane! Išplėšk širdį, pasiimk kaukolę! Pragare nėra jokio meno!

- Nustok rékti! Praskydai kaip boba! Atvažiavote pirmi – štai ir visa paslaptis, - triumfavo, nežinia iš kokio tamsaus kampo išlindęs, Juodasis laiškanešys.

- Atleiskite, Mesire, esu dar jaunas, nenoriu mirti, noriu džiaugtis gyvenimu, - teisinosi kancleris.

- Miške greitai išprotėja inteligentai, todėl gamtoje nelauk mano malonės. Gyvensi purviname mieste! – atlaidžiai pastebėjo demonas.

Vėjas atnešė juodą varnų riksmą. Evaristas išsigandęs krūptelėjo, šešėlių ekrane jis pamatė save: nuskurdusį, paliegusį nuo purvino šaligatvio renkantį tuščius butelius ir nuorūkas. Kancleriui visai nelauktai toptelėjo, kad jo vargana ateitis jau nulemta. Evaristo laukė ne aukšta Kultūros ministro kėdė, bet surūdijęs šiukšlių konteineris. Sotų, savimi patenkintą kanclerio veidą sutraiškė siaubo grimasa.

- Nenusimink, kai misija bus baigta, *gyvas* sugrįši atgal į griuvėsius, - paguodė demonas, - na, o dabar metas ruošti festivaliui. Tuoju atvyks daug svečių ir muzikantų.

Norėdamas išvengti žeminančio pokalbio, Evaristas išbėgo iš pilies. Jo žvilgsnį patraukė ilgas automobilių karavanas. Atvyko svečiai ir, kažkodėl, visi kartu. Keista. Stovėjimo aikštelėje geso automobilių varikliai.

Tvenkėsi pražūtinga ambicijų audra. Reikėjo suimti save į rankas. Kancleris suprato, kad parodęs susierzinimą ir blogą nuotaiką, padarytų neišmatuojamą žalą kultūros mecenato reputacijai, todėl nesipriešindamas šaltam karjeros dvelksmui ir ledinei šlovės saulei, beveik linksmas nuėjo pasitikti svečių. Pamatęs kompozitorių Ūdrį, Evaristas nudžiugo:

- Maestro, džiugu jus matyti Norviliškių pilyje.

- Atvykau pristatyti naujos industrinės simfonijos fragmentą, tik nežinau kaip savo kūrinį pavadinti: gal „Laiškais“, o gal „Tamsos paštu“, dar neapsisprendžiau.

- Abu sprendimai tobuli, - pataikavo kancleris.

Pilyje tvinko pražūties garsų ir siaubo sąskambių pūliniai. Ant scenos pakylęs įtikinamai, ir visai ne simboliškai, pūtėsi, augo juoda guminė kaukolė. Verta priminti - kai griežia velnio orkestras, šiukšle virsta klausytojas, o muzikos šventė – laidotuvėmis. Trauktis jau buvo vėlu. Artėjo bukas duobės finalas ir kimi pelenų audra.

Juodasis laiškanešys elegantiškai prisėlino prie atgrasaus baliono. Demono rankose blizgėjo aštrus kalavijas.

- Mielos viešnios ir iškilūs svečiai, mano ranko-

je aštrus kalavijas, gèrèkitès kaip švyti mirtini ašmenys. Tai ne Švaistiko kalavijas, tik apytikrè kopija, bet nenusiminkite, jau greitai legendinis ginklas bus mano rankose ir mes užkariausime visà pasaulį.

Salè atsiliepè juodu riksmu, pritardama destruktiviems velnio siekiams. Juodasis laiškanešys gracingai smogè į guminès kaukolès viršugalvį. Pūslè buvo pilna ne oro, bet kraujo spalvos dažų, kurie ištryško kaip fontanas ir aptaškè visus žiūrovus. Tik Evaristas stebuklingu būdu liko švarus, ant jo neužtiško nè vienas pražūtingas lašas.

- Tai mano krikštas, - kriokè demonas, - dovanoju ne gyvenimą, bet mirtį!

Kancleris bailiai apsidairè. Nejaugi jis vienintelis išvengè šètono kraujo? Visi festivalio dalyviai buvo paženklinti velnio žyme, na, o Žadvainas buvo aptaškytas nuo galvos iki kojų.

Pagaliau oficiali dalis pasibaigè ir koncertas prasidèjo. Griežè ekstremalus maestro Ūdrio kvartetas, ginkluotas ne tik muzikos instrumentais, bet ir elektriniais statybininkų įrankiais. Pragariškas triukšmas kvietè mirti,

nes scenoje neliko vietos garsų harmonijai. Įžūliai buvo paneigta bet kokia nata, sulaužyti visi penklinių raktai. Niekas jau negalėjo pasprukti iš salės. It šunys kaukė išsigandę melomanai. Silpniesni, triukšmo meno neužgrūdinti klausytojai, voliojosi tarp kėdžių, ieškodami saugios oazės. Deja, neliko net kvadratinio colio primityviai pramogai, lengvam, neįpareigojančiam atsipalaidavimui. Patiklūs snobai buvo pasmerkti. Bejėgiai tapo visų kalibrų šaunamieji ginklai, durklai, karvių tortai, bei Molotovo kokteiliai. Triukšmo malūnas trupino taurius jausmus ir laužė kaulus. Jau metas gerti nuodus, uostyti baltus Giltinės miltelius.

Revolverių dalgiai šienavo prigesusius sietynus. Ašarų švine mirko elektrinės žvakės. Ant sušaudytų lubų suposi atletiški pakaruokliai. Spėriai anglėjo, bliūško melomanų veidai, švėsdami užgesusį jaunystės jubiliejų. Karkofonijos bangose paskendo visi žiūrovai. Į laisvę paspruko tik užtrenktos durys.

Pagaliau mėsmalė nutilo. Ant scenos užlipo dėkingi prožektoriai ir ryškia spalva suadė suplėšytus rūbus, veidus, akis. Juodos varnos, pasipuošusios baltomis žu-

vėdrų apykaklėmis, surūdijusiais kastuvais iškasė akustinį griovį ir į orkestro duobę suvertė dėkingus numirėlius. Į pragarą iškeliavo beveik visi, gyvi liko tik orkestro muzikantai, maestro Ūdryš, Žadvainas, Evaristas ir trys ginkluoti „Mohito“ apsaugos berniukai.

- Kaip apmaudu, kad Lietuvoje jau niekam nebereikia *tikro* meno! Ar salėje buvo bent vienas brandus žiūrovas? - klastingai paklausė Juodasis laiškanešys.

Velnio pakalikai tylėjo, bijodami net išsižioti.

- Regis buvo keli maestro talento gerbėjai... – supratęs, kad atsakyti teks jam, diplomatiškai patikslino kancleris.

- Tai kur jie dabar? – piktai nukirto demonas.

- Turbūt išvyko namo... – pataikūniškai sukvakusėjo Žadvainas.

Juodasis laiškanešys pradėjo kvatoti. Kancleriui išdžiuvo gerklė, jis panoro gerti vyną tiesiai iš butelio. Nusidėjėliai pragare kenčia nuo dehidracijos, o vandens, aišku, negauna nė lašo.

Metalo drožlėmis švilpė vėjas. Apstoję pilį ratu, stūgavo vilkai. Alkani girių klajūnai laukė aušros. Už ka-

dagių gyvatvorės borto musmirių rauda paniro į saldu aviečių vyną. Gurmanų nebėra, bet vaisės kantriai laukė aštrių dantų. Išgąsdinti sekinančio triukšmo, girios apuokai meldė vilkus mąstyti blaiviai, nesiveržti į pilį ir laukti, nes Juodojo laiškanešio klapčiukai patys atneš vaises.

Evaristas troško kuo greičiau sprukti iš pilies, bet delsė bijodamas Šeimininko pykčio.

- Kodėl neskubi namo, gal kažko lauki? – saldžiai pasiteiravo demonas.

- Jaučiu, kad darbai dar nebaigti...

- Šaunuolis! Nuneškite vaises į mišką vilkams!

Susigūžę ir drebėdami iš baimės girgždančiais karučiais apsaugos vyrukai išgabeno kumpius ir dešras į tamsų mišką. Kraujavo nukirsta mėnulio ausis. Užvirė pelkių dumblas. Burokiniais medžiais pravirko kelmai.

ai tik Vakarė ir Erdenis įvažiavo į Dieveniškių kilpą, tamsūs debesys užklojo dangų. Kelias į šviesią praeitį buvo atkiristas. Į išsvajotą šiaurę keliavo nostalgiski minčių šešėliai. Šoniniame automobilio veidrodėlyje Erdenis stebėjo tamsų koridorių, ilgą nakties akį, suodžių sieną. Bet už burtų ribos, miražo šalikelėje ošė nenukirstos pušys, plaukė beržai. Gerosios jėgos rengėsi kovai su blogiu. Eglių kamienais tekėjo aukšta srovė. Ryškiai švietė kankorėžių žibintai. Skambėjo oras, poeto galvoje vėrėsi ozono skylė ir mintys pamažu tapo nuodingomis.

„Kur važiuoti? Ko ieškoti, jei ši kelionė tėra tik spektaklis, drąsus pokštas ir pavojingas žaidimas“, - poetą apniko abejonės.

Niūrias mintis išblaškė pažįstamas siluetas. Prie miško stovėjo Aitvaras ir mojo ranka.

- Legendos neturi istorijos ir niekina sausus faktus, legendos įkvepia, legendos nemiršta - kita jų paskirtis,

- įlipęs į automobilį aiškino Aitvaras, - nepamirškite, mes atvykome ne į ekskursiją, mes turime surasti Švaistiko kalaviją. Kilpoje daug piliakalnių, kapinynų, akmenų, bet jie nepasiekiamai nutolę į praeitį ir pamiršę savo tikruosius vardus, beviltiškai klaidžioja svetimame laike.

Erdenio „Chrysler‘is“ džiugiai riedėjo dulkėtu vieškeliu. Retsykiaais Aitvaras liepdavo pasukti tai į dešinę, tai į kairę. Besiblaškant, beieškant pamesto siūlo galo prabėgo diena. Artėjo vakaras. Aitvaras liepė sustoti pievoje šalia miško, prie Gaujos upės ir sukurti laužą.

- Nakvosime čia, kūrensime laužą, šnekinsim žvaigždes ir lauksim ryto, - tarė Aitvaras, - neverta skubėti. Nepamirškite - šią naktį valdo Juodasis laiškanešys. Griūna dvasios pastoliai, bažnyčių sienomis lipa vorai, silpsta angelų sparnai, neskrenda sotus barokas. Istorijos naktis aploja aisčių relikvijas tyla, bet neverta nusiminti: dar ne-nutrūko saulėtos kanklių gijos, jau sklaidosi Vinkšnynės piliakalnio migla, skamba deimantinės laumių snaigės. Į Švaistiko pilį vis dar galima nušliaužti žalčiu, nuskristi vagnagu, vilku atbėgti.

Rūdijo naktis, stogastulpiuose snaudė žaibai, aštrūs debesų kalavijai. Delsė pabusti dangus, virš pamirštų akmenų tvenkėsi nepalaužiama žolė. Stingo žarijų lietus, gaudė žalvarinis mėnulis, pleveno korėtos žvaigždės. Stai ga nušvito dangus. Grybai nuolankiai pakėlė kepures: iš suvartų sugrižo mėnuo, nakties dievas debesų karys, žolės kunigaikštis, piemuo, ganantis dangaus žvaigždes.

Siauras mėnulio takas. Iki debesų krašto liko tik vienas žolės žingsnis. Debesų sparnai galando atšipusį dangų, pievomis plaukė žvaigždžių upė. Erdenis mėnulio jūrose ieškojo salų, medinės stogastulpių saulės, eglutėmis pražydusių paparčių.

Užkimo vėjas iš rūko pažadinęs pušį. Gaudė ramos, į debesis tekėjo apsnūdusi pieva, vėjas galando smilgų kankles, beržo lapuose skendo nulaužta eglės šaka, aštrūs laužai gėrė rytmečio miglą, aidą slėnio taurės. Saulėtekio laužai į debesis plukdė alkanus alksnius, sidabrinę žolės riekę riekė ryto rasa. Aušra skynė nakties žvaigždes, mėnulio dalgis pjovė žolę, budo akių spalva. Ažuolo lapais riedėjo vėjas. Aitvaras ant laužo liepsnos užbėrė gintaro dulkių:

- Laužo liepsnų šešėliai atvėrė dangų, nutiesė kri-
vių pramintus takus. Metu akmenį, atmetu tylą, atšaukiu
piliakalnio aidą, skaičiuoju žolės žingsnius, didžiojo de-
besylo šešėlyje snaudžia vilko pėda, laukiu kada ant basų
kojų nukris dvilypis riešutas.

Riekdama auksinį smėlį, dilo mėnulio geležtė,
bundanti diena ieškojo žvaigždėto dangaus. Debesys gėrė
girių rūką, upėje raibo varlės, skriejo meldų strėlės į varnų
dangų.

- Lietus surišo debesų rankas, pamesto piliakalnio
nesugražino migla, renku lauko akmenis saulės sapnui, - nu-
liūdo Aitvaras, - Švaistikas pergudravo visus, net ir mane,
niekas nežino kur jis paslėpė savo stebuklingą kalaviją. Kal-
bos, kad kalaviją pagrobė kažkokia ragana, yra tik pasakos
vaikams. Manau, neverta ieškoti kalavijo, bet yra ir kita, ne
mažiau svarbi problema – tai demonas ištrūkęs iš pragaro,
kad drumstų žmonių protus. Reikia velnią sugražinti atgal
prie smalos katilų, bet kaip, aš nežinau – nesu Biblijos per-
sonažas, esu iš kitos operos, kitos partitūros.

- Jei nori Juodąjį laiškanešį sugražinti į pragarą,

reikia tęsti kalavijo paieškas, - pasiūlė Erdenis.

Aitvaras klastingai nusijuokė:

- Supratau tave iš pusės žodžio. Ne paslaptis, aš mėgstu krėsti piktus pokštus nedorėliams, vedžioti juos už nosies, todėl negalime grįžti iš Dieveniškių kilpos tuščiomis rankomis. Reikia tikro autentiško ginklo, kitaip demonas neužkibs ant meškerės. Aš žinau, kur ieškoti seno kalavijo. Ieškosiu pikto priešo ginklo, pamesto mūšyje. Šventvagystė rausti piliakalnius, ypač pilkapius, tegul išsisi didžiavyrių kaulai ramybėje, nes jų vėlės Anapilyje džiaugiasi amžina puota.

Tapo saugiai ramu. Tyla spindėjo kaip rytmečio saulė, tolima upės kilpa, žalia pušies šaka. Aitvaras ištiesė rankas ir suplasnojo sparnais:

- Pirmasis dangus – tai žolė, antrasis – medžiai, o trečiasis – debesys. Atsigrėžiau į aušrą ir savo vardą išgirdau, esu pakviestas, galiu skristi į praeitį.

Sudrebėjo oras, pakvipo ozonu. Švelniai, tarsi pakirsta žaibo, be jokio garso nuskilo aukštos eglės viršūnė. Danguje liepsnojo žalia medžio karūna. It senos pilies

durys atsigrėžė paslėpta praeitis. Aitvaras išgirdo šuolius ir žirgo žvengimą. Pamiškėje jis pamatė sunkiai sužeistą riterį. Kryžiuotis vos laikėsi balne, matyt, spruko nuo sėlių karių. Aitvaras pribėgo artyn. Pamatęs Aitvarą pasibaidė žirgas, o riteris išvirto iš balno. Išsigandęs kryžiuotis apalpo, iš jo šarvuotų letenų iškrito kalavijas. Aitvaras nedeldamas čiupo ginklą (verta priminti, kad Aitvaras negali iš kario rankų jėga išplėšti kalavijo) ir pakilęs į orą dairėsi ieškodamas laiko properšos. Pagaliau jis surado tunelį ir nerdamas į dabartį dar suspėjo pamatyti lietuvių karių būrelį apsupusį riterį ratu.

„Galas kryžeiui... na, o priešo kalavijas pasitar-naus kilniam tikslui“ - džiūgavo Aitvaras.

Prabėgo tik akimirka ir iš miško išniro Aitvaras, jo rankose blizgėjo kalavijas. Ginklas buvo sunkus ir paprastas – jokio įrašo ar ornamento, tik rankeną puošė du rubinai, matyt, pagrobti Artimuose rytuose. Erdenis išbandė kalaviją nukirtęs storą pušies šaką: gal ir ne Damaskas, bet plienas buvo tobulai užgrūdintas. Juodasis laiškanešys nepastebės apgaulės.

- Tik pažvelkite, kalavijui ne mažiau kaip aštuoni šimtai metų, o atrodo kaip naujas, - stebėjosi poetas.

- Tai lobis, - džiūgavo Vakarė, - gaila tokį kalaviją velniui atiduoti.

- Nurimkite, po spektaklio padovanosiu atminimui, - nuramino jaunuolius Aitvaras, - na, o dabar norėčiau skubiai atsisveikinti. Iki greito.

Pakilęs į dangų Aitvaras buvo panašus į spindintį slibiną ar į ugninį paukštį. Sužavėti jaunuoliai mojavė rankomis, gaila buvo skirtis, bet Erdenis nė kiek neabejojo, kad jie dar ne kartą susitiks.

Misija tarsi buvo atlikta, ir šviesi žemės ateitis - beveik apsaugota. Erdenis atsargiai įdėjo kalaviją į lagaminą, kurio gabaritai idealiai atitiko ginklo išmatavimus. Artėjo laikas kulminaciniai spektaklio scenai. Rizika buvo didelė. Pavojinga su velniu žaisti slėpynių ir nematyti slapto tamsos veiksmo.

Kai grįždamas namo Erdenis sustabdė „Chrysler“⁴⁴ prie pasienio posto, juos vėl pasitiko Juodasis laiškanėšys.

- Dokumentus, - degdamas nekantrumu pareika-

lavo pseudo pareigūnas, - atidarykite bagažinę.

Erdenis erzinančiai lėtai atsegė diržą ir pabrėžtinai neskubėdamas išlipo iš automobilio. Juodasis laiškanešys iš nekantrumo griežė dantimis. Pagaliau bagažinė buvo atverta. Demonas griebė lagaminėlį ir skubiai jį atvėrė. Juodojo laiškanešio akys žybtelėjo rausva pragaro liepsna:

- Kas čia? – džiugiai sušuko suklastotas pareigūnas.

- Kalavijas, asmeninis ginklas apsaugai. Nusipirkau Gariūnuose ir visada vežioju su savimi specialiamė dėkle, nepažeisdamas transportavimo sąlygų, - tarsi teisinosi Erdenis.

Juodasis laiškanešys atsargiai paėmė kalaviją į rankas.

„Ginklas senas, tikras, autentiškas, ne pigi industrinė klastotė. Nerūdija, blizga, kaip naujas. Tik Švaistiko kalavijas gali sveikas išgulėti tūkstantį metų, gal ir daugiau. Nėra jokių ženklų ar simbolių, tik du rubinai. Matyt, įrašai slapti ir nematomi niekam. Tikėtina, kad šis ginklas nukaltas iš meteoritų geležies ir užburtas krivių giesmių“ – tyliai pasidžiaugęs grobiu demonas prabilo griežtu, valdingu pareigūno balsu, - kalavijas konfiskuojamas, nes pa-

žeista tranzito ir pasienio tvarka.

- Aš sienos nekirtau, - it profesionalas vaidino nepripažintas poetas, - atiduokite kalaviją, tai mano nuosavybė!

- Jei spyriositės ir nepaklusite aš jus areštuosiu,
- pagrasino Juodasis laiškanešys.

- Aš noriu pakalbėti su jūsų vyresnybe, - nepasidavė Erdenis.

- Čia aš esu viršininkas ir šeimininkas! - suriko demonas.

Apakintas baimės Erdenis susigūžė. Poetas atrodė juokingai ir apgailėtina.

- Pažinai mane kvaily, o dabar nešdinkis, kol gyvas! – nusijuokė Juodasis laiškanešys.

Erdenis susvyravo ir bejėgiškai įkrito į „Chrysler“⁴. Nedelsdama nė sekundės Vakarė čiupo vairą ir nurūko plentu. Tik nutolę kelis kilometrus jaunuoliai pradėjo kvatoti. Automobilį stiprokai krestelėjo, nespėjęs prisisegti diržo Erdenis neskaudžiai atsitrenkė į priekinį stiklą. Tai buvo įspėjimas. Baigėsi pokštai ir linksmybės. Greitai Juodasis laiškanešys atsitokės ir supras, kad yra mulkinamas.

Egzekucija.

It pigus vynas garavo ir actu virto Juodojo
laiškanešio ambicingos viltys. Sklaidėsi telepatinė tamsa.
Anglėjo popieriniai velnio ragai. Pragaro šešėliai vis dar
pustė piktas dulkes, bet miesto stogais jau braidė laisva
saulė. Blizgėjo tiesai atviri debesys. Tuščiose miesto aikš-
tėse viešpatavo šviesa.

Švaistiko kalavijo prezentaciją Juodasis laiškanešys
panoro organizuoti Žadvaino name. Sodyba buvo už
miesto, todėl idealiai tiko slaptam ir žiauriam testui. Už-
burtas kalavijas turi būti patikrintas, nes demonas nedrįso
mesti pelningo darbo pragaro pašte. Juodasis laiškanešys
nekantravo užvaldyti visą pasaulį, todėl jau po pirmos
šampano taurės švelniu inkvizitoriaus balsu prabilo:

- Gerbiamas Žadvainai, atėjo metas įrodyti savo
ištikimybę ir atsidavimą šeimininkui - guldyk galvą ant
dekoratyvinės sodo kaladės.

- Pasigailėkite, Mesire, - maldavo naktinio klubo
savininkas.

- Net neįsivaizduoji, kvaileli, kaip tau pasisekė. Užteks lakti pigų šampaną, dabar tu pakelsi mano malonės taurę, atsigersi nektaro su kaupu, - drąsino Juodasis laiškanėšys, - jei šis kalavijas užburtas, išliks galva sveika.

- O jei ne! – kraupo verslininkas.

- Aš beveik tikras, - ramino auką velnias.

Žadvainas bandė pasprukti iš gailėstingumo vietos, bet jį sustabdė Evaristo revolveris.

- Nemirk, kaip gyvulys, - guodė Juodasis laiškanėšys, - nepraleisk unikalaus šanso. Tavęs laukia maloni staigmena, dovanėlė, tik dar nežinau kokia.

- Tuoju paaiškės tiesa, - džiūgavo sadistas Evaristas.

Trauktis nebuvo kur. Žadvainas verkdamas paguldė galvą ant kaladės. Švystelėjo tobulai išgaląsti ašmenys ir verslininko galvelė nuriedėjo ant žolės, palikusi kraujo klaną. Demonas ilgokai laukė užburto veiksmo, bet, deja, nieko neįvyko. Ant žolės gulėjo begalvis lavonas.

It patyręs smuikininkas Juodasis laiškanėšys sugriežė dantimis. Atgijo slaptas blogio orkestras – du juodi krankliai ir riebi žiurkė. Palangėje sukaukė Žadvaino šuva,

apraudodamas šeimininko mirtį. Nors ir trumpas buvo siaubo koncertas, bet moderni kakofonija greitai įtikino demoną, kad karas gėdingai pralaimėtas.

- Niekšas Erdenis apmovė mane, klastos ir šantažo meistrą, - pasipiktinęs rėkė Juodasis laiškanešys, - apsvaigęs nuo pergalės džiaugsmo aš nepastebėjau, kaip įtartina lengvai sumautas poetas man atidavė ginklą. Švais-tiko kalavijo Erdenis neatiduo-tų nė už ką, šviesos vy-tis kovotų iki mirties.

Demonas sviedė kalaviją į alyvų krūmą.

- Kancleri, išnešk maitą, o galvą gali pasilikti, pa-darysi iškamšą kolekcijai.

Evaristas nesuprasdamas, o gal nenorėdamas su-prasti kas vyksta, į didžiulį juodą polietileninį maišą įmetė kūną, po to galvą ir paslėpė nukirsdintą Žadvaino lavoną automobilio bagažinėje, ketindamas naktį išmesti į Nerį. Kancleris buvo baltarankis, todėl tingėjo kasti gilią duobę.

- Šaunuolis, išgelbėjai save, - ironizavo Juodasis laiškanešys, - štai Žadvaino testamentas patvirtintas nota-ro, tau atiteko naktinis klubas „Mohito“, taip pat šis namas

ir solidi banko sąskaita. Matai, neveltui dega namai ir rieda galvos.

Sklidinas dėkingumo Evaristas jau antrą kartą krito ant kelių:

- Ačiū Šeimininke, aš nevertas tavo malonės.

Tarsi patvirtindamas tarno žodžius, demonas norėjo nuspirti godų referentą į krūmus, bet prisiminė kalaviją. Geras ginklas, nors ir neužburtas, bet gerai kapoja galvas, gali praversti darbe.

- Pakaks dėkoti, atnešk man kalaviją.

Evaristas puolė ieškoti, bet ginklas dingio tarsi į vandenį. Démonas pyktelėjo ir pradėjo ieškoti pats, bet nieko nerado. Juodajam laiškanėšui grįžo gera nuotaika. Ne, jis nesusimovė, neužkibo ant pigaus kabliuko ir nors pagrobė ne Švaistiko kalaviją, bet tikrai savo rankose turėjo nepaprastą ginklą.

- Taigi, mano misija beveik baigta, beliko tik aplankyti Arminą ir organizuoti maestro Ūdrio iškilmes, - reziumavo demonas.

- Liūdna bus be jūsų, - melavo nudžiugęs kancleris.

- Nepamiršk kam tarnauji, - žybtelėjo demono akys.

Kraujas sustingo Evaristo gyslose, bet nugalėjo godumas ir puikybė. Kancleris nutarė niekada nesitraukti iš perspektyvaus tamsos kelio.

- Teisingas sprendimas, - pagyrė Juodasis laiškanešys.

Užtemimas

didžiausi gyvenimo sukrėtimai visada užklumpa netikėtai, nes blogis išradingas ir vengia kartotis. Tamsos jėgos nestokoja nei fantazijos, nei juodo humoro, nei išradingumo. Įnikęs į darbus rašytojas Arminas nepastebėjo, kaip į kabinetą įslinko senas, sulinkęs laiškanėšys. Pašto tarnautojo pečius slėgė sunkus odinis krepšys. Pakėlęs akis nuo popierių, rašytojas ne juokais pašiorpo, nes pamatė gyvą velnią, išlindusį iš komiksų knygelės.

- Matau, pažinai mane, - kreivai džiūgavo demonas, - atnešiau tau draugo laišką.

- Eik šalin, man bereikia tavo laiško, - kraupo Arminas. Jo racionalų mąstymą žeidė mokslo paneigtas personažas.

Juodasis laiškanėšys ilgai rausėsi savo krepšyje ir pagaliau ištraukė didžiulį geltoną voką. Arminas pažino pakenčiamai suklastotą Erdenio rašyseną: *Arminui, Komiksų redakcija, asmeniškai.*

- Aptingai, išpuikai, nenori skaityti laiškų, - ironizavo demonas, - aš neišdidus, esu tik kuklus, menkai apmokamas pašto darbuotojas, todėl atplėšiu voka ir perskaitysiu...

Juodasis laiškanesys atsainiai nuplėšė voko kraštą ir ant stalo išbėrė juodus pelenus. Kabinetas pritvinko troškių dūmų.

- Skaityk, sumautas inteligente, ką rašo degradavęs tavo draugas, jis kviečia paragauti saldaus valkatos gyvenimo! – kvatojo Juodasis laiškanesys.

Arminas pajuto, kad prakiuro grindys ir jis krenta į gilią duobę. Rašytojas atsitokėjo patvoryje, nes iš girto miego pažadino aštrūs besileidžiančios saulės spinduliai. Kankino žiaurios pagirios, norėjosi tik alaus, daugiau nieko.

Praradęs atmintį Arminas įsikūrė Šnipiškėse, apleistame name, visai šalia iškilių dangoraižių. Rašytojas savo piniginėje rado tūkstantį litų ir jokių dokumentų, atmintis buvo užblokuota, jis neprisiminė, kas esąs. Nutrūko slegianti praeities grandinė. Būdamas racionalus, Arminas vengė įtartinų draugijų, taupiai leido pinigus alui ir kukliai

užkandai. Rašytojas saugojo save: baisu buvo išsiblaivyti, pajusti tikrą laisvės skonį.

Naktimis, pasiraitojęs debesų rankoves, į apleistą lūšnelę atsigręždavo šiaurys, siaubu alsuodavo tvora, griežė vyrių orkestras, gaudė vėjo varstomi varteliai. Pirkelėje buvo gana saugu: dilgėlės užkalė lentų skyles, neišeiks valkatos tvoros. Pro kiaurą stogą džiugiai žėrėjo atviras dangus, tūkstančiai bejėgių žvaigždžių. Visi gyvenimo įvykiai tapo vienodai svarbūs ir vienodai beprasmiški. Už debesų slapstėsi neturintis priešų mėnulis. Buvo neįrodomai ramu. Išgertas butelis lengvai riedėjo į sodą, krito žali, supuvę obuoliai ir meteoritai. Tolumoje dangoraižiai gaudė stiklinį vėją. Armino uoslė tapo aiški, viskas kvėpėjo maloniai: šiukšlės, gižus lūšnos tinkas, skystas alus ir dar retesnis dangus. Pasaulis ilsėjosi išvargintas progreso. Patvoryje miegojo palūžę žodžiai, gatvėmis slankiojo laisvos mintys. Šiukšliname priemiestyje rašytojas netrikdomas gėrė alų.

Arminas išgyveno ne supantį pasaulį, ne save ir net ne savo mintis. Jis išgyveno gebėjimą suvokti bet ką

ir bet kokiomis aplinkybėmis. Suvokimo erdvėje ir niekur kitur tilpo visas bevertis pasaulis.

Temo, degė mūrinis miesto vakaras. Pavargusi naktis atėjo į trobelę ir be skausmo išdūrė akis. Metas kurti aitrų paguodos laužą, stebėti, kaip į debesis neria sunkios varnos. Lengvai užsidegė sausa žolė ir kai liepsna pakilo į orą, į šiukšles įbrido alkanos akys. Laikas prarado prasmę, tik vėjas skaičiavo pragertas Armino dienas.

Kreivi laužo dūmai, saulėti liepsnos koridoriai, mirtini įvykių verpetai. Linksma. Naktį groja molinės čerpės, kiauro stogo klavišais skambina lietus. Laužo švieša ant Armino veido piešė metalinių grotų šešėlį. Ramu. Danguje daug vietos žvaigždėms. Ant surūdijusio stogo dreifavo prinokęs mėnulis. Girtas rašytojas šoko šlapioje asfalto aikštelėje, trypė stiklo šukes. Duso neišvėdinta galva. Gaivus lietaus gurkšnis atvėrė nualintas akis, pagirdė užgesusią balą. Šokis pažadino miegančias varnas. Laisve ir saule pakvipo juodas riksmas.

Neišvengiamai artėjo miražo pražūtis. Danguje šėlo slibinų kanopom pagaląsti žaibai, pageltusius klevus

griovė žolė, stipo supuvusi tvora, putojo alus. Arminas gėrė debesis, medum spalvino taurę, piešė saulę, gyveno be sienų, be spalvotų naktų. Neliko skausmo, visi reiškiniai tapo tušti, be savasties, be jokios realybės pėdsako. Visai nelauktai ir be jokių pastangų rašytojas pažino Realybę - amžiną galią suvokti. Jis atrado dievišką dovaną, kurią turi visi.

Atlaidžiai šypsosi ant tvoros pamauta mėnulio galva. Girgždėjo balandžių palesinti klevai, maurojo varnos, į paviršių kalėsi sliekai. Lakdami surūdijusį lietaus koktelį, kuoktelėjo lietaus vamzdžiai, perpus nulūžo tvorų dantys. Iš laimės pagelto rašytojo batai. Arminas stebėjo minčių ir įvykių transliaciją, šviesą, nenutrūkstamai tekančią iš suvokimo erdvės, ir tapo laimingas. Pagautas džiuगाus įkvėpimo, jis ant popieriaus skiautės pieštuku rašė eiles.

Šėlo naktis, siesta be palmių, žaizdota auklė, globojanti džiazą. Gyvenimas tapo labai gražus. Garsiai skambėjo radijas, Meksikos radijas. Debesų skvernuose blaškėsi įstrigusi žuvėdra, alkanais balandžiais springo šiukšlina bala, varvėjo kiauras stogas, troškulį malšino

čerpės. Tvankų orą skrodė juodi riksmi. Sproginėjo už-
minuotos varnų galvos. Be troleibusų palaiminimo šalia
dangoraižių riogsojo pridusęs priemiestis. Vėjas nuo vei-
do nupūtė lapą, klevo kaukę, minčių odą - liko tik aiškus
suvokimas, atviras šviesos plyšys.

Lietus žolėje iškirto kelią. Išklydęs iš vilko iš-
mintų pėdų, rašytojas nusišplovė ant plačios musmirės ke-
purės, paspyrė tuščią skardinę, išgėrė butelį alaus. Sudygo
į šiukšlyną išmestos švarko sagos. Dabar Arminas mylėjo
tik varnas, apipelijusius debesis, laukines kates. Rašytojas
prarado kvalifikaciją gyventi, pabudęs tamsioje gatvėje,
jis pažadino naktį, atsitiesė nuo sapno ir augo į dangų vil-
kėdamas vėjo apsiaustą.

Arminas išmoko netestuoti savo gyvenimo, todėl
nekūrė jokių tobulėjimo ar skubaus praturtėjimo planų.
Rašytojas atprato klasifikuoti įvykius, jį supantis pasau-
lis buvo nei geras, nei blogas. Nejučia jis pasiekė aukštą
suvokimo lygį, protas tapo tuščias, nes buvo išsemti visi
vertinimo kriterijai. Dabar Arminas mėgavosi gebėjimu
suvokti bet ką. Dingo gyvenimo ir mirties baimė. Kosmo-

sas ir visų religijų dievai egzistavo tik asmeninėje Armino suvokimo erdvėje, ir niekur kitur. Labai lengvai ir visai natūraliai, be jokių pastangų, rašytojas suprato, kad jis ne žmogus, net ne asmuo, o amžinas, bekraštis, nuogas suvokimas ir niekas daugiau.

ūtų naivu manyti, kad Juodasis laiškanešys rūpinasi savo tarnais. Niekas negali būti laimingas smalos katilė. Evaristas kol kas gyveno prabangiame pragaro vestibulyje, bet turėjo nepamiršti savo lemties ir ruoštis ilgai kančiai. Kancleris jau pralošė laimingą gyvenimą - pinigai, titulai buvo tik masalas, kurį godžiai prarijo kultūros biurokratas.

- Mielas Evaristai, tavo gyvybei iškilo rimtas pavojus, - gaižiai graudeno Juodasis laiškanešys, - pats žinai, kad vertingi tik pinigai, o žmogaus gyvastis bevertė, bet man vis tiek gaila tavęs...

- Nejaugi Jums maža Žadvaino mirties? – kraupo kancleris, - aš likau vienas!

- Žadvaino mirtis kilni, jis mirė dėl manęs. O tu galvoji tik apie karjerą, pamiršti, kad tavo paskirtis tarnauti Šeimininkui, - demonas mėgavosi Evaristo panika ir baime, - žinok, turtėja tik gyvas žmogus.

Nurijęs stiklinę škotiško viskio, kancleris išdrįso prabilti:

- Ką aš turiu daryti, dėl Jūsų aš pasiryžęs bet kam.

- Nustok gerti, dar yra galimybė išlikti gyvam. Reikia skubiai pašalinti gangsterį Džiugą, nes jis išdavė mane.

- Banditas tapo privačiu sekliu, - pastebėjo apgirtęs Evaristas.

- Šniukštinėja, ieško Armino! - demonas grubiai nutraukė kanclerį.

- Arminas metė darbą, paliko žmoną ir girtuokliauja lūšnynuose, - džiūgavo Evaristas.

- Verčiau patvoryje voliotis girtam, nei mirusiam, - nukirto Juodasis laiškanešys.

Kancleris nutilo. Nuvalkiotoje patarlėje slypėjo išmintis.

„Verčiau būsiu girtu niekšu, nei mirusiu didvyriu, nereikia man pomirtinės šlovės“, - nepaprastai tyliai mąstė Evaristas.

- Neskubėk gyventi! Vikri duobių kaita - į rojų griūna purvini veidai. Skubiai paruošk Valakampiuose

portalą, reikia išsiųsti Žadvaino kūną namo, po to imsime Džiugo, - paguodė kanclerį demonas.

Asmeninė baigtis yra visiškai nepriimtina elito nariui. Puikybei reikia daug erdvės -tegul miršta kiti, mažiau reikšminti žmonės. Laukinės demokratijos valdose sunku išlikti gyvam. Mieste galima nužudyti bet ką, nes niekas nekovoja už laisvę. Nesprogsta spaudos kioskai, už stiklo dūsta sensacijų ištroškę dienraščiai, nuskurdę bedarbiai renka nuorūkas.

Juodasis laiškanešys patenkintas stebėjo, kaip kancleris skęsta niūriose mintyse. Užteks kontempliuoti! Savianalizė kenkia velnio užmačioms. Nedelsiant reikia nutraukti bundančią savigraužos giją. Demonas spragtelėjo pirštais. Sudrebėjo rašytojo Armino kambario sienos. Įgijusi velnišką jėgą, narve įkalinta žiurkė išlaužė metalinius virbus ir spruko į lauką. Įbėgusi į miesto požeminių komunikacijų tinklą, graužikė garso greičiu skriejo demono nurodyta kryptimi. Pagaliau, slydinėdama parketu, prie Šeimininko klusniai pribėgo žiurkė. Juodasis laiškanešys švelniai paglostė graužikę. Metas paversti meditaciją koš-

maru. Žiurkė nepastebimai prisėlino prie Evaristo ir skaudžiai įkando į koją. Kancleris nualpo. Gailus aukos riksmas nudžiugino demoną ir paskatino kurti juodas eiles:

- Baili virvė, drąsus pakaruoklis, reikia mirti ir nedelsti. Stora velėna, stati betono tartis. Žagsi metaliniu strypu kirčiuota galva. Sunku pabusti. Garsiai skamba karsto rokenrolas. Rojaus darže lūžta kopėčios. Jausmų šešėliai skrenda atgal, į pragaro duobę.

Lūpine armonikėle Juodasis laiškanešys griežė juodą bliuzą. Ant grindų šoko laiminga žiurkė. Į atgrasų košmarą tįso kanclerio mintys. Evaristo kabinete jau neliuko laisvų spalvų. Nematomas projektorius transliavo niūrų serialą. Sunku pasprukti iš siaubo filmo. It nuodinga dilgėlė nuvyto pliušinė Evaristo galva. Balti debesys skalbė purvinas inteligento akis. Sunku svaigintis užkaltu dangumi.

Kapinėse buvo velniškai karšta, bet vis tiek snigo. Prakiuro salamandros batai, išseko racionalių minčių bakas. Kancleris sustingo prie šviežiai iškastos duobės ir apsidairė. Šalia senos koplyčios riogsojo aptriušęs banko dangoraižis. Atsivėrė durys ir apkūnūs klerkai išnešė karštą.

- Kas mirė? - kostelėjo Evaristas.

- Laidojame auksines banko korteles, - abejingai paaiškino klerkas.

Kancleris pažino Erdenį.

- Negali būti! Poetas dirba banke! - nejučia šuktelėjo Evaristas.

- Aš banko viceprezidentas, - piktai atrėžė Erdenis, - o tu esi benamis valkata.

Įskilo ilgas Evaristo paltas. Laimingas gyvenimas liko kitoje sapno pusėje. Liepsnojo mirtinai užšalęs dangus, kapinių tvoros kūrė suodinus laužus ir degino juodus varnų šešėlius. Nėra jokios vilties pralobti.

Ant sausos šakos svyravo pakaruoklis. Evaristas pažino save. Kancleris įkvėpė šlapią smėlį, ilgą kapo sekundę ir virto skeletu. Į pilką dangaus spalvą, į sudžiūvusius debesų dažus skverbėsi likviduotas žvilgsnis. Į kruviną gotikos bedugnę krito bejėgės mintys. Evaristas artėjo prie juodo beprotybės taško. Dabar kultūros oligarchą galėjo išgelbėti tik stebuklas. Kanclerį pažadino aštrus skausmas. Į nosį įkando žiurkė. Evaristas pabudo.

- Užteks kaifuoti, - juokėsi Juodasis laiškanešys,
- gaudyk grybo kepurę.

Demonas į kanclerio veidą sviedė dvokiančią
picą. Evaristas nuropojo į minkštą fotelį ir apsilaižė. Pica
buvo sena ir pašvinkus. Mirgėjo lubos, į pravertas akis lin-
do įkyrios musės.

Kai kasdien geri alų ir degtinę, merdėja rankos, nusvyra galva, o šviesias mintis sugrauzia šernų šešėliai. Pastalėje atsiveria aukšta pakalnė, beribė pagirių duobė. Pasibaigė alpinistų atranka, nes aukštikalnių nugalėtojai jau suvalgė saldų išminties pyragą ir ant seno raudšlėto stalo liko tik kliedesių trupiniai. Alkoholis skausmingai nukirto racionalų Armino protą ir jis akių krašte liu išdrįso pažvelgti į beribę suvokimo erdvę, bet ši įstabi būseną negalėjo tęstis amžinai. Reikėjo tapti atsiskyrėliu, pamiršti pasaulį, save, bet rašytojas dar nebuvo pasiruošęs medituoti, todėl neišvengiamai artėjo vizijų tamsa, beprotybė. Arminas stovėjo ant paskutinio šviesos laiptelio ir drąsiai žvelgė į bedugnę. Rašytojas prisiminė Erdenio misiją, Švaistiko legendą ir panoro surasti kalaviją pats. Lūšnynų trauka prarado galią. Arminas, skubiai išgėręs paskutinį butelį degtinės, atsidūrė erdvėlaivyje.

Ilgai pro lūšnos lango stiklą astronautas stebėjo

svetimą planetą, nes nepasikliovė įskilusio monitoriaus, sulūžusios viryklės ir sulenkto sieninio laikrodžio parodymais. Išmesta būtinė technika rodė, kad planetoje nėra jokių gyvybės ženklų. Negali būti! Atmosfera beveik kaip žemės, bet visur, kur tik užklydo skvarbus Armino žvilgsnis, buvo tik šiukšlių dykuma - nei augalų, nei gyvūnų, visai nieko. Kur dingo upės, ežerai, jūros ir vandenynai? Nejaugi šioje planetoje niekas negyvena? O gal visi gyventojai pasislėpė pamatę nusileidusį erdvėlaivį? Neklystanti nuojauta kuždėjo – nereikia akiai tikėti, tuo ką matai. Reikia didžiulės kantrybės, akinančios drąsos ir šalto proto, ant- raip ekspedicijai galas. Bet kodėl čia būti pavojinga? Ko bijoti, jei nieko nėra? O gal plėšri planeta jau prarijo visas gyvybės formas? Tuomet reikia kuo greičiau iš čia sprukti. Bet, gėdingai pasprukus, Švaistiko kalavijas nebus surastas ir planeta pavirs pragaru - žmonija bus pasmerkta velnio tironijai. Rašytojas nutarė nesitraukti iš kovos lauko. Drebantys astronauto pirštai praskriejo purvinais išmesto kompiuterio klavišais. Įvedus nusileidimo komandą, nukrito keli klaviatūros klavišai, bet erdvėlaivis švelniai, lyg

sena varna, nutūpė ant tuščios planetos paviršiaus. Metas lipti ant stogo. Ilgametė skraidymo patirtis nenuvylė, nelūžo senos sijos, tik subraškėjo čerpės. Puiku, nusileido sėkmingai, erdvėlaivis sveikas ir nepažeistas. Sėdėdamas prie pat suodino kamino, Arminas pamatė, kaip nuo planetos paviršiaus atsiplėšė dulkių šleifas. Astronautas apstulbo, dulkės nupiešė pažįstamo miesto kontūrus.

„Meno planeta!“ – toptelėjo absurdiška mintis.

Miesto pastatai, automobiliai, medžiai ir žmonės buvo nutapyti iš kažkokios nežinomos medžiagos, kuri buvo tarsi gyva ir nepailstamai piešė pažįstamą peizažą.

„Įdomu, kas atsitiktų, jei šis ekspozicijos srautas atsitrenktų į erdvėlaivį?“ – svarstė astronautas.

Būdamas labai tol, rašytojas jautėsi saugus ir nutarė atlikti paprastą eksperimentą. Ką tik išgertą alaus butelį jis sviedė tiesiai į akvarelinį srautą. Stiklinis zondas atsitrenkė į kalnų peizažą, tiksliau - į metalinį konteinerį ir, visa laimė, nesudužo, bet keistai sustingo. Praradęs kantrybę, Arminas metė tiesiai į konteinerį plytgalį. Pataikė. Jokių signalų, jokios informacijos. Tik dabar astronautas

suprato, kad Švaistiko kalavijas gali būti nupieštas ant sienos, aprašytas moderniam romane ar mėgėjo nufilmuotas skaitmenine kamera. Švaistiko kalavijas gali egzistuoti tik kaip kopija. Originalas yra nepasiekiamas, todėl bevertis. Štai kaip ignoravimo ir diskreditacijos kryptimi juda planetos evoliucija, štai kaip vystosi progresas. Niekšybė pridedama menu.

„Kaip tirti šią planetą, jei akimirksniu būsiu nukopijuotas ir amžiams prarasiu save? Pasaulis vystosi tik sunaikindamas originalą. Vadinasi, Švaistiko kalavijas jokiū būdu negali būti surastas. Po kopijavimo akto stebuklingas ginklas taps meno kūrinium, o originalas bus eliminuotas, pašalintas iš planetos akiračio. Ir kas grobia originalus? Juodasis laiškanešys, ne kas kitas, matyt, todėl veikia pragaro paštas ir žūsta tikri žmonės.“ – mąstė astronautas.

Miglota dublikatų ateitis, nes anksčiau ar vėliau visi tapsime tobulomis kopijomis ir judėsime į nieką. Totali velnio diktatūra, blogio valdžia viskam, nes tikrovė turi tapti tik postmoderniu meno kuriniu. Tokiu būdu bus nugalėta ne tik gyvybė, bet ir mirtis, ir visi bus laimingi.

„Argi ne nuostabu? Kopijos progresas? Ir jeigu mes esame Dievo sukurti, tai *toks* menas yra Juodojo laikanešio išradimas. Baisūs kėslai pridengti laisvos raiškos garbe“, – šurpo Arminas.

Sugrižimas

ai Arminas apleistoje Šnipiškių lūšnoje mąstė apie gyvenimo prasmę ir rašė įkvėptas eiles, Džiugas nuslinko į redakciją, bet rašytojo ten, aišku, nerado, bendradarbiai buvo sutrikę ir susirūpinę; vyriausias redaktorius paslaptinai dingo niekam nepranešęs ir jau dvi dienas nebuvo darbe, jo mobilus telefonas buvo nepasiekiamas. Džiugas nutarė užsukti pas Arminą namo, skambinti nedrįso, nes nuojauta sufleravo, kad pokalbio gali klausytis Juodasis laiškanesys. Duris atvėrė apsiverkusi Ugnė. Gangsteris ryžtingai prisistatė:

- Esu privatus detektyvas ir ieškau Armino.
- Jau pranešiau policijai.
- Aš surasiu Arminą, būkite tikra, - pažadėjo seklys.
- Kas jus pasamdė? – pasiteiravo Ugnė.
- Aukštas ir įtakingas asmuo, tik tiek galiu pasakyti, - slapukavo Džiugas.
- Gal kancleris Evaristas, girdėjau jis sugrižo į

Kultūros ministeriją.

- Ne, žymiai aukštesnis asmuo. Norėčiau žinoti vi-
sas smulkmenas: kada ir kur matėte Arminą paskutinį kartą?

- Arminas užvakar išėjo į darbą ir dingo, štai ir viskas.

Džiugas atsiduso, jis žinojo kieno tai darbas. Pažadėjęs informuoti apie paieškas, privatus detektyvas mandagiai atsisveikino.

Neklystanti buvusio gangsterio intuicija suflera-
vo, kad Armino reikia ieškoti baruose, kavinėse, pamėg-
tose rašytojo vietelėse. Ištyręs Armino laisvalaikio zoną,
Džiugas įsitikino, kad rašytojas čia nesilankė. Džiugas pa-
niuro, Juodojo laiškanėsio smūgis buvo žymiai kraupes-
nis. Reikia skubiai leistis į žemiausią lygį – skersgatvių ir
priemiesčių pasaulį ir surasti Arminą, kol jis visiškai neiš-
protėjo. Buvęs gangsteris prisiminė Šnapiškes. Čia viskas
šalia – dangoraižiai ir lūšnos, skurdas ir prabanga.

Laisva kryptimi kirtęs Europos aikštę, Džiugas drą-
siai įbrido į Šnapiškių šabakštynus. Grioviuose miegojo alkana
žolė, šešėlius gundė supuvusios tvoros, migdė juodos klevų ša-
kos, į šiukšlių konteinerių puotą vėjas plukdė kritusius lapus.

Sėdėdamas patvoryje Arminas pamatė pažįstamą veidą.

- Džiugas! – apsidžiaugė valkataujantis rašytojas.

- Džiaugiuosi, kad mane pažinai.

Seni priešai draugiškai apsikabino.

- Kas atsitiko, tavęs ieško žmona, pasigedo darbe...

- Dingo pasaulis, - linksmi patikslino Arminas.

Džiugas pasikasė savo pliką pakaušį. Visa laimė jis buvo veiksmo žmogus, ne demagogas, ne moralistas, ne tuščiakalbis.

- Erdeniui reikia tavo pagalbos.

Nelauktas Džiugo vizitas sunaikino Šnipiškių idiliją. Arminas pasijuto beviltiškai girtas, įskaudintas ir sutryptas. Atėjo nauja realizacijos pakopa. Arminas turėjo išmokti išlaikyti švarų suvokimą bet kokiomis aplinkybėmis ir niekada nenukrypti į šalį, tik tada jis galėjo būti laisvas.

Sugrįžęs namo rašytojas paguodė žmoną, vaikus, nusiprausė, apsirengė švariais drabužiais ir suskubo į darbą. Kolegos veidmainiškai atjautė Arminą, bet už akių šaipėsi, skleidė nebūtas paskalas apie stropiai slepiamą

priklausomybę nuo alkoholio, tikino, kad privačioje klinikoje buvo atlikta skausminga detoksikacijos procedūra ir į Armino kairę ranką įsiūta mikroschema, patikimai blokuojanti iš smegenų sklindančius impulsus pasigerti iki žemės graibymo.

Auksinis kryžius

espėjo Arminas adaptuotis prie įprasto gyvenimo, kai nelauktai ir visai ne laiku paskambino maestro Ūdry. Kompozitorius pakvietė Arminą ir Ugnę į iškilmingą apdovanojimų ceremoniją, kuri vyks Nacionaliniame dramos teatre. Atsitokėjęs nuo burtų, alkoholio ir nušvitimo, rašytojas su žmona nuvyko į teatrą. Reikia išlikti patikimame, finansiškai motyvuotame aukštuomenės pasaulyje ir nesitraukti nė per colį. Švelniai dusino balta marškinių apykaklė, madingas kaklaraištis smaugė sparčiau nei pakaruoklio kilpa. Žvelgdamas į aukštas rūmų lubas, dekoruotą elito dangų, Arminas slapta laukė ir tikėjosi paaukštinimo, finansiškai motyvuotų padėkos žodžių.

- Arminai, maestro Ūdriui auksinį scenos kryžių įteiks kancleris Evaristas. Po iškilmingos ceremonijos skambės nauja maestro simfonija „Laiškai“. Ši nuostabi šventė skirta iškiliam kompozitoriaus talentui pagerbti, - rašytoją pažadino Ugnė.

Palubėse tvenkėsi tamsūs pavydo, paskalų ir intrigų debesys. Užnuodytu oru kvėpavo elitas. Netikėtai Armino akys atsitrenkė į juodą žvilgsnį. Susvyravo parketas, bet rašytojas atlaikė smūgį ir neprasmežo į girtą priemiesčio duobę. Juodasis laiškanėšys stovėjo šalia jaunos damos ir, matyt, žėrė komplimentus. Arminas prisėlino arčiau.

- Ačiū už įdomią ekskursiją, - ironizavo rašytojas.

- Galite nedėkoti, esu šio renginio mecenatas, pasibaigus renginiui pasirūpinsiu ir tavimi...

- Be velnio pagalbos, matyt, negali įvykti joks renginys, - įdūrė Arminas.

- Pakaks komplimentų. Palikau tave gyvą, nes noriu, kad tarnautum man, kai pašalinsiu kvailį Evaristą, tu užimsi jo vietą, - pyktelėjo demonas.

- O koks Erdenio likimas? – atakavo rašytojas.

- Erdenis stiprus ir nepalaužiamas - jis ir jo panelė Vakarė taps tikrais vampyrais. Abu tarnaus tamsai. Medaus mėnesiui išimylėjėliams aš jau paruošiau baltą debesų karstą. Na, o tau arogantiškas plunksnagraužy, greičiau apsispręsti, manau, padėtų simetriškas kaukolės pjūvis - edukacinė lobotomija.

Lengvai pašiurpęs Arminas nusigręžė ir net neatsisveikinęs nėrė į minią. Netikėtai jis susidūrė su Ūdriu, kurio beviltiškai ieškojo visą vakarą.

- Sveikas, maestro, sveikinu, džiaugiuosi.

- Atleisk, neturiu kada šnekėti, pasikalbėsime vėliau, - deformuotu, svetimu, sunkiai pažįstamu tembru atsiliepė Ūdrys ir, nedelsdamas nė akimirkos, prislinko prie kanclerio Evaristo.

Arminas sugriežė dantimis: „Esu niekas, nes netarnauju velniui. Nenoriu matyti šio farso. Visą gyvenimą kūriau, rašiau romanus, pjeses, eiles ir ko aš nusipelniau: kukliai apmokamo darbo redakcijoje, štai ir viskas. Velnio Ūdrį, nusibodo man snobai“.

Deja, pasprukti nepavyko, Ugnė dievino apdovanojimo ceremonijas, norėjo pamatyti, kaip Evaristas Ūdriui įteiks auksinį scenos kryžių, be to išgirsti garsiąją maestro triukšmo simfoniją. Šalyje vyravo nakties kultūra, todėl Ugnę linksmino tamsos paradai. Prievartinis kultūrinis renginys tik sustiprino Armino pasiryžimą nubausti pragaro tarnus. Salėje skambėjo triukšmo muzika,

lūžo trapūs natų strypai, o angelų ašaros penklinių skausmu išgaubė salės lubas. Lijo švino kulkomis, bet žiūrovai vis dar buvo gyvi. Klausydamos, tiksliau, negirdėdamos Ūdrio „Laiškų“, rašytojas planavo trumpas, bet karingas atostogas. Pagaliau visi ore kabantys taškai buvo sujungti ir Arminas pamatė aštrų ir smogiantį savo atostogų eskizą. Vertėtų priminti, kad Arminui egzistavo tik jo interesų pasaulis, už kurio ribų buvo absoliutus vakuumas. Todėl rašytojas nepastebėjo iškilmingos apdovanojimų ceremonijos ir neišgirdo nė vienos simfonijos natos.

Pagaliau nuo akademinės muzikos atšokusią Armino klausą pasiekė simfonijos garsai. Pretenzinga Ūdrio kūryba visuomet erzino Arminą, bet jis slėpė savo požiūrį ir visuomet veidmainiškai girdavo maestro. Sukrėstas Šnypiškių pasijų Arminas nepanoro viešai vaidinti Ūdrio talento gerbėjo ir jo kūrybos žinovo. Pakaks būti snobu. Tamsūs orkestro manevrai supykino Arminą ir jis, mandagiai atsiprašęs Ugnės, skubiai pasišalino iš salės. Neapčiuopiamai tobulėja rašytojai ir viesulai, nes jiems reikia erdvės. Kūrėjas negali it riebus šprotas saugiai tysoti ankš-

toje konservų dėžutėje. Žymiai smagiau slampinėti vestibulyje, kiurksoti prie baro, nei salės prieblandoje gąsdinti jautrias ausis.

Genamas visai kitokių paskatų, t.y. sunkių pagirių ir brendžio troškulio, Evaristas žymiai anksčiau paspruko iš koncertų salės. Net ir būdamas Kultūros ministerijos kancleriu, Evaristas niekino meną, visas jo rūšis ir atmainas. Kancleris uoliai dirbo kultūros duobkasio darbu, matyt, todėl jau antrą kartą buvo paskirtas į šias aukštas pareigas. Užkietėjęs kultūros biurokratas ypač nemėgo laisvų menininkų ir nepriklausomų kūrėjų. Nenorėdamas išsiduoti Evaristas protegavo (ir itin kukliai!) tik verslo konjunktūrai pasidavusį menininkų būrelį. Visus kitus jis niekino atvirai, apšaukdamas grafomanais, plagiatoriais ir menkystomis. Šmeižto leksikonas buvo tobulinamas kone kasdien, bet vien piktų žodžių Evaristui nepakako, jis troško smurto ir kraujo. Paveldėjęs iš nukirsdinto Žadvaino sidabrinį kastetą su padirbtais deimantais, kultūros griovėjas, bufete atsigaivinęs škotišku viskiu, nekantravo išbandyti jėgas. Laukti ilgai nereikėjo, koridoriaus gale

kancleris pastebėjo slampinėjantį Arminą.

- Sveikas padugne, manai esi rašytojas ir gali riesti nosį. Aš galiu būti pasikėlęs ir be jokio meno. Esi menkysta, nesugebi būti elito žmogumi, įnikai į alkoholį, valkatauji. Laikas tave pamokyti tinkamai elgtis, - suriko Evaristas.

Arminas pašiurpo išvydęs dešinėje kanclerio letenoje blizgantį kastetą. Aštrus žeberklas, bejėgė auka, pilnas proto užtemimas. Evaristas užsimojo ir jau ruošėsi kirsti į atvirą rašytojo nosį.

- Gal atidėkime etiketo pamokas kitai dienai, dabar neturiu laiko, grįžtu į salę, - derėjosi Ūdrio simfonijos dezertyras.

- Baik apsimetinėti, negali pakelti pripažinto ir dosniai finansuojamo talento svorio, todėl smaugiamas pavydo pabėgai iš salės, - pajutęs pranašumą džiūgavo kancleris.

Kova buvo neišvengiama. Evaristas grėsmingai artėjo. Reikėjo išvengti kirčio į veidą, nes Arminas nenorėjo būti viešai subjaurotas. Pirmas smogti rašytojas nedrįso, nes galėjo būti apkaltintas agresija ir užpuolimu (tikrai

neišvengtų kalėjimo!), todėl beliko pasikliauti žaibiška reakcija ir lankstumu. Evaristas smogė stipriai, bet nerangiai ir Arminas lengvai išvengė kirčio į veidą. Ginkluota kanclerio letena pataikė tiesiai į dekoratyvinių plytų sieną. Skaudžiai sužalojęs pirštus kultūros priešas sužvigo:

- Aš dar tave pričiupsiu, niekše, niekur tu nepaspruksi!

Išgirdęs triukšmą, o gal norėdamas pasimėgauti kanclerio pažeminimu, netrukus atskubėjo Juodasis laiškanėšys. Nuo skausmo ir pykčio sulinkęs Evaristas plūdo menininkus necenzūriniais, meno šventovei nepritinkančiais žodžiais.

- Mane nepalijauja stebinti tavo pasipūtimas. Aš dar galiu pateisinti Armino aroganciją, nes jis iškilus rašytojas, paaukojęs savo karjerą ir sotų gyvenimą kūrybai. O kas esi tu? Niekingas, velniui dūšių pardavęs biurokratas. Tavo nemotyvuota ambicija neturi jokio realaus pagrindo. Tu esi ligonis... – pamokslavo demonas.

- Tai ką gi man dabar daryti, - rydamas pykčio ašaras duso kancleris.

- Nurimk, aš esu prityręs sielų chirurgas, galiu išgydyti tave čia pat, - Juodojo laiškanėšio rankoje blykstelėjo aštrūs skalpelio ašmenys.

- Ačiū, nereikia, susitvarkysiu pats, - pakraupo Evaristas.

- Marš į salę klausytis simfonijos! - suriko demonas.

Paradoksalu, bet Evaristui ir Arminui teko sugrįžti į salę. Deja, muzika ne Perkūno skydas, saugantis klausytojus nuo blogio. Bet koks žmogaus pažeminimas kuria nematomas pabaisas, kurios ryja ploną žemės ozono sluoksnį. Vis sunkiau tampa „įsikirsti“ į šiuolaikinę simfoniją ar kokį kitą rimtesnį kūrinį. Užnuodytoje miesto atmosferoje klesti popsas. Todėl neverta stebėtis, kad tvankioje koncertų salėje kancleris nualpo ir tik Arminas sugebėjo išklausyti visą Ūdrio simfoniją ir netgi deramai ją įvertinti. Didžiai savo nuostabai rašytojas įsitikino, kad Ūdrys yra talentingas kompozitorius. Arminas atsiduso, nuo širdies nuvirto glitus pykčio ir pavydo akmuo. Sunku pasakyti, kodėl vieni iškyla ir tampa pripažinti, o kiti, ne mažiau talentingi, amžiams lieka savo kūrybos šešė-

lyje. Vieni nušvinta it vaivorykštės, gražindami dangui kūrybos lietų, kiti kaip debesys nukrenta į galias daubas ir virsta meldais apaugusiais ežerais. Salėje garsiai ir netrikdomai skambėjo pražūtis muzika. Armino ausys žvaliai it priešlėktuvinės gynybos lokatoriai gaudė simfonijos garsus. Sielos dugne tapo šviesiau – sklaidėsi ambicijų ir nuoskaudų rūkas. Gal būt koncertinei perklausai reikia ne susikaupimo, bet incidento, grumtynių, kovos. Arminas užsimerkęs atsilošė, trakstelėjo krėslas, bet, visa laimė, nesulūžo. Akustinė tiesos injekcija paskatino išgirsti švarų garsą, kurio Arminas kažkada siekė, ieškojo, bet nerado, nes jis buvo visur. Koncertas rašytojui gražino tikėjamą akademinę muziką. Per bundantį Armino veidą žingsniavo grėsmingi sapnai.

škančiantas Šnipiškių maratono ir Ūdrio apdovanojimo ceremonijos, Arminas trumpam paliko darbą ir išvyko pailsėti į kaimą. Pakaks kvailysčių. Vakarienei rašytojas sušveitė dubenį didžkukulių, išgėrė ašotėlį naminės giros ir palaimingai užsnūdo palėpėje.

Miego pasaulis yra klaidus ir pavojingas. Jauki ir kieta senelio lova negalėjo apsaugoti nuo sapnų. Pro skylančio tinko plyšius skverbėsi nakties košmarai. Vaiduokliškai nušvito dangus. Grybai nuolankiai nukėlė kepures. Iš suvartų sugrižo Mėnuo: nakties dievas, debesų karys, žolės kunigaikštis, piemuo, ganantis dangaus žvaigždes. Šalta halogeno šviesa pažadino niekada nemiegantį sodą. Kiauroje pavėsinėje buvo varlių šventė. Į pageltusią stiklinę lietus pilė žalią arbatą. Puvo saldūs obuoliai. Putojo dilgėlių vinas.

Artėjo audra. Toli už horizonto jau kovėsi žaibų slibinai. Ant žolės lašėjo šaltas žvaigždžių kraujas. Linko

įskilęs palėpės lango stiklas. Kol naktis piešė juodus debes, pusę Armino miego prarijo Mėnulis. Netikėtai atgimęs nakčia, rašytojas pakilo iš lovos, išlipo pro atvirą langą ir ties stogo praraja apsidairė. Žvaigždės sidabru nuspalvino užmerktas akis. Aukštai nėra jokios krypties. Galima keliauti bet kur. Kaito delnai žarstydami karštą dykumų smėlį, o gal švento laužo žarijas. Beviltiška ieškoti zodiako ženklų – danguje nėra dirbtinių žvaigždynų. Stilizuoti ir sterilizuoti gyvūnai ganosi tik bulvaro puslapiuose. Bet čia ant palėpės stogo, ties buties slenksčiu saugiai degė paslaptinga naktis, trimis coliais išplėtusi užmerktų akių ribas. Skubėti neverta, nes sapnas sutrumpino kelionės maršrutą iki vieno magiško žingsnelio.

Aksominė žolės šviesa kūrė savitą pasaulį, kitą minčių erdvę. Mirksėjo šaltos varlių akys, į dangų žiopsojo samanoti kaimo trobų stogai, balose bangavo sidabrinės mėnulio kaukės. Diena minta kasdienybe - tik užmigus galima atrajoti debesuotus audros akmenis. Sapne galima eiti bet kur. Tiesiai, be priekaištų, takeliu riedėjo mėnulio skaitikas ir tik ties posūkiu be garso apvirto. Metas atrakinti

ausis, išgirsti kaip skardžiai skamba čerpių molis ir dusliai gaudžia pamatų betonas.

Mėnulis dosniai atriekė plačią sapnų riekę. Rašytojo jau negąsdino nei kaitrūs jonvabalių laužai, nei vikri oro vilkduobių kaita.

Sudrebėjo oras. Sukluso obelys ir vyšnios. Sidabrinį dangų užtvindė skardūs riksmi. Juodi sparnai piešė ratus ir ketino tūpti ant stogo. Arminas kieme pastebėjo sapnų šalies gyventojus ir nutarė mandagiai pasiteirauti, kur paslėptas Švaistiko kalavijas, bet jie buvo nekalbūs ir, išgirdę klausimą, bėgo šalin. Kiemas ištuštėjo, rašytojas liko vienas. Netikėtai Arminas pastebėjo pavėsinėje sėdintį Džiugą. Buvęs gangsteris gėrė žalią arbatą.

- Sveikas, norėčiau pasiteirauti, gal žinai kur paslėptas Švaistiko kalavijas? – be jokių įžangų paklausė rašytojas, bijodamas, kad ir Džiugas paspruks neištareš nė vieno žodžio.

- Žinau tik tiek, kad užburto kalavijo ieško Juodasis laiškanešys. Demonas iš Erdenio atėmė kažkokį seną ginklą, bet, ačiū dievams, tai buvo ne tas kalavijas, - noriai

paaiškino privatus seklys.

- Kaip tu mane suradai? - stebėjosi Arminas.

- Neverta stebėtis, nepamiršk, esu privatus detektyvas...

- Tu nesi nei privatus detektyvas, nei Džiugas, - pyktelėjo rašytojas.

- Tai kas aš esu? - nusijuokė seklys.

- Tu – sapnų šalies gyventojas. Esi tik mirażas, iliuzija... – smogė Arminas.

Džiugas delnais uždengė ausis, nenorėdamas girdėti skaudžių žodžių:

- Nekankinkite privataus detektyvo! Nekankinkite privataus detektyvo, - isteriškai šaukė Džiugas.

Rašytojas pasijuto kaltas, bet neskubėjo atsiprašinėti. Sapnas yra sapnas. Iš keblios situacijos išgelbėjo nelauktai išniręs raudonas automobilis, iš kurio išlipo jaunuolis, vilkintis raudoną uniformą. Rankose jis laikė raudoną kartoninę dėžutę. Arminas prisiminė – raudona spalva simbolizuoja energiją ir pyktį. Neabejotinai, restorano darbuotojas yra nepelnytai nuskriaustas, bet nepaisant pa-

žeminimo jis nepasiduoda ir karštligiškai ieško išeities.

- Kas užsakė picą?

Poetas suglumo. Kišenės buvo tuščios.

- Berniuk, aš tave pažįstu, - Džiugas ištiesė stambų banknotą, - tai aš užsakiau picą. Gražos nereikia.

- Pinigų aš neimsiu, detektyve, man reikia tavo pagalbos, - skundėsi pasiuntinys.

- Ir kuo gi aš galiu padėti, - nustebo privatus seklys.

- Aš esu prakeiktas ir sparčiai senstu... Kitą kartą, kai mes susitiksime „Voveraitės pasakoje“ užsakyk bokalą tamsaus alaus ir liepk man išgerti. Visą ir iki dugno. Tada Juodojo laiškanešio burtai nustos veikti.

- Sutarta, - tvirtai pažadėjo Džiugas.

- O tu, Arminai, pažadėki priminti, jei tavo draugas pamirš, - meldė pasiuntinys.

- Gerai, gali būti ramus, priminsiu... – užtikrino Arminas, bet gal tu žinai, kur paslėptas Švaistiko kalavijas.

- Nežinau, - nuliūdo jaunuolis, - atleiskite, aš skubu.

Rašytojas žvilgsniu palydėjo nuvažiuojantį automobilį ir lėtai atsigrėžė. Pavėsinė buvo tuščia. Nei Džiugo, nei picos.

Rašytojas pabudo sužvarbęs nuo šalčio ir sapno.

„Reikia grįžti į lovą ir pabandyti užmigti“, – svarstė mieguistas Arminas iš lėto slinkdamas į palėpę.

Visą naktį siautė audra, linko obelys ir tik ryto vėjas atvėrė debesų langus ir išleido sapnus į laisvę. Išvargintas nakties košmarų, rašytojas išėjo į lauką. Pavėsinėje voras mezgė laisvės beretę ir ant sienų džiovė riebias muses. Sode noko pienės. Ganėsi saulėgraža, laukdama, kol ant žemės nukris visos akys. Kandžiai stiebėsi piktžolės. Prie obels puvo kiaura valtis - sunku nuskęsti svetur. Tvorų šešėliai kirto aukštą pušį. Ant laiptų nutūpė varnas ir apsidairė, matyt nutaręs neiti į pavėsinės vidų.

Arminas paskambino žmonai ir liepė skubiai atvažiuoti. Ugnės balsas atrodė, suklastotas, dirbtinis. Arminas paskambino dar kartą. Šį kartą Ugnė ilgai nekėlė ragelio, pagaliau kažkas atsiliepė, bet tikrai ne jo žmona.

- Su kuo aš kalbu? – pyktelejo rašytojas.

- Tik su manimi verta kalbėti!

- Juodasis laiškanešys, - paširpo Arminas.

- Pažinai! – kvatojo demonas, - nuo manęs tu nie-

kur nepaspruksi, nepasislėpsi nei kaime, nei mieste.... Gali išjungti telefoną - vis vien girdėsi mano balsą.

- Kalbėk, - tarė rašytojas, supratęs kas nepavyks išvengti velniškos diskusijos.

- Esi racionalus, sveikai mąstai, išmesk iš galvos utopines Švaistiko kalavijo paieškas, kai pašalinsiu kanclerį Evaristą tu užimsi jo vietą, - gundė demonas.

- Neverta kartotis - jau girdėjau tavo kvailą pasiūlymą. Evaristas yra niekšas, bet aš netrokštu nei jo mirties, nei kėdės, - atšovė Arminas.

- Būk ramus, nežudysiu kanclerio, - noriai pažadėjo Juodasis laiškanešys, - na, o tau, mielas rašytojau, tikiuosi greičiau apsispręsti padės linksmas nuotykis, nekalta išdaiga.

Mobilus telefonas pradėjo gausti, virpėti. Arminas sviedė prakeiktą aparatą per sodo tvorą ir kaip tik laiku. Telefonas sprogo, it savadarbė teroristo bomba.

Velnio portretas

eno galerijoje tvyrojo šalta lempų ir prožektorių šviesa. Drugys, nakties klajūnas, daužė lango stiklą. Balta sienų tylą kartojo primirštas Samuelio Morzės abėcėlės raidės. Uždaroje parodų salėje skeldėjo drobės ir džiuvo dažai. Ant šaltų sienų kabėjo pasvirę rėmai. Iš erdvių galerijų ruošėsi sprukti įskaudinti paveikslai, nes vis mažiau žmonių ateidavo pažvelgti į juos.

Karštą vasaros dieną tapytoja Vakarė pamirštoje galerijoje eksponavo savo darbus. Tarsi paneigdamas atstumiančią meno trauką, prie dailininkės prislinko kažkur matytas ilgšis. Mergina greitai pažino įkyrų studentą „Mohito“ klube išpranašavusį, kad ji greitai pavirs žiežula, sena bjauria ragana.

- Atėjote patikrinti ar jau pasibaigė inkubacinis periodas?

- Meldžiu atleisti... Džiaugiuosi, kad mano prognozės nepasitvirtino? – flirtavo Juodasis laiškanešys.

- Esate prastas ekstrasensas...

- ... bet geras meno žinovas, jūsų darbai lengvi ir atviri skrydžiui, - beveik pikta nutraukė demonas, - norėčiau užsakyti portretą.

- Gal pageidausite Doriano Grėjaus portreto?
– įsižeidė Vakarė.

- Tikiuosi man bus atleista, kai dosniai sumokėsiu honorarą, - meilikavo Juodasis laiškanešys, - esu jaunas, bet senamadiškas, nemėgstu fotografijos.

- Anksčiau mėgau tapyti draugus, bet dabar žaviuosi dirižabliais, - atlyžo dailininkė, - bet jums padarysiu išimtį. Kaip jus vadinti?

- Esu visų dėsnų ir taisyklių išimtis. Vadinkite mane Oskaru.

- Vaildu?

- Man patinka jūsų humoro jausmas, - užsakovas nusilenkė ir neatsigręždamas išėjo pro atviras duris.

Kitą dieną, kaip ir buvo sutarta, pas Vakarę į studiją atėjo Juodasis laiškanešys. Nors buvo karšta diena, Oskaras vilkėjo griežtą juodą kostiumą, juodus marški-

nius, ryšėjo juodą kaklaraištį. Istorijos studentas pageidavo portreto, nutapyto XIX amžiaus stiliumi, todėl manieringai atsisėdo ant senos kėdės.

- Ši kėdė mano senelio, malonėkite paimti kitą,
- paprašė Vakarė.

- Deja, neteko pažinti tavo senelio, bet man pakaks ir jo kėdės.

Dailininkė nutarė nesiginčyti ir atidžiai pažvelgė į Oskaro veidą.

„Cinikas, arogantiškas niekšelis, paleistuvis, girtuoklis, mušeika... Koktu tapyti tokį atgrasų portretą“, - šturpo Vakarė.

- Esi įžvalgi, noriu šedevro, - iškošė istorijos studentas.

- Galiu nutapyti nusikaltimo vietoje užkluptą aristokratą, - įgėlė dailininkė.

- Tapyba, ypač aliejiniais dažais – yra didžiausia bausmė, - pritarė Oskaras.

Bet kurio žmogaus veidas paprastai sutelpa į apytikriai išmatuotą drobės kvadratą, todėl nutapytos akys pro

medinių rėmų akinius gali netrikdomai žvelgti į tuščias sienas, nereikalaudamos brangaus akinių stiklo, tikslių dioptrijų, ar šviesos filtrų dėmesio. Paveikslai trokšta brangios vienatvės. Ramu, kai snūduriuoja žiūrovai ir meno kritikai. Ore lengvai kabo veido peizažas, asmenybės gamtovaizdis, neapčiuopiama dažų spalva skiriantis grindis ir lubas, praeitį ir ateitį. Tuščiose galerijose svyruoja laimingi meno kolekcininkai, nes tobuli portretai užtrenkia daiktų vergovei duris.

Bėgo laikas, tapyti nesisekė. Stingo Vakarės ranka ir širdis. Studijoje darėsi šalta. Prie drobės nelipo dažai, lūžo teptukai. Skaudžiai skilo sienų tinkas, atverdamos ilgus plyšius vorams. Nejučia drobė pavirto didžiuliu piešimo albumu. Tarsi užburta dailininkė numetė teptuką ir paėmusi pieštuką pradėjo piešti komiksus. Siužetą diktavo geležinė Oskaro valia, mergina negalėjo priešintis pražūtingai pozuotojo įtaigai.

Pirmas puslapis:

Į studiją paryčiais įvirsta girtas Erdenis.

- Pralošiau viską: santaupas, automobilį, butą.

Gyvensiu tavo studijoje.

Poetas griūna ant sofos ir užmiega.

Antras puslapis:

Į vakarės studiją įžengia du policininkai

- Suradome Erdenį nušautą prie kazino.

Didelė Vakarės ašara pataiko ant policininko bato ir pradegina jį kiaurai. Netekęs sąmonės pareigūnas krenta ant grindų.

Trečias puslapis:

Studijoje siautėja antstoliai. Darbininkai išmeta Vakarės paveikslus į gatvę

Užbaigusi paskutinį siaubo puslapį Vakarė nualpo. Darbas baigtas. Juodasis laiškanėšys džiugiai trynė rankas – štai dar vienas siuntinukas į pragarą. Demonas iš vidinės švarko kišenės ištraukė injekcijai paruoštą švirkštą.

- Sunkusis sintetinis narkotikas, priprantama iš pirmo karto, - noriai paaiškino Juodasis laiškanėšys.

- Aš ne narkomanė! Man nereikia injekcijos, - atsitokėjo dailininkė.

- Visi menininkai narkomanai, džiaukis nemokama doze!

- Pasigailėkite, - maldavo mergina.

- Linksmų sapnų! – džiūgavo demonas.

Nespėjo Juodasis laiškanešys aštria švirkšto adata pribaižti Vakarės, kai studijoje pasirodė Aitvaras.

- Šalin rankas, liksi be kanopų, - suriko debesų valdovas.

- Pasiimk kvailą mergiotę, jos man nereikia, - demonas parodė nešvankų gestą ir dingo.

- Ačiū Perkūnui, tu gyva, - džiaugėsi Aitvaras.

Juodasis laiškanešys pabėgo, bet pragaro smarvė liko. Mergina puolė daryti langų. Aitvaras uždegė smilkalą ir, žiūrėdamas į dangų, kvepiantį strypą pagal laikrodžio rodyklę apsuko septynis kartus. Vakarė nediršo trukdyti. Aitvaras pašnabždomis meldėsi arba su kažkuo šnekėjo. Pagaliau liūdnas ir susikaupęs jo veidas nušvito.

- Vakare, paskambink Erdeniui, tegul skubiai važiuoja pas tave.

Kai atvyko Erdenis Vakarė ir Aitvaras gėrė kvapią arbatą ir linksmi šnekučiavo.

- Erdeni, atėjo metas atskleisti tau paslaptį. Ką

tik maloniai pašnekėjau su Laima, man pavyko susitarti, deivė atleidžia tave nuo duotos priesaikos.

- Jūs viską žinojote ir mane it mažą vaiką vedžiojote už nosies, - pasipiktino poetas.

- Tikrai niekada tavęs nemulkinau. Prisipažįstu, man teko gudrauti ir kalbėti puse lūpų. Aš, taip pat kaip ir tu, laikiausi duoto žodžio, bet kai žaidimas tapo pavojingas, man buvo suteikta teisė atversti kortas. Ką tik Vakarei išgelbėjau gyvybę. Nuo šio momento nutraukiame visas tikras ir imitacines Švaistiko kalavijo paieškas, nes Juodasis laiškanėšys jau perprato mūsų žaidimą ir tūžta iš pykčio. Dabar aš saugosiu kiekvieną jūsų žingsnį.

- Nuoširdžiai ačiū, - ironiškai padėkojo Erdenis.

- Ir kam gi dabar gresia didžiausias pavojus? – paklausė Vakarė.

- Dabar atėjo Džiugo eilė. Bet patikėkite manimi, Juodasis laiškanėšys jo neįveiks, nes jį palaimino Laima.

- Sekasi gangsteriui, - kandžiai šyptelėjo poetas.

- Erdeni, nusiramink, išgerk arbatos. Patikėk, jaučiuosi truputį kaltas, todėl galiu atsakyti į visus tavo klausimus.

Išgėręs arbatos Erdenis nurimo ir pasiruošė diskusijai. Anksčiau jo galvoje sukosi begalė klausimų, bet dabar makaulė buvo tuščia.

- Patikėkite, jaučiuosi sutrikęs, nes nežinau ko jūsų paklausti.

Aitvaras labai apsidžiaugė tokiu atsakymu.

- Džiugu, kad mano pastangos nebuvo bergždžios. Klausykite vaikučiai, aš jums paseksiu stebuklingą pasaką.

Nespėjo Aitvaras ištarti nė žodžio, kai pasigirdo padangų cypimas ir šūviai. Evaristas ir „Mohito“ apsaugos vyrukai į langus paleido seriją šūvių ir desertui švystelėjo granatą. Nuo ryškios sprogo šviesos apraibo akys ir kai smūgio banga nurimo visi sveikutėliai stovėjo suniokotoje studijoje.

- Iš tiesų, baisi pasaka, - pakraupo Erdenis.

- Mano studija... – pravirko Vakarė.

- Tapybos darbai nenukentėjo. Sudegė tik velnio portretas, - nusijuokė Aitvaras ir ant stalo pabėrė saują kulku, - patikėkite, aš nesu magas ir neturiu stebuklingos lazdelės. Studiją teks remontuoti...

- Nereikia jokio remonto, čia ne miesčionės bu-

tas, ne panelēs salonas, čia aš tapau, - atgijo Vakarė, - noriu, kad viskas taip ir liktų.

- Įdėsiu tik langus, - pažadėjo Erdenis.

- Vakarės žodžiuose daug tiesos, - pritarė Aitvaras, - šiuolaikinis menas gali būti kuriamas tik industrinėse erdvėse: garažuose, angaruose, dokuose.

Privatus seklys

Pranašiškas sapnas nedavė Arminui ramybės. Jis nė kiek neabejojo Juodojo laiškanėsio piktais kės-lais. Savo kailiu patyręs burtų siaubą, rašytojas nusprendė išgelbėti picų išvežiotoją. Sugrįžęs namo jis panoro kuo greičiau aplankyti Džiugą.

Suradęs lūšnyuose Arminą, Džiugas pelnė patyrusio seklio šlovę. Atėjo metas skęstančiam gangsterio laivui nuleisti juodą piratų vėliavą. Neturėdamas jokios profesijos Džiugas pasirinko privataus detektyvo karjerą. Nusikaltimų pasaulyje jis buvo ne naujokas, bet dabar iškilaus gangsterio įgūdžiai tarnaus tik gėriui. Už solidų honorarą Džiugas buvo pasiryžęs bet kokiai operacijai, nes pavojai jo negąsdino. Sekinančiai slinko dienos - nuobodžiaujančio seklio dar neaplanė joks klientas. Pagaliau sulaukęs ilgai svajoto paaukštinimo, Džiugas darbo kabinete tingiai ganė slibino akis. Prie sienos dulkėjo tuščia spinta, laukdama kruvinų įkalčių, tyrimo dokumentų,

slaptų bylų, o ant seno rašomojo stalo garavo juoda arbata. Giliai į kinų porcelianą paniro nuotykių pasiilgęs žvilgsnis. Kuklu, stipru, galinga. Seklio kabinete neturi būti prabangos ir miesčioniško ištižimo pėdsakų.

Kažkas pabeldė į duris.

- Įeikite, - džiugiai riktelėjo seklys.

Į kabinetą įslinko Arminas ir atsargiai apsidairė.

- Aš vienas, kalbėk drąsiai, niekas mūsų neišgirs.

- Sugrįžęs iš Šnipiškių klejonių išvykau pailsėti į kaimą...

- Žinau, - šyptelėjo Džiugas.

- Miegodamas senelio sodyboje sapnavau keistą sapną, - nekreipdamas jokio dėmesio į ironiją aiškino rašytojas, - mes sėdėjome pavėsinėje ir gėrėme žalią arbatą.

- Pamenu, aš irgi sapnavau tave, - truputį nustebo buvęs gangsteris..

- Ar pameni jaunuolį, atvežusį mums picą.

- Dabar pamenu. Jis meldė padėti. Ir aš jam pažadėjau. Bet kur surasti vargšą picų išvežiotoją?- susimąstė privatus detektyvas, - kartą šį nelaimėlį aš jau mačiau, kai

jis atvežė Evaristui picą. Jaunuolis vilkėjo uniformą. Ant rankovės pastebėjau restorano emblemą. Buvo nupiešta, berods, voverė. Negali būti jokių abejonių - jaunuolis dirba „Voveraitės pasakoje“. Gali būti ramus, aš tuoj pat nueisiu į restoraną. Norėčiau mažos paslaugos, paskambink man, kai susisieksi su Erdeniu ir jo draugais.

- Pažadu, - lengviau atsiduso Arminas.

Likęs kabinete vienas Džiugas apmąstė veikimo planą. Klaidų neturi būti, ant plauko kabo dar viena gyvybė. Privatus detektyvas pajuto turįs ekstrasenso galių ir tvirtai patikėjo, kad neliks be duonos kąsnio. Palankus likimo vėjas švelniai ir beveik neįjuntamai apskriejo arbatos stiklinę ratu. Kabineto duris pravėrė jauna, elegantiška dama.

- Mano vardas Dovė, aš Žadvaino žmona. Teko girdėti, kad jūs pažįstate mano vyrą, turėjote bendrų verslo reikalų.

- Jau nebe, - apsidžiaugė Džiugas.

- Dingio mano vyras, - tyliai ištarė dama.

- Ar seniai, - nusijuokė privatus detektyvas.

Dovė sutrikusi apsidairė.

- Kalbėkite, pažadu visišką diskretiškumą, - drašino Džiugas, nujausdamas, kad mergina slepia kraupią paslaptį.

- Mano vyras žmogėdra... – drebančiom lūpom vapėjo Dovė.

Džiugas nė kiek nenustebo, sužinojęs šią neįtikimą naujieną, bet norėdamas neišsiduoti, apsimetė priblokštas.

- Gal jūsų situoktinis išprotėjo? Gal pradėjo vartoti narkotikus? Ar pastebėjote ką nors neįprasto, baisaus...

- Žadvainas pradėjo gerti kraują ir maitintis tik skerdiena. Kartą užpuolė mane, aš išsigandau ir pabėgau. Visą mėnesį keliavau, o grįžusi namo vyro neradau. Nežinau kur jis dingio. - O, jeigu aš rasiu Žadvainą mirusį ar nužudytą – pasiteiravo Džiugas gerai žinodamas Evaristo gaujos įpročius.

- Sumokėsiu pusę honoraro, - pažadėjo būsima našlė.

Džiugą nudžiugino pasiūlymas, bet nenorėdamas išsiduoti, jis atrėžė trumpai ir stipriai:

- Gerai, aš sutinku.

Visai lauktai ir pakankamai dėsnigai Džiugo

ir Dovės akys susidūrė, tarsi du vienas į kitą skriejantys automobiliai. Detektyvą užplūdo šiluma ir seniai lauktos avarijos ilgesys. Panašų jausmą patyrė ir Dovė.

„Neabejoju, kad Žadvainas gatavas, jis nevertas tokios moters, ši fėja turi priklausyti man“ – tyliai džiaugėsi Džiugas ir garsiai pridūrė, - gal norėtumėte papietauti kartu, aptarti paieškos smulkmenas?

- Mielai, - sumurkė Dovė, - bet tik ne Žadvaino bare.

- Visai šalia yra jaukus restoranas „Voveraitės pasaka“.

- Nenoriu toli važiuoti, - pritarė Dovė.

Džiugas nusišypsojo, pagaliau jo gyvenimas nušvito saugia, nenusikalstama laimės šviesa. Buvusiam gangsteriui patiko būti džentelmenu ir galantiškai asistuoti žaviai damai.

Lindėdamas džipe Juodasis laiškanešys smalsiai stebėjo išimylėjėlių porelę, lėtai žingsniuojančią šaligatviu.

„Ir kur tie mulkiaai eina? Aišku, į mano restoraną.“ – pyktelėjo demonas.

Velnią siutino Džiugo triumfas. Buvęs gangsteris tapo kitu žmogumi.

„Gal paveikė voro nuodai? Nemanau... Labai keista, kad gangsteris panoro būti džentelmenu. Į šviesą žmones tenka traukti jėga, o tamsa vilioja, gundo paslaptimi.“ – svarstė Juodasis laiškanešys.

Pribaigti gatvėje romantišką porėlę demonas nediršo, nes nenorėjo vėl nusvilti smaluotų nagų.

„Dabar supratau, ši transformacija ne Džiugo nuopelnas. Ir kas padėjo gangsteriui atsigauti? Gal Aitvaras, o gal dar aukštesnė būtybė? Kaip gaila, kad neišmanau pagonių tikėjimo. Todėl nerizikuosiu, kai žinosiu daugiau, smogsiu kanopa“ – nusprendė velnias.

Juodasis laiškanešys piktu žvilgsniu palydėjo Džiugą ir Dovę į „Voveraitės pasaką“. Restorane dirbo jo skolininkas, naivus jaunuolis paėmęs kreditą butui. Demonas jau neabejojo, kad gangsteris įgijo ekstrasenso galių ir nori ne tik papietauti, bet ir išlaisvinti jo vergą.

„Tegul dirba, treniruojasi. Renkuosi kokybę. Man nereikia picų išvežiotujo. Kas kita ekstrasensas. Žinau,

kad Džiugas mulkis, nes nežino, koks slidus ir pavojingas ekstrasenso amatas. Neabejoju, kad jis greitai palūš ir pasirinks tamsą.“ – užbaigęs apmąstymus Juodasis laiškanešys įjungė variklį ir nuvažiavo į pragaro paštą.

Po lengvo deserto Dovė atsargiai rinkdama žodžius prabilo:

- Pradėsiu be įžangų. Aš bijau, man šiurpu...

- Būkite rami, aš jus apginsiu.

- Jaučiu, kad gali įvykti kažkas kraupaus, - vis dar abejojo mergina.

- Jau greitai mes tapsime keistų įvykių liudininkais. Patikėkite, su manimi jūs būsite saugi, - užtikrino privatus detektyvas.

Visa laimė, suskambo telefonas, nutraukęs tamsų, beveik gotišką pokalbį. Džiugas tikrai nenorėjo, kad pirmas pasimatymas būtų panašus į siaubo filmuką. Skambino Arminas, rašytojas pranešė kad už dviejų valandų susitinka su draugais „Skersgatvio“ aludėje. Išjungęs telefoną Džiugas nusišypsojo. Dovė džiugiai suvirpėjo – tai nebuvo naivi geltonsnapio šypsena. Padrąsinantis detektyvo

optimizmas spinduliavo ryžtu.

- Dove, ar tu mėgsti nuotykius?

Nukrito oficiali mandagumo skraistė, mergina neabejodama pasirinko Džiugą.

- Aš pasiryžusi viskam, - nesvyravo iš Žadvaino vergovės pasprukusi mergina.

Privatus detektyvas švelniai suspaudė merginos ranką. Tai buvo tarsi pirmas nebilus meilės prisipažinimas.

- Dabar pamatysi ne pokštą, ne triuką, o kažką tikrai stebuklingo ir gražaus. Tik neišsigąsk.

Dovė linktelėjo galva. Džiugo akys apsiblausė ir tapo šaltos it ledas. Jis skubiai pakvietė oficiantą prie stalo:

- Štai mano vizitinė kortelė. Esu privatus detektyvas. Ar pas jus dirba jaunuolis, beveik dar vaikas išvežiojantis picas?

- Taip ir maniau, kad Tomas vėl prisidirbo... Dabar jis virtuvėje, tuoj pakviesiu prie jūsų stalielio.

- Tegul jis man atneša bokalą tamsaus alaus, - pridūrė Džiugas.

Po kelių minučių prie stalielio prislinko apkerėtas

vaikinas. Rankoje jis laikė bokalą alaus.

- Tomai, nepadėk bokalo ant stalo, tuoj pat išgerk iki dugno, - įsakė detektyvas.

- Negaliu, aš dirbu.

- Tomai, nedelsk, nes liksi apkerėtas! Tai vienintelė proga išsigelbėti.

- Detektyve, aš jus pamenu, todėl paklausysiu jūsų patarimo.

Jaunuolis niūriai pažvelgė į Džiugą, paskui į Dovę ir drąsiai išgėrė bokalą alaus. Dovė apstulbo. Įvyko kažkas nepaaiškinamo. Jaunuolis greitai pradėjo keistis, veidas išsilygino, neliko raukšlių, patamsėjo žili plaukai, dingo pilvas. Tomas nusilenkė.

- Ačiū, jei reikės mano pagalbos...

- Dink iš čia, ir kuo greičiau, kol dar Juodasis laikanešys nesuuodė, - įsakė privatus detektyvas, - kai reikės, aš tave surasiu pats.

Jaunuolis dar kartą nusilenkė ir greitai pasišalino. Dovė buvo praradusi žadą. Reikėjo logiško įtikinamo paaiškinimo.

- Į Tomo bokalą aš nepastebimai įmečiau tabletę, kuri greitai ištirpo aluje. Jaunuolis buvo apnuodytas, greitai seno ir jį nuo mirties išgelbėti galėjo tik ši vakcina.

- Ar šis įvykis susijęs su mano buvusio vyro dingimu?

- Neapsirikai, o dabar mums teks skubėti ir aplankyti poetą Erdenį.

Lariama. kova

Arminas surado Erdenį ir Vakarę „Skersgatvio“ aludėje. Pamatęs seną draugą poetas džiugiai pašoko ir apvertė bokalą. Vakarė plojo ir šaukė valio. Svečiai sužiuro į linksmą draugiją, pribėgo barmenas. Erdenis atsainiai numetė banknotą ir paprašė kito staliuko. Kitoje salės pusėje, prie pat lango įsikūrė seni draugai. Arminas nė kiek neabejojo, kad artėja lemtingas mūšis.

- Sveikas Arminai, puiku, kad pagaliau prisijungei prie mūsų komandos. Ar pavyks suderinti nuotykių ieškotojo karjerą su darbu, šeima? – suokė Vakarė.

- Atėjau padėti... – nepiktai atsikirto Arminas.

- Kaip žavu, nuotykių ištroškęs rašytojas nori semtis įkvėpimo aksominio požemio migloje, - nenustygo Vakarė.

Armino šarvai atlaikė patyčias, bet nerimą kėlė Erdenis. Jis buvo lengvai apsvaigęs ir visai nepanašėjo į bebaimį karį ar lobių ieškotoją.

- Sveikas, sveikutis, džiugu, kad atvykai, bet spektaklis jau pasibaigė - neišvysi kruvinų batalijų, - klie-dėjo poetas.

Arminas nusijuokė, aksominis požemis skirtas ne jam, jis išaugo maskarado kostiumą. Ir vis dėlto rašytojas nutarė nesitraukti, nugalėjo smalsumas ir noras padisku-tuoti su Erdeniu, pasidalinti keista Šnipiškių patirtimi. O gal poetas testuoja Arminą, sąmoningai blukindamas spal-vas. Rašytojas dar kartą atidžiai pažvelgė į seną draugą. Matyt, klaidingai supratęs Armino žvilgsnį Erdenis pra-dėjo teisintis:

- Ši kova kitokia.

- Be jokio plano, be strategijos? - šaipėsi Arminas.

- Kantrybės, situacija nenuspėjama ir gali žaibiš-kai pasikeisti, todėl nėra nei plano, nei strategijos.

- Supratau, šiame kare puolimas – tai gynyba, - pritariamai linktelėjo Arminas, prisiminęs pražūtingą Juo-dojo laiškanėsio vizitą:

- Būtent, - noriai pritarė Erdenis, - dabar čia mūsų apkasai.

- Sutinku. Neverta kovoti. Palik viską taip, kaip yra ir būsi laisvas, - pritarė rašytojas.

Arminas galėjo atsisveikinti ir išeiti, amžiams palikti aksominio požemio prieblandą, bet skaudi valkatos patirtis jam nedavė ramybės. Pasidalinti keistais įvykiais nebuvo su kuo, todėl rašytojas išdrįso atskleisti savo paslaptis.

- Nublokštas į Šnipiškių lūšnynus, į pasaulį ir į save aš pažvelgiau giliau, o gal išprotėjau? Nežinau. Aš aiškiai supratau, kad kosmosas, egzistuoja tik mano suvokimo erdvėje, kuri gyva ir spinduliuoja šviesą, t.y. realybę. Supratau, kad esu švari suvokimo erdvė. Esu amžinas, nekintantis, bet kokiai analizei nepavaldus ir nepasiekiamas, nuogas ir atviras suvokimas... – Arminas nutilo, nerasdamas daugiau žodžių apibudinti savo unikaliai patirčiai.

- Pameni, Arminai, kaip kažkada tavęs paklausiau, kas yra tai – pažinę ką, mes pažinsime viską? Atsakymo nebuvo, nes klausimas tau atrodė kvailas. Dabar manau, tu radai atsakymą į šį klausimą, - šyptelėjo Erdenis.

- Keisčiausia buvo tai, kad aš visai nesistengiau pabėgti iš lūšnelės, įveikti skurdą, susigrąžinti savo lai-

mingą gyvenimą. Man patiko būti švarioje suvokimo erdvėje, jaučiausi laisvas ir nieko nenorėjau keisti. Aš nieko netroškau, tik norėjau amžiams išlikti švarioje proto būsenoje, - aiškino Arminas.

- Ir kas nutraukė tavo meditaciją? – smalsavo Vakarė.

- Džiugas, kas gi daugiau, - su liūdesiu ir su palengvėjimu atsiduso Arminas.

- Aš taip pat išgyvenau kažką panašaus... – pritarė poetas.

- Arminai, mes visi patyrėme daug keistų nuotykių, jei kam papasakočiau, apšauktų mane beprote, - guodėsi Vakarė, - išgerkime alus, prisiminkime senus laikus.

Greitai bėgo laikas. Į alaus barą kartu su Dove įgriuvo Džiugas ir prisėdo prie stalo:

- Norėčiau šnektelti su Aitvaru, - tarė Džiugas.

- Seniai jo nemačiau, - paniuro Erdenis.

- Na, o garsusis Švaistiko kalavijas? Ar suradote ginklą? – smalsavo privatus detektyvas.

- Švaistiko kalavijas – tai fikcija, fantazija, legen-

da, - dar daugiau nusiminė Erdenis.

- Ar žinote, kad dingo Žadvainas. Aš pažadėjau Dovei surasti jos vyrą.

- Manau, Žadvainas dabar jau pragare... – paslaptinai sumykė Erdenis.

Džiugas nusijuokė, o Dovė supratingai šyptelėjo. Ištempęs ausis Arminas klausėsi pokalbio ir neabejojo, kad Švaistiko dramos atomazga yra nuslėpta ir įslaptinta.

- Eisiu namo, - tarė truputį nusivylęs Arminas.

- Pabūk, pasėdėk, negi tau nuobodu, - įtikinėjo Erdenis.

- Patikėkite, nusibodo viskas, - nukirto Arminas.

- Romantikas, - nusišaipė Vakarė.

- Realistas, - patikslino Džiugas.

Pokalbį nutraukė Džiugo mobilus telefonas. Privatus detektyvas pakėlė ragelį. Skambino Aitvaras:

- Šis skambutis yra slaptas ir skirtas tik tau. Tuoj pat važiuok į Valakampių antrąją pliažą. Ten surasi Žadvaino lavoną, tik neišsigąsk, tavęs laukia staigmena.

- Ačiū už skambutį, - padėkojo privatus detekty-

vas ir išjungęs telefoną skubiai atsisveikino.

- Gal judėsiu ir aš, - pritarė Arminas, pajutęs, kad pokalbis išsemtas ir diskusija baigta.

Erdenis palingavo galva:

„Visi skuba, bet kur? Keičiasi tik dekoracijos ir niekas negali pabėgti nei nuo savęs, nei nuo paskirtos lemties. Gal būt draugams nuobodu, kai nėra trenkto veiksmo?“

Visi skubėjo, tik Vakarė svajojo, mergina buvo nuplaukusi į savo pasaulį toli, toli.

- Bėkite, na, o mes dar pasėdėsime, - pažvelgęs į Vakarę pridūrė poetas.

Pragaro paštas

utemus Džiugas ir Dovė atvažiavo į ant-
rajį Valakampių pliažą. Ant pakrantės smėlio liepsnojo
platus ugnies ratas. Šalia stovėjo Juodasis laiškanešys ir
Evaristas, o tarp jų gulėjo Žadvaino kūnas ir galva. Dovė
pamačiusi kraupų reginį sustingo. Džiugas tikėjosi žymiai
įspūdingesnio reginio, todėl primityvi Holivudo scena
jo nė kiek neišgąsdino. Be jokios baimės šešėlio buvęs
gangsteris sušuko:

- Pragaro išpera, atiduok Žadvaino kūną, velionis
turi būti tinkamai palaidotas!

- O jei neatiduosiu lavono, ką gi tu man padary-
si, - krikė Juodasis laiškanešys, - gal areštuosi, atiduosiu į
teisingumo rankas.

Seklys Laimos palaiminta kaire ranka vožė de-
monui į žiauną. Juodasis laiškanešys tikrai nelaukė tokio
smūgio, todėl susverdėjęs griuvo į ugnies ratą, tiesiai į pra-
garo liftą ir dingo liepsnose. Ugnies ratas užsivėrė, o šalia

begalvio Žadvaino lavono iš baimės virpėjo Evaristas.

- Tai tu, gyvate, nukirtai mano vyrui galvą, - išidrašino Dovė, - tavo šefas iškeliavo į pragaro kontorą, dabar tu vienas ir tavęs niekas neapgins.

- Esu privatus detektyvas, todėl tavęs areštuoti negaliu, bet nutempti į policiją privalau, - pagrasino Džiugas.

- Ne vaidink didvyrio, gangsteri, - apsiputojo kancleris, pajutęs karjeros galą ir kameros vėsa, - susitarkime gražiuoju - Žadvaino kūną įmesime į upę ir baigtas kriukis, visi bus patenkinti.

- Tik ne aš! Tai tu, niekše, suklastojai Žadvaino testamentą ir mane palikai be grašio, - siuto Dovė.

- Paimk testamentą, aš tikrai nepretenduoju į tavo turtą, be to tavo vyrui galvą nukirto Juodasis laiškanešys, aš čia niekuo dėtas, - teisinosi kancleris.

Džiugas ir Dovė atidžiai perskaitė dokumentą. Jų rankose buvo testamentas originalas, be šio popieriaus Evaristas bus bejėgis ir visas Žadvaino turtas atiteks Dovei.

- Džiugai, tau sumokėsiu honorarą, nereikės našlei atverti pinigines, - gudravo kancleris.

Paskutinis argumentas įtikino Dovę:

- Detektyve, jei jūs nieko prieš... – atsargiai derėjosi našlė.

- Esu privatus seklys, bet ne policininkas, jei Jus tenkina mano darbo rezultatai, tyrimas baigtas.

- Puiku, - lengviau atsiduso Dovė, - kaip sutarta ir aš sumokėsiu jums honorarą.

- Savaiame suprantama, - nudžiugo Džiugas gavęs dvigubą atlygį, - na, o dabar, kol aš dar neapsigalvojau, kancleri, atsikratykite lavono, tai jūsų darbas.

Evaristas skubiai nutempė lavoną prie upės ir pakėlęs kūną sviedė į upę, o paskui jį ir nukirstą galvą.

„Stiprus niekšelis, gaila, kad išvengė mano kirčio, tegul pasidžiaugia gyvenimu, atsiteisiu kitą kartą, kai tik pasitaikys palanki proga“, – mąstė privatus seklys.

Visiems teko grįžti į miestą Džiugo automobiliu, nes nugarmėjus Juodajam laiškanešiui dingo ir pragaro džipas. Priemiestyje budo balta naktis, elektros stulpai supo raudantį mėnulį. Už miško pasislėpė šviesa. Kanclerį smaugė marškiniai iš akių krito sagos, stingo raukšlėtas veidas.

- Džiugai, privalau pasakyti tiesą, kita velnio auka buvai tu, - kancleris sunkiai vertė medinį liežuvį, - patikėk, aš nesu tavo priešas ir niekada nebuvo.

- Gerai, aš pasiruošęs viską pamiršti, bet su viena sąlyga – palik ramybėje Erdenį ir Vakarę.

- Būk ramus, aš padėsiu Erdeniui išleisti poezijos knygą, o Vakarę įdarbinsiu Kultūros ministerijoje, – lengviau atsідuso Evaristas.

Dingo nesantaika, visai šalia asfalto gatvių it grybai dygo nauji daugiabučiai, stiebėsi benamė žolė. Reklamos stendai pynė svajonių krepšius. Virš parko plaukė iš Airijos sugrižęs mėnulis. Privatus seklys įjungė radijo imtuvą, lengva muzika užliejo automobilį. Į pagalbą skubėjo saulėta vaikystė. Švarus laikas klonavo gerus jausmus ir nugriovė sunkias pavydo sienas. Keleiviai neatsigręždami bėgo nuo savo tamsios praeities.

šėjęs iš „Skersgatvio“ aludės Arminas kėblino tamsia gatve, vengdamas viešo transporto ar taksi paslaugų. Nežinia kiek laiko jis slampinėjo tamsiu ir bejėgiu miestu. Rašytojui nedavė ramybės nelemtas Juodojo laiškanešio skambutis. Liūdna ir apmaudu, kad blogis be jo pagalbos buvo lengvai ir ko ne teatrališkai nugalėtas. O gal kovos išvis nebuvo? Gal Erdenis tik simuliavo grumtynes, o naivūs žiūrovai ilgai plojo tuščiai scenai, beviltiškai laukdami tikrų artistų pasirodymo? Deja, aksominės užuolaidos nenusileido, nes šiame spektaklyje nebuvo nei statistų, nei artistų, nei žiūrovų – visi buvo tik laiko pamiršti miražo herojai. Nemotyvuotas pjesės siužetas judėjo laisva kryptimi. Plonytė, lengvai trūkstanti siužeto gija menkai terišo chaotiškus įvykius, kurie ką tik pasirodę scenoje, spėriai dingdavo tamsiuose užkulisiuose, nepalikdami jokių pėdsakų. Istorijos tiesa buvo bejėgė užfiksuoti, patvirtinti keistus Armino išgyvenimus. Rašytojo kančia

tapo tarsi beprasmė, o sunkūs Šnipiškių išgyvenimai kvaili ir komiški. Ir vis dėlto jausdamas situacijos absurdiškumą, Arminas troško kovos, žūt būtinių gėrio ir blogio grumtynių ir įspūdingo pergalės finalo. Ir jo užsispyrimas neliko nepastebėtas. Visai nelauktai iš tamsios tarpuvartės išniro kraupi, bet kažkur matyta figūra.

- Žadvainas!

Rašytojas pakraupo pamatęs sudarkytą „Mohito“ naktinio klubo bosą. Prie pamėlusio kaklo negraibai, juodu siūlu buvo prisiūta nukirsta galva. Virš suodinos kaktos styrojo dumblini plaukai, o stiklinės akys švietė kaip elektros lemputės.

- Neapsirikai! Esu patobulintas. Esu antžmogis!

- Tu - zombis! – šiuropo Arminas.

- Pakaks tuščių kalbų! Mano gyvenimas tapo gražus kaip musmirės žydėjimas! – kvatojo pabaisa.

Prastai apšviestoje gatvėje išsipildė rašytojo svajonė. Kova tapo beveik neišvengiama. Priešas stovėjo čia pat pasiruošęs kažkokiu, neabejotinai necivilizuotu būdu nugalabyti Arminą. Rašytojas net nesapnavo, kad jam teks

kautis su negyvėliu. Bet kaip (nežinant vudu burtų praktikos, neturint tobulai išlavintų įgūdžių, nemokant efektyvių kovos veiksmų) nugalėti zombį? Mokytis jau buvo per vėlu, trauktis taip pat.

- Tu būsi pirmas! Sveikinu, net neįsivaizduoji, kaip tau pasisekė, - mėgdžiojo Šeimininką negyvas Žadvainas.

- Tebūnie prakeikta mano puikybė, pats prisiprašiau! – nusikeikė Arminas.

Verta priminti, kad rašytojo savimeilės netenkintų jokia imitacinė kova ar apvali cirko arena. Nereikia grumtynių klounados! Geriau žūti didvyriu, nei tapti juokdariu. Išskankintas Šnipiškių vizijų, beletristas troško tikrumo ir nieko daugiau. Kaip dabar praverstų kalavijas ar bent jau aštrus medžiotojo peilis. Deja, Arminas buvo beginklis. Rašytojas tvirtai sugniaužė kumščius ir plėšriai it tigras stebėjo pabaisą. Visa laimė Žadvainas buvo beveik praradęs protą, ir pagautas vaiduokliškos džiaugsmo bangos, šoko ant siauro šaligatvio krašto. Zombis neketino nudėti aukos primityviai, paprastai. Jis mėgavosi savo pranašumu ir žaidė su beginkliu žmogumi.

- Tu atleistas! – rėkė supuvęs verslininkas, -
dvėsk, negausi išieitinės kompensacijos!

Zombis, judėdamas kampuotais ir staigiais judesiais, tai priarėdavo, tai nutoldavo, matyt, siekdamas įvartyti aukai panišką baimę. Arminas buvo pasiruošęs smūgiui ir laukė tinkamo momento. Ir kai Žadvainas šoko karo šokį visai nelauktai išniro automobilis. Rašytojas pažino Evaristo „Lexus‘ą“. Kancleris sėdėjo už vairo, o gale Dovė ir Džiugas. Automobilis smogė į zombį ir partrenkė jį ant žemės. „Lexus‘as“ sustojo ir visi keleiviai skubiai išlipo. Nė kiek nesutrikęs Džiugas atvertė lavoną ant nugaros.

- Arminai, tau velniškai pasisekė, - burbtelejo Evaristas.

- Žadvainas pašalintas. Gal būt norite atsiskaityti ir su manimi? Aš jūsų paslaugoms. Kokį renkatės ginklą? – ironizavo Arminas.

- Dvikovos nebus, - liūdnai tarė kancleris, - mano gyvybė kabo ant plauko ir aš nematau jokios išieities. Situacija beviltiška.

- Yra išieitis! Tapk valkata, visuomenės atstum-

tuoj ir būsi saugus, - nusijuokė Dovė, - nebūsi reikalingas niekam, net ir velniui.

- Tavo karčiuose žodžiuose daug tiesos, - išblyško Evaristas, - Juodojo laiškanešio nenugalėsiu, o kovodamas pražūsiu... Renkuosi gyvenimą. Bet kokį... Nenoriu mirti

Buvęs kancleris atsainiai metė „Lesux‘o“ raketilius tiesiai į Džiugo letenas.

- Še, gaudyk savo laimę, gangsteri, bet nepamiršk, dabar tu man skolingas.

- Jei reikės mano pagalbos, nedvejok, - nuoširdžiai pažadėjo Džiugas.

- Dabar jau niekas man nebepadės, nes gyvenau ir dirbau nemokėsiškai, klaidingai... O viso labo, tereikėjo tik apsirengti išeiginiu belgišku kostiumu ir iš aukštos ministerijos tribūnos kukliai ir įtaigiai tarti tik kelis šiltus ir nuoširdžius žodžius. Gal būt, vertėjo pašnekėti ilgiau ir visi nuskurdę menininkai greitai atkustų, pagytų merdinti kultūra. Beribė gero žodžio galia, - sunkiai atsiduso Evaristas.

- Kaip apmaudu, - ironizavo Arminas.

- Tai jau tikrai, - net nepastebėjęs pašaipos sužag-

sėjo posto netekęs valdininkas.

Kartais išgelbėtas žmogus manosi esąs nuskriaustas ir sunaikintas. Sunku ir, ko gero, neįmanoma paguosti arogantiško nevykėlio. Tamsi gatvė, purvinas šaligatvis ir svyruojantis žibintas laukė Evaristo atsivertimo, atgailos, ar bent jau kruopelytės nuoširdumo. Deja, net neatsiveikinęs su draugais, Evaristas nusvyravo gatve ir dingo nakties tamsoje. Gal būt buvęs kancleris ketino pasislėpti visuomenės dugne, o gal turėjo slaptą planą? Kas jį žino. Pirmoji atsitokėjo Dovė:

- Plepate niekus, kaip maži vaikai! Pagalvokite, kas bus jei atsigaus mano buvęs vyras?

Tarsi pritardamas žmonos žodžiams Žadvainas pajudino ranką.

- Rašytojau, tu išsilavinęs žmogus, gal žinai, kaip sunaikinti zombį? – paklausė privatus seklys.

- Deja, universitete to nemokė, - nusijuokė Arminas.

Nedelsdamas nė akimirkos Džiugas iš automobilio bagažinės paėmė atsarginį kanistrą ir apliejęs benzinu Žadvaino lavoną skubiai padegė. Zombis pašoko nuo as-

falto ir prabėgęs kelis žingsnius nukrito. Žadvaino kūnas sudegė greitai, liko tik apanglėjęs skeletas.

- Dabar mes saugūs, - atsiduso Dovė.

- Sunku išvengti velnio žabangų, - abejojo Arminas, - jei Juodasis laiškanešys sumanys prekiauti valkatų medžioklės licenzijomis – Evaristui galas.

- Na, o mes? - sunerimo Dovė.

- Galite būti ramūs, mus apgins Erdenis, - šyptelėjo Džiugas.

Norėjosi juoktis, bet buvo neliksima.

- Spektaklis baigėsi, metas atsisveikinti, - nuliūdo Arminas.

- Važiuokime kartu, čia likti pavojinga, - pasiūlė Dovė.

- Lipk į automobilį, dabar jis mano, - ragino Džiugas.

- Nenoriu jums užtraukti nelaimės... pareisiu namo pėsčias.

Džiugas supratingai linktelėjo. Rašytojas nuslinko gatve, žinodamas, kad neišvengs susitikimo su Juoduoju laiškanešiu. Nebuvo kur bėgti, kur slėptis - visus tiltus

sudegino nelabys paštininkas. Dabar nepadės jau niekas, teks pasikliauti tik savimi. Ir nors Arminas ėjo visiems gerai žinoma gatve, bet šiuo keliu dar nekeliavo joks piligrimas. Verta priminti, kad miesto gatvė prarado bet kokią tranzitinę prasmę. Rašytojas judėjo į tuštumą, į nieką, jei tiksliau, tai į amžiną, nepasiekiamą save. Atėjo metas ne spręsti, bet apsispręsti. Jei širdies gelmėje it nuodinga gyvatė sujudės godumas, noras valdyti, viešpatauti, jei užges vidinė šviesa, neišvengiamai iš tamsios tarpuvartės išnirs Juodojo laiškanešio siluetas ir bjaurus sandėris įvyks. Šviesa užges. Arminas taps kancleriu, mecenatu, įtakingu žmogumi, parazitą. Kaip nepraskysti? Kaip atsispirti blogio traukai? Dar nepasibaigus Erdenio spektakliui rašytojas vėl liko vienas.

Tuščioje gatvėje lietus prie striukės atlapo prisėgė skauto ženklelį. Beviltiška rėkti. Ant šaligatvio stumdėsi padriki saulėgražų lukštai ir cigarečių nuorūkos. Taip pat neverta iškalbingu tylėjimu gąsdinti sienų, nes greitai aptemsta sąmonė iki skeleto sugraūžus rūgštų nuoskaudų obuolį. Arminas vis dar nedrįso grįžti namo. Neverta sku-

bėti į buities narvą. Rašytojas troško šokti į sraunią gyvenimo upę, lakiu dykumų smėliu numalšinti nuotykių troškulį. Už keturių kambario sienų, veržlaus gyvenimo patiltėje rašytojo laukė pižama ir minkštos šlepetės. Liūdna, kai vasarą beviltiškai mirksi apsnigtas automobilis. Po nihilizmo sniegu prarandami visi retoriniai įgūdžiai ir niekas jau nesugebės Armino įtikinti siekti kažko aukštesnio nei vargana buitis. Jau nukirsti visi lynai ir vaikystės burlaiviai išplaukė į tolimas prisiminimų salas. Belineka tik laukti kada varnos išrėks išmintingus žodžius, kuriuos supras tik girti poetai. Ir kai sapnas pasibaigs ant stalo užges žvakė, palikta pakasynų šventai. Jau nebus galima atsigręžti atgal, nes saulė spigins tiesiai į akis.

Kamuojamas liūdnų minčių Arminas svyravo namo. Akys traukė asfaltą, siaurėjo langai, plėtėsi užkaltos durys. Augo namų sienos siekdamos debesų lubas. Rašytojas paspyrė blizgantį centą, tegul rieda ir atneša naudą sliekams.

Moneta atsitrenkė į metalinį stulpą. Sidabro varpelis pažadino rašytoją. Spontaniškai sugrįžo stulbinanti

Šnapiškių patirtis, tik dabar ji buvo švari ir skaidri, neinspiruota nei dalinio atminties praradimo, nei alkoholio. Rašytojo akys nušvito. Dabar jo neįveiks jokie demonai, nes pagundos yra iliuzinės, tuščios ir bevertės, be savasties, be atramos, be pagrindo. Reali yra tik spontaniška geba suvokti bet ką. Armino protas vėl tapo aiškus ir šviesus. Deimantinėmis snaigėmis nušvito dangus ir rašytojas pavirto didžiuliu sniego ežeru.

„Daugiau niekada nerašysiu knygų ir tai bus vienintelis mano teisingas poelgis. Meditacijai ir muzikai pašvęsiu likusias dienas, - tvirtai pasiryžo rašytojas.

Fantazijos pabaiga.

ą vėlų vakarą Erdenis ir Vakarė išėjo iš aludės. Skersoje tarpuvartėje svyravo šaligatvio plytelės, mirksėjo pamušta žibinto akis. Ant aludės stogo šoko nuogos čerpės, neonu švytėjo senamiesčio dangus, šlapias mėnulis spardė debesis, šaltą lietu gėrė girta bala. Erdenis paniuro - jau nebegrįš migloti Aitvaro slėniai, platūs pievų sapnai. Raitėsi juoda asfalto gatvė, duso miestas, nežinia kur skubėjo laikas, bet poetas neketino pasiduoti, pavirsti šešėliu ir ankštame danguje palaidoti svajonių debesis. Pagaliau jaunuoliai pasiekė Vakarės namus. Erdenis pabučiavo merginą:

- Patikėk, dabar mūsų niekas neiškirs ir nieko netrūks mūsų laimei.

Sugrįžęs namo poetas uždegė žvakę. Ant dulkėto stalo džiuvo kadais atverstos išminties knygos. Į langus beldė lietus, lijo šviežiais dažais, bluko nakčiai praloštas veidas. Erdenis atvėrė langą, į kambarį įkrito mėnulis:

„Ar tikrai gyvas dangus? Lipu į debesis aklas, lūžta pirštai įsitvėrę debesų, negaliu apčiuopti laimės mirażo, sėkmės kontūrų“, - tuščioms sienoms deklamavo Erdenis.

Tik dabar poetas pastebėjo ant stalo pažįstamą lagaminą. Erdenis skubiai atvožė dangtį – viduje gulėjo kalavijas ir raštelis: *Mielas Erdeni, dabar šis kalavijas priklauso tau. Linkėjimai Vakarei. Būkite laimingi. Aitvaras*

Pūstelėjo vėjas, įjungęs seną radijo imtuvą, užgeso žvakė, tuščios sienos neišgirdo Erdenio dainos. Poetas brūkštelėjo degtuką. Atgijo žvakė, atplėšusi tik pusę stalo krašto. Seko vakaras, todėl Erdenis ryžosi paskutiniam mūšiui, pergalei kazino.

„Aitvaras sugražino kalaviją, o Laima man pažadėjo sėkmę, sugrišiu į „Orbitą“, į pražūties namus ir šį kartą tikrai laimėsiu.“

Poetams reikia žvaigždžių ir tuščio dangaus. Jie gali pakilti iki pat debesų, bet pragėrę sparnus poetai nukrenta ant žemės. Nuo purvino gatvės šaligatvio jie sunykia keliai, nes tik skurdas ir mirtis gali ištiesti kruviną pagalbos ranką. Neonu pakaustytomis gatvėmis slampinė-

ja basi ir sušalę poetai. Vaikai spalvotais pieštukais piešia jiems laimingą gyvenimą. Varlės dovanoja išaugtas drugelių milines, o žiurkės - smaluotus balų batus. Kiekvieną dieną reikia graužti sudžiuvusią juodą duoną, nes svajones it saldų desertą suvalgo demonai, aštriadančiai laimės rykliai, palikdami poetams tik ligas, nelaimės, skurdą. Lyrikų rankose verkia pinigai. Erdenis perprato tamsos dėsnius ir žinojo, kaip išlikti ramiam. Reikėjo tik atsilošti, bet nepralobti.

Poetas užsimetė apsiautą, paėmė visus pinigus ir išėjo į gatvę. Prie centrinio knygyno stoviniavo pažįstami namai, tarsi laukdami Erdenio vilčių griuvėsių. „Nepavyks išlošti“ – rėkė aprūdijęs stulpas, bet į kelio ženklus paprastai žvalgosi tik automobilių vairuotojai. Kaip gaila, kad poetas nepanoro įlipti į savo seną „Chrysler“ ir, kaip ir visi miesto pėstieji, nekreipdamas jokio dėmesio į kelio ženklus, kiūтино tiesiai į pražūtį. Nuliūdęs Aitvaras ėjo iš paskos, tarsi laukdamas, kada jaunuolis atsigręš. Situacija buvo kebli, nes Aitvaro misija jau baigėsi. Būti žemėje liko suskaitytos minutės, todėl Aitvaras nedrįso

užkalbinti Erdenio. Pagaliau poeto siluetas ištirpo kazino „Orbita“ duryse ir Aitvaras liko gatvėje vienišas, beviltiškai nuliūdęs ir susikrimtęs. Nejaugi vėl triumfuos tamsa, nenubausta ir įžūli? Staiga, šalia prakeikto kazino iš tamos išniro Juodasis laiškanešys, sugrižęs nuskurdinti, o gal ir pribaugti Erdenį. Apsvaigęs iš laimės, Aitvaras šoktelejo į orą ir čiupo velnią už ragų.

- Dabar tu niekur nepaspruksi, senas ožį! – džiūgavo oro žaltys.

Atvirtęs ugniniu slibinu, Aitvaras aukštai virš stogų nešė iš baimės suakmenėjusį demoną, norėdamas jį nusviesti kuo toliau nuo miesto. Tarsi pritardamas kolegos žygdarbiui, džiugiai griaudėjo Perkūnas. Pagaliau nutolo Vilniaus kontūrai, pavirtę tik mažais šviesos taškeliais. Paskutinę savo buvimo žemėje akimirką švytintis oro žaltys sviedė Juodąjį laiškanešį tiesiai į pelkę. Atsivėrė didžiulė, apvali duobė, priblokšdama miestą dar viena anomalia zona. Į deimanto šukes suskilo stebuklinga naktis. Krito baltos snaigės ir niekas jau negalėjo suprasti - žiema ar vasara buvo dabar. Iš nuostabos pabudo visi miško medžiai.

Pamirštas girių giesmes giedojo krūmai ir akmenys. Atsi-
vėrė kelias į laimę ir šviesą.

Taigi, visai nenuokdamas apie paskutinę Aitva-
ro paslaugą, Erdenis vėl įžengė į kazino. Rūbinėje poetas
pamatė Laimą. Džiugiai suspurdėjo širdis.

- Erdeni, nepamiršk - tik vienas žaidimas, laimin-
gas skaičius 16, pastatyk visus pinigus ir daugiau nelošk,
- įspėjo likimo deivė.

Kai už pusvalandžio Erdenis paliko lošimų salę,
švarko kišenes džiugiai plėšė banknotai. Poetas norėjo pa-
dėkoti Laimai, bet rūbinėje likimo deivės nebuvo, dirbo
tik jo mylima mergina Vakarė.

PABAIGA

Vilnius, 2010 - 2012 m.

Lyva, Algimantas

Li-663 Švaistiko kalavijas: [romanas] / Algimantas Lyva. – Vilnius, 2012.; – 239 p.

Fantazijos pabaiga, paskutinė trilogijos „Gotika“, „Kirmis“, „Švaistiko kalavijas“ dalis. Dėl viešpatavimo planetoje rungtis gėris ir blogis. Nepaisant šviesos ir tamsos stichijų galybės, ateitį Žemėje vis dėlto lemia žmogus. Poetas Erdenis ir jo draugė Vakare ieško Vinkšnynės piliakalnio ir užburto Švaistiko kalavijo. Pragaro kurjeris Juodasis laiškanėšys bet kokia kaina siekia gauti stebuklingą ginklą, nes trokšta užkariauti visą pasaulį. Erdeniui ir Vakarei kovoti su nelabuoju ir jo palkalais padeda mistiška būtybė Aitvaras ir deivė Laima.

UDK 888.2-3

Algimantas Lyva Švaistiko kalavijas

Redakcija autoriaus
Dailininkė Kazimiera Lyvienė
Dizaineris Algimantas K. Lyva